

«ՓԱՌԻԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ

ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ

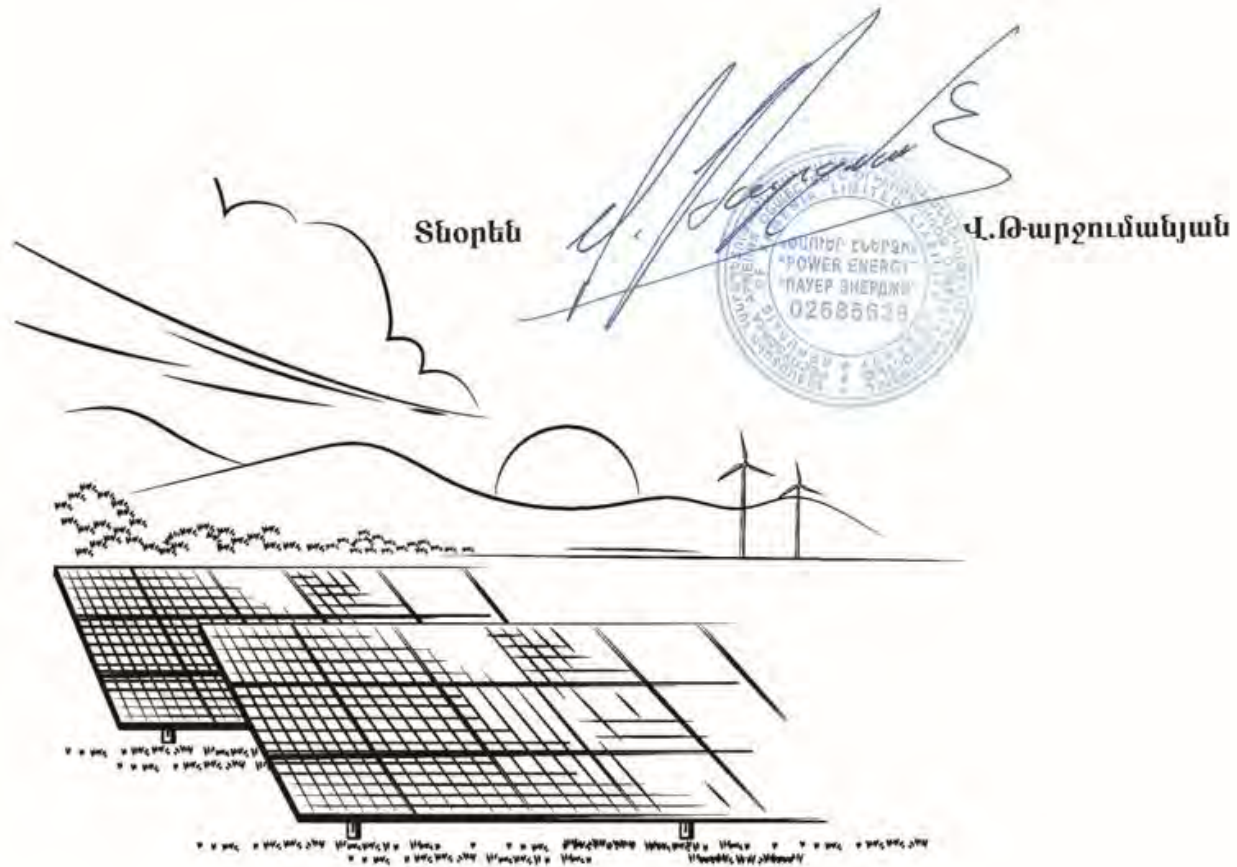
ԲԱՂՐԱՄՅԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԼԵՌԱԳՈԳ

ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԻ 72 ՀՈՂԱՄԱՍ ՀԱՍՑԵՈՒՄ

ԱՐԵՎԱՅԻՆ ՖՈՏՈՎՈԼՏԱՅԻՆ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՅԱՆԻ

ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՇՄԱԳ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

(լրամշակում)

Բովանդակություն

1. Ընդհանուր տեղեկատվություն.....	4
2. Հավելվածներ	4
3. Օգտագործվող հապավումները	4
4. Նախնական գնահատման հաշվետվության կազմման իրավական հիմքերը.....	5
5. Նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ փորձաքննական գործընթացների վերաբերյալ.....	8
6. Նախաձեռնողի անվանումը, գտնվելու վայրը և նպատակը.....	9
7. Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության մշակման հիմքերը.....	10
8. Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքի նկարագիրը.....	10
9. Շրջակա միջավայրի համառոտ նկարագիրը	15
9.1. Աշխարհագրական դիրքը, ռելիեֆը.....	15
9.2. Սելյամիկա և երկրաբանություն.	16
9.3 Կլիմա և օդային ավազան.....	17
9.4. Հողային ռեսուրսներ	22
9.5 Ջրային ռեսուրսներ	23
9.6. Կենսաբազմազություն	25
9.7 Պատմության և մշակութային հուշարձաններ	28
9.8. Հատուկ պահպանվող տարածքներ	29
9.9. Սոցիալ-տնտեսական	30
10. Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը, հզորությունները, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները, օգտագործվող բնական ռեսուրսներ և նյութեր./շինարարության և շահագործման , փակման փուլեր/	35
10.1 Շինարարության փուլ	35
10.1.1 Շինհրապարակ.	35
10.1.2 Տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներ.....	37
10.1.3. Լուսավորություն և ջեռուցում.	37
10.1.4. Հողային ռեսուրսներ.	37
10.1.5. Ջրային ռեսուրսներ.	38
10.1.6. Թափոններ.	38
10.1.7. Սոցիալական.	38
10.1.8. Բարեկարգում	38
10.1.9. Նախատեսվող գործունեության իրականացման ժամանակացույցը.....	38
10.1.10. Օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր.....	42
10.2 Շահագործման փուլ	43
11. Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները, մարդու առողջություն/շինարարության և շահագործման, փակման փուլեր/	46
11.1 Շինարարության փուլ	47

11.1.1 Օդային ավազան.....	47
11.1.2 Հողային ռեսուրսներ.	48
11.1.3 Ջրային ռեսուրսներ.....	49
11.1.4 Կենսաբազմազանություն.....	50
11.1.5 Թափոններ.....	51
11.1.6 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.	52
11.1.7 Աղմուկ և թրթռում.	53
11.1.8 Արտակարգ իրավիճակներ.	54
11.1.9 Մարդու առողջություն, աշխատանքի անվտանգություն.	55
11.1.10 Սոցիալական.	56
11.1.11. Լանդշաֆտ և Բարեկարգում.....	56
12.Շրջակա միջավայրի, մարդու առողջության վրա վնասակար ազդեցությունների բացառմանը, նվազեցմանն ու փոխհատուցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումների ծրագիրը (Բնապահպանական կառավարման պլան).....	57
12.1. Օդային ավազան.	57
12.2. Հողային ռեսուրսներ.....	57
12.3 Ջրային ռեսուրսներ.....	58
12.4 Կենսաբազմազանություն.	59
12.5.Թափոններ.....	60
12.6. Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.	61
12.7 Աղմուկ և թրթռում.	61
12.8 Արտակարգ իրավիճակներ.	62
12.9 Մարդու առողջություն, աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն.....	63
12.10 Սոցիալական.....	64
12.11 Լանդշաֆտ, բարեկարգում.	64
13. Նախատեսվող գործունեության ազդեցության մշտադիտարկման ծրագիրը.....	65
/ Մոնիթորինգ/.	65
14. Բնապահպանական միջոցառումների կառավարման պլան.....	67
15. Մոնիթորինգի (մշտադիտարկում) պլան (շինարարության և շահագործման փուլեր).....	80
16. Հանրային քննարկումներ.....	83
17.Բողոքների ընթացակարգ.....	83
18.Նախատեսվող գործունեության իրականացման նպատակահարմարությունը, հաստատված հիմնադրույթային փաստաթղթերին նախատեսվող գործունեության համապատասխանության հիմնավորումները.	84
19. Փակման փուլ.	85
Գրականություն.....	87

1. Ընդհանուր տեղեկատվություն

Հաշվետվություն	Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի Լեոնազոգ բնակավայրի 72 հողամաս հասցեում արևային ֆոտովոլտային Էլեկտրակայանի կառուցում:
Նախաձեռնող	«ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ
Նախաձեռնողի իրավաբանական հասցեն	Ք. Երևան, Աբովյան 22Ա.բն 45
Նախաձեռնողի փաստացի գործունեության հասցեն`	Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի Լեոնազոգ բնակավայր 72
Նախաձեռնողի հեռախոս, էլեկտրոնային փոստ	powerenergylc@yandex.com , 093917744
Գնահատման հաշվետվության նախագծող	«Նովալ»ՍՊԸ
Հաշվետվության մշակող ընկերության հասցե, հեռախոս, էլեկտրոնային փոստ	Ք. Երևան, Իսահակյան 18 (093)39-77-60 Noval LLC noval.llc.noval@gmail.com

2. Հավելվածներ

- Հավելված 1.** Անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների Պետական գրանցման Վկայականը, Պետական ռեգիստրը
- Հավելված 2.** Ճարտարապետահատակագծային առաջադրանքը
- Հավելված 3.** «ՀԷՑ»-ի տեխնիկական պայմանները
- Հավելված 4.** Էլեկտրաէներգիայի արտադրության լիցենզիան:
- Հավելված 5.** Արևակայանի հատակագիծը` կոորդինատներով
- Հավելված 6.** Մալուխային գծի անցլացման կոորդինատներ, Մալուխային գծի ուղեգիծը
- Հավելված 7.** Պատմա-մշակութային հուշարձանների վրա հնարավոր ազդեցության Եզրակացություն:
- Հավելված 8.** Մթնոլորտային օդի արտանետումների հաշվարկներ
- Հավելված 9.** Բաղրամյան համայնքի ավագանու որոշումը
- Հավելված 10.** Հանրային քննարկման արձանագրություն, տեսաձայնագրություն, մասնակիցների ցանկ:
- Հավելված 11.** Վճարման անդորրագիր

3. Օգտագործվող հապավումները

ՇՄԱԳ`** շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում **ՕԳ` օդային գիծ

ՀԷՑ՝ Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր
Վտ՝ Վատտ
ՖՎ՝ ֆոտովոլտային
ՄՊԸ՝ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն
կՎտ՝ կիլովատտ
ԿՎԱ՝ կիլովոլտ-ամպեր
ՄՎտԺ՝ մեգավատտ ժամ

4. Նախնական գնահատման հաշվետվության կազմման իրավական հիմքերը

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) Օրենք- Կարգավորում է նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացակարգը՝ դիտարկելով շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումների, անդրսահմանային և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության պետական փորձաքննության ոլորտի հասարակական հարաբերությունները: Ներառում է նախատեսվող գործունեության 2 կատեգորիա՝ «Ա», «Բ»՝ ըստ շրջակա միջավայրի վրա նվազող ազդեցության աստիճանի: Համաձայն օրենքի իրականացվում է նախատեսվող գործունեության փորձաքննություն, որից հետո տրվում է եզրակացություն:

«Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-522-Ն (ընդունված 19994թ. և լրամշակված 2022թ.)- կարգավորում է մթնոլորտային օդի պահպանության իրավական և կազմակերպական հիմքերը՝ ուղղված մթնոլորտային օդի որակի պահպանությանը: Մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի համար բարենպաստ մթնոլորտային օդի որակի ապահովման նպատակով՝ մթնոլորտային օդի պահպանության բնագավառում հասարակական հարաբերությունները:

«Պատմության եվ մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության եվ օգտագործման մասին» ՀՀ օրենք (1998թ.) -Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձաններն են՝ պետական հաշվառման վերցված պատմական, գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող կառույցները, դրանց համակառույցներն ու համալիրները՝ իրենց գրաված կամ պատմականորեն իրենց հետ կապված տարածքով, դրանց մասը կազմող հնագիտական, գեղարվեստական, վիճակագրական, ազգագրական բնույթի տարրերն ու բեկորները, պատմամշակութային և բնապատմական արգելոցները, հիշարժան վայրերը՝ անկախ պահպանվածության աստիճանից:

«Բնության հատուկ պահպանվող արածքների մասին» ՀՀ օրենք (2006)-սահմանում է հատուկ պահպանվող տարածքներն, ինչպես նաև դրանց կառավարման

ընթացակարգերը: Նախատեսում է հատուկ պահպանվող տարածքները, առանձնացնելով չորս տեսակ՝ պետական արգելոցներ, պետական պահուստավորման հողեր, ազգային պարկեր, բնական հուշարձաններ, դրանց որոշման և ղեկավարելու գործընթացները:

«Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (1999թ.)–Ապահովում է բուսական տեսակների (ֆլորայի) և դրանց առաջացրած համակեցությունների (բուսականության) բազմազանության, աճելավայրերի և էկոհամակարգերի հավասարակշռվածության վրա մարդու բացասական ներգործության կանխարգելումը: Իրականացնում է բուսական աշխարհի, դրա գենոֆոնդի և ցենոֆոնդի բազմազանության, աճելավայրերի պահպանության քանակական և որակական, բուսական աշխարհի շարունակական օգտագործման և վերարտադրության գիտականորեն հիմնավորված ապահովումը, բուսական աշխարհի օգտագործման հարաբերությունների կարգավորումը, բուսական աշխարհի պահպանության և օգտագործման բնագավառում օգտագործողների իրավունքների պաշտպանությունը և պարտականությունների կատարումը:

«Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (2000թ.)–Սահմանում է ՀՀ տարածքում կենդանական աշխարհի վայրի տեսակների պահպանության, պաշտպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականությունը: Նախատեսում է գենոֆոնդի և տեսակային բազմազանության պահպանության, պաշտպանության, բնականոն վերարտադրության ապահովումը, կենդանիների բնակության միջավայրի ամբողջականության խախտման կանխումը, կենդանական տեսակների և դրանց պոպուլյացիաների ու համակեցությունների ամբողջականության, կենդանիների միգրացիայի ուղիների պահպանությունը, կենդանական աշխարհի օբյեկտների օգտագործման հարաբերությունների կարգավորումը, կենդանական աշխարհի պահպանության և օգտագործման բնագավառներում օգտագործողների իրավունքների պաշտպանությունն ու պարտականությունների կատարումը:

«ՀՀ հողային օրենսգիրք» (2001թ.) -Սահմանում է հողային հարաբերությունների պետական կարգավորման կատարելագործման, հողի տնտեսվարման տարբեր կազմակերպաիրավական ձևերի զարգացման, հողերի բերրիության, հողօգտագործման արդյունավետության բարձրացման, մարդկանց կյանքի ու առողջության համար բարենպաստ շրջակա միջավայրի պահպանման և բարելավման, հողի նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության իրավական հիմքերը: Կարգավորում է հողային պաշարների կառավարման, տիրապետման, օգտագործման և տնօրինման բնագավառում պետական քաղաքականության ուղղությունների սահմանումը, հողային հարաբերությունները կարգավորող օրենքների և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի ընդունումն ու դրանց կատարման վերահսկողությունը, հողային ֆոնդի՝ ըստ նպատակային նշանակության, հողատեսքերի և գործառնական նշանակության դասակարգումը, հողի մոնիթորինգի, հողաշինարարության, հողերի հետազոտմանն ուղղված գործունեության լիցենզավորման միասնական սկզբունքների սահմանումը և այլն:

«Հողերի օգտագործման և պահպանման նկատմամբ վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք (2008թ.)–Սահմանվում է հողերի արդյունավետ օգտագործման և պահպանման, հողային օրենսդրության պահանջների կատարման նկատմամբ վերահսկողության իրականացման խնդիրները, ձևերը, վերահսկողություն իրականացնող մարմինները, ստուգող և ստուգվող անձանց իրավունքներն ու պարտականությունները, ստուգումների իրականացման կարգերը: Սույն օրենքի գործողությունը տարածվում է ՀՀ հողային ֆոնդում առկա բոլոր հողամասերի օգտագործման և պահպանության վրա՝ անկախ դրանց նպատակային նշանակությունից, սեփականության և (կամ) օգտագործման իրավունքի սուբյեկտներից:

«Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքը (2004 թ.)–սահմանում է թափոնների հավաքման, փոխադրման, պահման, մշակման, օգտահանման, ինչպես նաև բնական ռեսուրսների, մարդու կյանքի և առողջության վրա թափոններից առաջացող բացասական ազդեցությունների կանխարգելման համար իրավական և տնտեսական հիմքերը:

«ՀՀ ջրային օրենսգիրք» (2002) - Նպատակը երկրի ջրային ռեսուրսների պահպանության, ջրային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարման միջոցով քաղաքացիների և տնտեսության կարիքների բավարարման և ապագա սերունդների համար ջրային ռեսուրսների պահպանման համար իրավական հիմքերի ապահովումն է:

«Էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենք(2004թ.)– Կարգավորում է ՀՀ պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց փոխհարաբերությունները էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում գործունեություն իրականացնելիս, մասնավորապես, էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտի պետական (ազգային, նպատակային) ծրագրերի մշակումը, ընդունումը և իրականացումը, էներգակիրների արդյունավետ օգտագործման ուղղությամբ պետական ծրագրերով իրականացվող աշխատանքների կազմակերպումը և համակարգումը, ՀՀ տնտեսության զարգացման պետական ծրագրերում, համայնքների զարգացման քառամյա ծրագրերում, ինչպես նաև 50 և ավելի տոկոս պետական բաժնեմասով ընկերությունների զարգացման ծրագրերում էներգախնայողության պահանջների ընդգրկումը, սեփական վերականգնվող էներգետիկ ռեսուրսների առաջնահերթ ու արդյունավետ օգտագործման խթանման տնտեսական ու իրավական մեխանիզմների մշակման ու կիրառման ապահովումը՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, էներգախնայողության ծրագրերում և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում միջազգային համագործակցությանն աջակցումը:

«ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ օրենք (Ընդունված է 2001 թվականի մարտի 7-ին) Սույն օրենքը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինների, սույն օրենքին համապատասխան էներգետիկայի բնագավառում գործունեություն իրականացնող իրավաբանական անձանց և էլեկտրական, ջերմային էներգիա ու բնական գազ սպառողների փոխհարաբերությունները:

ՀՀ կառավարության որոշումներ

- ❖ ՀՀ կառավարության 28 դեկտեմբերի 2023 թ. «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2014 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 19-Ի N 1325-Ն ՈՐՈՇՄԱՆ ՄԵՋ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ Մ Ա Ս Ի Ն» N 2343 - Ն որոշում:
- ❖ ՀՀ կառավարության 29 հունվար 2010թ. «ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» N72-Ն որոշում:
- ❖ ՀՀ կառավարության 29 հունվար 2010թ. «ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» N71-Ն որոշում:
- ❖ ՀՀ կառավարության 31 հուլիսի 2014թ. ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշում:
- ❖ ՀՀ կառավարության 14 օգոստոսի 2008թ. «ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» N 967-Ն որոշում:
- ❖ ՀՀ կառավարության 02 նոյեմբերի 2017 թ. «Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը եվ հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու եվ ՀՀ կառավարության 20.07.2006թ. N1026-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 1404-Ն որոշում:
- ❖ ՀՀ կառավարության 18 մայիսի 2000 թվականի 1000 Վոլտ և բարձր լարման էլեկտրական ցանցերի ու մայրուղային խողովակաշարերի պահպանության կանոնները հաստատելու մասին N 249 որոշում:
- ❖ ՀՀ կառավարության 21 ապրիլի 2023 թվականի «Էլեկտրակայանքների շահագործման անվտանգության կանոնները հաստատելու մասին» N 583-Ն որոշում:
- ❖ ՀՀ կառավարության 13 ապրիլի 2023 թվականի «ԷԼԵԿՏՐԱՀԱՂՈՐԴՄԱՆ ԳԾԵՐԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԳՈՏԻՆԵՐԻ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» N 523-Ն որոշում:

5. Նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ փորձաքննական գործընթացների վերաբերյալ

Հայաստանում Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումը իրականացվում է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014 թվականի հունիսի 21-ի ՀՕ-110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) Օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք)՝ համաձայն: Գործունեություն, որը կարող է ունենալ ազդեցություն շրջակա միջավայրի վրա, մինչև իրականացումը ենթակա է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման (ՇՄԱԳ) և փորձաքննության:

Համաձայն Օրենքի՝ գործունեությունները դասակարգվում են 2 կատեգորիաների՝ Ա և Բ: Համաձայն Օրենքի 12-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 1-ին կետի գ ենթակետի էներգետիկայի

բնագավառում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության ենթակա են. «արևային էլեկտրակայաններ՝ 3 հա և ավելի տարածք զբաղեցնող»:
Նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային կայանը զբաղեցնում է 11,5 հա տարածք:

Գնահատման հաշվետվության բովանդակությունը կազմվել է Օրենքի 15-րդ հոդվածի Բ կատեգորիայի նախատեսվող գործունեության՝ ՇՄԱԳ հաշվետվությանը ներկայացվող պահանջներին համապատասխան.

1) նախաձեռնողի անունը (անվանումը) և բնակության (գտնվելու) վայրը.

2) նախատեսվող գործունեության անվանումը՝ սույն օրենքի 12-րդ հոդվածին համապատասխան.

3) նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության տարածքի, այդ թվում՝ շրջակա միջավայրի, բնական պայմանների, ռեսուրսների նկարագիրը, ինչպես նաև դրանց օգտագործման նպատակը, ենթակառուցվածքները, ազդակիր համայնքը և դրանց տեղադիրքն արտացոլող իրավասու մարմնի տրամադրած տարածական պլանավորման փաստաթղթերը, իրադրության սխեման կամ քարտեզը՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գործող միասնական գեոդեզիական կոորդինատային համակարգով.

4) նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության բնութագիրը շինարարության, շահագործման, փակման և հետփակման փուլերում (արտադրական հզորություններ, օգտագործվող բնական ռեսուրսներ և նյութեր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումներ).

5) շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները շինարարության, շահագործման և փակման փուլերում.

6) մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունները, գործոնները, ռիսկերը.

7) նախագծային փաստաթղթով նախատեսված բնապահպանական կառավարման պլանը.

8) հաստատված հիմնադրույթային փաստաթղթերին նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության համապատասխանության հիմնավորումները.

9) նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության ազդեցության մշտադիտարկման ծրագիրը:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման նպատակն է նախատեսվող գործունեության իրականացումը՝ նախագծային փաստաթղթին համապատասխան, բացահայտել գործունեության իրականացման արդյունքում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները, նախատեսել դրանց կանխարգելմանը, նվազեցմանը կամ բացառմանն ուղղված միջոցառումները:

Հաշվետվությունը կազմվել է հիմք ընդունելով նախատեսվող գործունեության աշխատանքային նախագիծը, նախատեսվող գործունեության տարածքի ուսումնասիրության ընթացքում հավաքագրված տեղեկատվությունը, տարածքի վերաբերյալ ուսումնասիրությունների արդյունքները, քարտեզները, լուսանկարները և այլ փաստաթղթեր:

6. Նախաձեռնողի անվանումը, գտնվելու վայրը և նպատակը

Արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցումը իրականացվելու է «ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ -ի կողմից՝ Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի Լեռնագոգ բնակավայրի 72 հասցեում՝ սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասում: Նախաձեռողի իրավաբանական հասցեն է՝ ՀՀ, Երևան, Նորք-մարաշ, Արմենակյան փ., 127/1:

Տարածքի հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների է, գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը էներգետիկայի:

Նախատեսվող արևային կայանի նպատակը ֆոտովոլտային արտադրական կայանի կառուցումն է՝ էլեկտրաէներգիայի արտադրության նպատակով: Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2024թ. հուլիսի 24-ի, N251-Ա որոշման համաձայն՝ «Փաուեր Էներջի» ՍՊ ընկերությանը տրամադրվել է 7260 կՎտ տեղակայվող հզորությամբ ԼԷN°0780 էլեկտրաէներգիայի արտադրության լիցենզիա՝ մինչև 2046թ. հուլիսի 25-ը գործողության ժամկետով: «Փաուեր Էներջի» ՍՊ ընկերությունը դիտարկում է արևային էլեկտրակայանի արտադրած էներգիայի վաճառքը երկարաժամկետ ժամանակահատվածում: Այն էներգետիկ համակարգի կայունությանը նպաստող ծրագիր է, ինչպես նաև այլընտրանքային էներգետիկայի ոլորտում ներդրում, որը դրական ազդեցություն կունենա երկրում տնտեսական, բնապահպանական, էներգետիկ և ռազմավարական ուղղությունների զարգացման վրա:

7. Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության մշակման հիմքերը

Նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության կազմման համար հիմք են հանդիսացել.

- Գործունեության իրականացման նախագծային փաստաթուղթը:
- Անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի գրանցման վկայականը՝ N 25062024-04-0062: հավելված 1.
- Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի կողմից տրված ճարտարապետահատակագծային առաջադրանքը՝ NՆԹ-0174-24 19.08.2024թ. :
- «ՀԷՑ» ՓԲ ընկերության կողմից տրամադրված տեխնիկական պայմանները՝ NS-110/0135-1/1-1-Հ, 10.10. 2024թ.:
- Գործունեության իրականացման Լիցենզիան՝ ԼԷ N0791:

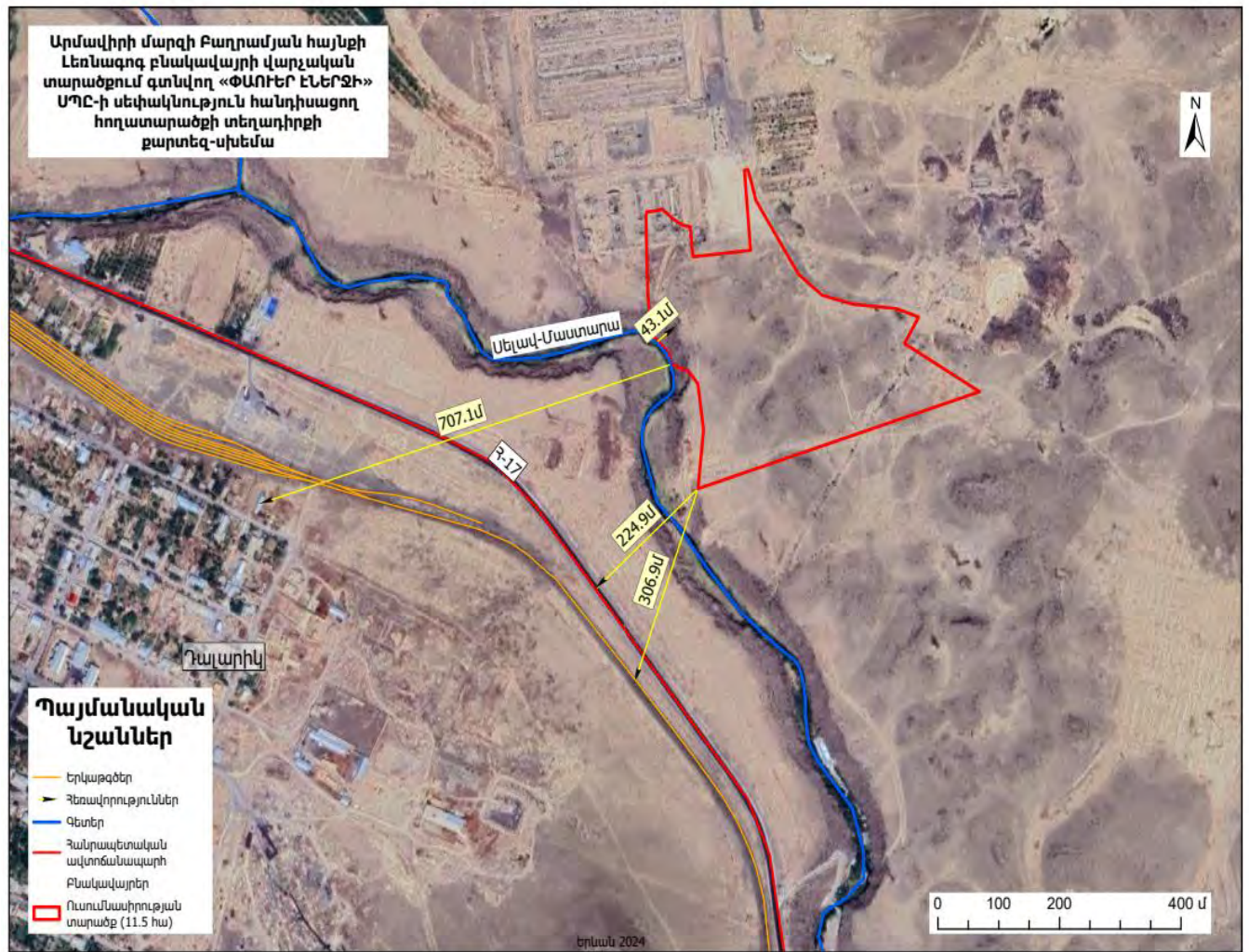
8. Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքի նկարագիրը

Ենթակա տարածք. Արևային կայանը տեղակայված է լինելու «ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ-ին սեփականության իրավունքով պատկանող՝ Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի Լեռնագոգ գյուղի վարչական տարածքում՝ 11.5 հա տարածքի վրա: Տարածքում նախկինում տեղակայված են եղել գյուղի գոմերը, որոնք քանդվել են, այժմ տարածքում աղբավայր է,

բացակայում է բուսական աշխարհը: Հարակից տարածքներում տեղակայված են արևային ֆոտովոլտային կայանները, որոնք գտնվում են 25-50մ հեռավորության վրա: Համաձայն անշարժ գույքի նկատմամբ պետական գրանցման վկայականի՝ արևակայանի, ենթակայանի հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների: Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը էներգետիկայի:

Իրադրության սխեմա

Գծապատկեր 1

Նախատեսվող գործունեության տարածքը գտնվում է մոտակա բնակավայրերից՝ Դարալիկ բնակավայրից՝ 707,1մ, Լեռնագոգ բնակավայրից՝ մոտ 3կմ, Մելավ-Մաստարա գետից՝ 43,1մ, երկաթուղուց՝ 306.9մ, հանարապետական ավտոճանապարհից(Հ17)՝ 224.9մ, կանաչ գոտուց(պտղատու այգի)՝ 400մ հեռավորությունների վրա: Մելավ-Մաստարա գետը հոսում է ձորի միջով: Գործունեության ենթակա տարածքը գտնվում է .

- «Տատիկ» քարե քանդակ, երկրաբանական հուշարձան՝ 12.8 կմ:
- 2. Տեղական նշանակության S-3-55 ավտոճանապարհ՝ 1.73 կմ

- 3. Միջպետական նշանակության Մ9 ավտոճանապարհ՝ 4.92 կմ հեռավորությունների վրա:

Արևային կայանի տեղաբաշխման վայրն ընտրվել է, հաշվի առնելով տվյալ տարածքում արևային ճառագայթման տվյալները, ընկերության զարգացման պլանները:

Արևակայանի տեղաբախումը

«Հ. Ասրը կրճավի, համանք Օսթրալիան, զրոյ էներգոյ 72 հոլանա արևայն ֆոտովոլտայն էլեկտրակայանի աշխարհագրական կոորդինատներն են հս. լայն. 40°13'52.07"N և արլ. երկայն. 43°53'23.77"E, ծովի մակերևույթից 990մ:

«ՓԱՌՈՒՆ ԼՆՏՐՏԻ» ՍՊԸ				7.260 մկտ հողորոշումը արևայն ֆոտովոլտայն էլեկտրակայանի տեղաբաշխում «Հ. Ասրը կրճավի, համանք Օսթրալիան, զրոյ էներգոյ 72 հոլանա			
Լճի	Անուն	Քման	Ընդարարական մաս	կերպարան	Մաշտառ	Մեջք	Կնիթեր
Նախագիծ	և ԴՈՒՈՒՄ			01	-	02	28
Ֆոտովոլտայն կայանի տեղաբաշխման վայրը							

Արևակայանի կառուցման աշխարհագրական կոորդինատներն են.

- հս. լայն. 40°13'52.07"N
- արլ. երկայն. 43°53'23.77"E
- Արևակայանը գտնվում է ծովի մակերևույթից 990մ բարձրության վրա:

«Հայր և որդի Տիտիզյաններ» ՍՊԸ-ի կողմից կատարվել են գործունեության ենթակա տարածքի երկրաբանական կառուցվածքի ուսումնասիրություններ, առկա մերկացումների տվյալների տեղագնություն՝ ակնադիտարկման եղանակով, ինչպես նաև հարակից տարածքներում ինժեներա-երկրաբանական հետազոտումների տվյալների համադրում և վերլուծություն:

Գեոմորֆոլոգիական տեսակետից ուսումնասիրվող տարածքը գտնվում է մարզկենտրոնից 25 կմ հյուսիս-արևմուտք, Ծովի մակարդակից ունի 1035-990 մ բարձրություն: Տարածքը ներկայացնում է միջին բարձրության լեռնային հարթություններ, որին բնորոշ է լավաներով ծածկված սարավանդներով և ձորակներով կտրտված լանդշաֆտը: Ուսումնասիրվող տարածքը կազմված է մի շարք միջին չորրորդական լավային հոսքերով: Դրանցից մեկը տարածված է նաև տարածքի մատույցներում: Լավային հոսքերի վրա են տարածված տուֆային նստվածքները: Տուֆերի տարածվածությամբ պայմանավորված սարահարթի հողաբուսական շերտը ունի կիսաանապատային բնութագիր: բնական լանդշաֆտները չոր տափաստաններ են: Մակերևույթային գերակշռող թեքությունները 3° - 5° են:

Շրջանի երկրաբանական պայմանները: Ըստ ակնադիտարկման, ֆոնդային նյութերի և տարածաշրջանի մանրամասն տեղագնման շրջանի՝ երկրաբանական կառուցվածքի ձևավորման գլխավոր գործոնը հրաբխային վերին պալեոգենյան գործունեությունն է, որի հետևանքով ձևավորվել է սարահարթը: Հրաբխային համալիրները ներկայացված են տուֆերով և տուֆոլավաներով, որոնք ծածկված են դեյուվիալ-պրոյուվիալ շերտերով: Դրանք հիմնականում կենտրոնական տիպի չորրորդական առաջացումներ են:

Ուսումնասիրվող տարածքի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են խճային գրունտներ և տուֆեր:

Կլիման. ուսումնասիրվող տարածքի կլիմայական պայմանները բնութագրվում են ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության ՀՀՇՆ 22.01-2024թ. «Շինարարական կլիմայաբանություն» նորմատիվային փաստաթղթին համապատասխան: Կլիման չափավոր

ցամաքային է, շոգ ու չորային ամառներով, չափավոր ցուրտ ձմեռներով: Տարեկան միջին ջերմաստիճանը կազմում է 11,6 °C, բնահողի սառչելու առավելագույն խորությունը՝ 70սմ:

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից տարածքում ջրերի տեղամասերը գտնվում են ցածր հորիզոնների վրա՝ պայմանավորված հրաբխածին կազմավորումներով, ճեղքավորվածությամբ և ծակոտկենությամբ: Ստորերկրյա ջրերի ձևավորումը կատարվում է մթնոլորտային տեղումների ներծծմամբ, իսկ կուտակումը՝ լավատակ հնահուններում:

Հայցվող տարածքում գրունտային ջրերը ըստ ֆոնդային տվյալների՝ գտնվում են 10մ-ից խորը հորզոններում:

Ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթներ ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը և այլն, բացակայում են:

Շրջանի սեյսմիկ պայմանները. Համաձայն ՀՀՇՆ 20.04.2020թ.-ի տարածքը գտնվում է I (Առաջին) սեյսմիկ գոտում 8-9 բալլ սեյսմիկությամբ: Տեղամասի հաշվարկային սեյսմիկությունը ըստ սպասվող առավելագույն արագացման գործակցի (g) արտահայտմամբ կկազմի՝ 0.3g:

Տարածքի ինժեներա-երկրաբանական կառուցվածքը. ուսումնասիրվող տարածքում առանձնացվել է գրունտների երկու շերտ, ելնելով շերտերի լիթոլոգիական նկարագրություններից և նրանց ֆիզիկա-մեխանիկական հատկություններից:

- ԻԵՏ N1 (Ինժեներաերկրաբանական էլեմենտ) կամ շերտ N1- խճաքարային գրունտ ավազակավի կավավազային լցոնումով 30-35%: Լցոնումը շագանակագույն է, թույլ խոնավ և պինդ թանձրության: Դրանք ժամանակակից դեյուվիալ-պրոյուվիալ առաջացումներ են: Շերտի հզորությունը 0.0-1,0 մ է: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության IVբ (13) կարգ է:
- ԻԵՏ N2 (Ինժեներաերկրաբանական էլեմենտ) կամ շերտ 2- Տուֆեր, կարմիրից մինչև վարդագույն երանգի, տեղ-տեղ խճային հատիկակազմությամբ: Ժամանակակից չորրորդական հասակի ապարներ են: Շերտի հզորությունը 1,0-4.0մ է: Գրունտն ըստ շահագործման դժվարության (37V կարգ է) :

Տեղամասի ինժեներաերկրաբանական և հիդրոերկրաբանական պայմանները բարենպաստ են շինարարական աշխատանքներ կատարելու համար, որպես հիմնատակ ծառայում է.

- շերտ 1-ը /խճաքարային գրունտ /, որի սեյսմիկ հատկությամբ ըստ (ՀՀՇՆ 20.04.2020թ-ի) 2-րդ կարգ են:
  - ✓ Դիմադրությունը $R_0 = 2,5$ կգ/սմ²
  - ✓ Ընկրկելիության գործակիցը $K_p = 3500$ տ/մ³
- շերտ -ը /տուֆ /, որի սեյսմիկ հատկությամբ ըստ (ՀՀՇՆ 20.04.2020թ-ի) 2-րդ կարգ են:
  - ✓ Դիմադրությունը $R_0 = 4.0$ կգ/սմ²
  - ✓ Ընկրկելիության գործակիցը $K_p = 8000$ տ/մ³

Գրունտի սառչման առավելագույն խորությունը, համաձայն ՀՀՇՆ II-7.01.2011 նորմերի, ուսումնասիրվող տարածքում կազմում է 70 սանտիմետր:

Գործունեության ենթակա տարածքում բացակայում են բնության, պատմամշակութային հուշարձաններ, գրունտային ջրերը և քաղցրահամ ջրի աղբյուրները:

Գործունեության ենթակա և հարակից տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքերում ներառված

բուսական և կենդանական տեսակները բացակայում են պայմանավորված՝ տարածքում բուսածածկի բացակայությամբ:

Նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում ենթակառուցվածքների փոփոխություններ չեն կատարվելու: Նախատեսվող տարածքին անմիջապես հարակից տարածքներում կան բազմաթիվ աշխատող արևային ֆոտովոլտային կայաններ:

Գործունեության ենթակա տարածք հնարավոր է մոտենալ գոյություն ունեցող գրունտային և ասֆալտապատ ճանապարհով:

9. Շրջակա միջավայրի համառոտ նկարագիրը

9. 1. Աշխարհագրական դիրքը, ռելիեֆը

Արմավիրի մարզը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետության արևմտյան հատվածում: Այն Հայաստանի ամենաբարձր բնակեցված մարզն է, բայց տարածքով՝ ամենափոքրը: Մարզը զբաղեցնում է 1231 կմ² տարածք, ՀՀ տարածքի 4.1 %-ը, իր մեջ ընդգրկում է Արմավիրի, Էջմիածնի և Բաղրամյանի տարածաշրջանները: Մարզկենտրոնը Արամավիր քաղաքն է:

Նկար 3

Մարզը հյուսիսից սահմանակից է ՀՀ Արագածոտնի մարզին, արևելքից՝ մայրաքաղաքին, հարավ-արևելքից՝ ՀՀ Արարատի մարզին և արևմուտքից՝ պետական սահմանով, սահմանակից է Թուրքիային: Մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող ավտոխճուղիներ՝ Երևան-Արմավիր, Երևան-Քարակերտ և Երևան-Գյումրի, ինչպես նաև Երևան-Թբիլիսի երկաթուղին: Մարզում է գտնվում Արաքս գետի միջին հոսանքում կառուցված առայժմ միակ ավտոճանապարհային կամուրջը (Մարգարա գյուղի մոտ), որը հանրապետությունը միացնում է Թուրքիային:

Այն զբաղեցնում է Արարատյան ֆիզիկա-աշխարհագրական շրջանի հյուսիս-արևմտյան մասը (800-1000մ բացարձակ բարձրությունները)՝ հյուսիս – արևմուտքից հարավ-արևելք ընդհանուր թեքությամբ: Ընդգրկում է Արարատյան գոգավորության հյուսիս-արևմտյան, Արաքսի ձախափնյա մասերը և Արագած լեռնազանգվածի հարավ-արևմտյան նախալեռնային ստորոտները: Մարզի ռելիեֆը տափարակ, գետալճային, չոր նստվածքներից կազմված, տեղ-տեղ ալիքավոր մակերևույթով տարածք է:

Լանդշաֆտային գոտին կիսաանապատային է՝ անապատային տեղամասերով: Տարածաշրջանի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են վերին պլիոցենային և պլեյստոցենային, ստորին-վերին չորրորդական բազալտները, տուֆերը և տուֆաբրեկչիաները, լճա-ալուվիալ նստվածքները, որոնք ծածկված են ավելի երիտասարդ ալյուվիալ-պրոլյուվիալ-դելյուվիալային նստվածքներով, հիմնականում կավավազներ, ավազակավեր, ավազներ, կոպճա-մանրախճային նստվածքներ: Տարածաշրջանում արմատական ապարներից տարածված են բազալտները և տուֆերը:

ՀՀ Արմավիրի մարզը հանրապետությունում առանձնանում է իր զարգացած գյուղատնտեսությամբ և արդյունաբերությամբ: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են, ինչպես բուսաբուծության (բազմամյա տնկարկներ, բանջարեղեն), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

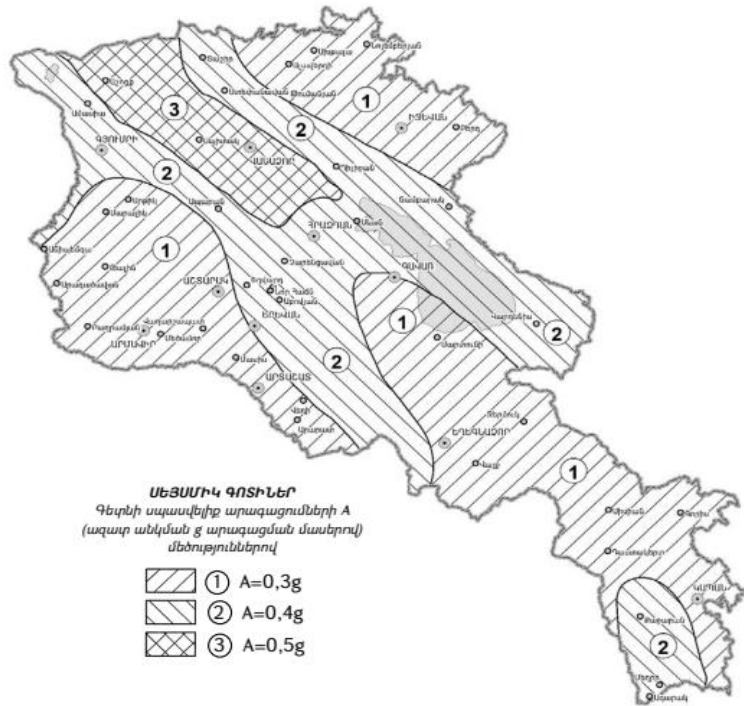
Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքում ռելիեֆը հարթ է, բացարձակ նիշերը տատանվում 860,6-862,9 մ սահմաններում:

9.2. Սեյսմիկա և երկրաբանություն.

ՀՀ Արմավիրի մարզի գրեթե ամբողջ տարածքը սեյսմատեկտոնական տեսանկյունից գտնվում է համեմատաբար բարենպաստ պայմաններում: Համաձայն ՀՀՇՆ 20.04-2020 «Երկրաշարժադիմացկունության շինարարության նախագծման նորմեր»-ի, ՀՀ տարածքի սեյսմիկ գոտիավորման քարտեզի՝ ուսումնասիրվող տարածքը գտնվում է 1-ին սեյսմիկ գոտում, արագացման առավելագույն մեծությունը՝ $A_{max}=0,3g$:

Նկար 4

9.3 Կլիմա և օդային ավազան

Արմավիրի մարզը գտնվում է ծովի մակարդակից 800-1000մ բարձրությունների վրա : Մարզը գտնվում է տաք կլիմայական գոտում: Կլիման խիստ ցամաքային է: Մթնոլորտային տեղումների քանակը չի գերազանցում 254մմ: Ամառը շոգ է, բացարձակ առավելագույնը ջերմաստիճանը ամռանը կազմում է 41.5°C: Ձմեռը ցուրտ է նացարձակ նվազագույն ջերմաստիճանը կազմում է -31.4°C: Միջին տարեկան հարաբերական խոնավությունը կազմում է 60%: Քամու միջին ամսական արագությունը հունվարին կազմում է 0,5մ/վ, հունվարին՝ 1,1 մ/վ, միջին տարեկան արագությունը՝ 0,9մ/վ: Գրունտի սառչման առավելագույն խորությունը կազմում է 70 սմ:

Գործունեության տարածքի կլիմայական պայմանները ներկայացված են ըստ քաղաքաշինության նախարարության ՀՀՇՆ 22.01-2024 «Շինարարական կլիմայաբանություն» Հայաստանի հանրապետության շինարարական նորմեր: Համաձայն նշված փաստաթղթի Արմավիր քաղաքում կլիմայական բնութագրերն են.

Օդի ջերմաստիճանը, °C

Աղյուսակ 1.

ՕԴԻ ՄԻՋԻՆ ԵՎ ԷՔՍՏՐԵՄԱԼ ՋԵՐՄԱՍՏԻՃԱՆԸ,
ՁՄՈԱՆ ՍԿԻՋԲԸ, ՎԵՐՋԸ ԵՎ ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աղյուսակ 1 Օդի միջին ջերմաստիճան

Բնակավայրի անվանումը	Միջին ջերմաստիճանն ըստ ամիսների, °C												Միջին տարեկան, °C	Բացարձակ նվազագույն, °C	Բացարձակ առավելագույն, °C
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Արմավիր	-4.1	-1.3	5.4	12.5	17.4	21.9	25.8	25.3	20.2	13.0	5.7	-0.8	11.8	-31.4	41.5

Օդի հարաբերական խոնավությունը (%)

Աղյուսակ 2

ՕԴԻ ՀԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ԽՈՆԱՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աղյուսակ 10 Օդի հարաբերական խոնավությունը

Բնակավայրի անվանումը	Օդի հարաբերական խոնավությունը, %														Ամենացուրտ ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %		Ամենատաք ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %	
	ըստ ամիսների												Միջին տարեկան	Միջին ամառային խոնավությունը, %	Միջին ամառային խոնավությունը, %			
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
6. Արմավիր		75	70	62	56	56	50	46	47	51	61	70	76	60	75	60	46	30

Մթնոլորտային տեղումները և ձնածածկույթը

Աղյուսակ 3.

ՄԹՆՈՒՈՐՏԱՅԻՆ ՏԵՂՈՒՄՆԵՐԸ

Աղյուսակ 12 Մթնոլորտային տեղումները

Բնակավայրի անվանումը	միջին ամսական Տեղումների քանակը _____ մմ օրական առավելագույն													Տեղումների քանակը նոյեմբեր-մարտ ամիսներին, մմ	Տեղումների քանակը ապրիլ-հոկտեմբեր ամիսներին, մմ
	ըստ ամիսների												Տարեկան		
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
6. Արմավիր	18	18	23	33	43	24	13	9	11	25	20	17	254	96	158
	19	21	26	30	47	21	38	31	35	30	28	20	47		

Քամի

Աղյուսակ 4

Աղյուսակ 15 Քամի (արդիականացման ենթակա)

Բնակավայրի անվանումը	Ամիսներ	Կրկնելիությունը, % ըստ ուղղությունների								Միջին ամսական արագությունը, մ/վ	Գերակշռող ուղղությունը հունիս - օգոստոս ամիսներին	Միջին արագություններից նվազագույնը ըստ ուղղությունների հուլիսին, մ/վ	Գերակշռող ուղղությունը դեկտեմբեր - փետրվար ամիսներին	Միջին արագություններից առավելագույնը ըստ ուղղությունների հունվարին, մ/վ	
		Միջին արագությունը, մ/վ													
		Հյուսիսային	Հյուսիս-արևելյան	Արևելյան	Հարավ-արևելյան	Հարավային	Հարավ-արևմտյան	Արևմտյան	Հյուսիս-արևմտյան						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
7. Արմավիր	հունվար	7	5	17	8	9	8	28	18	77	0.5	Արլ	1.9	ՀսԱրմ	2.8
		2.2	2.2	1.9	1.9	1.8	2.3	2.5	2.8						
	ապրիլ	5	7	28	11	9	9	20	11	52	1.3				
		2.8	3.4	2.5	2.7	2.7	3.7	3.0	3.7						
	հուլիս	3	8	31	16	11	7	16	8	55	1.1				
		2.1	2.5	1.9	2.2	1.1	2.6	2.7	2.6						
	հոկտեմբեր	5	4	23	16	9	7	22	14	72	0.6				
		2.2	2.8	1.9	2.9	2.8	3.6	3.1	3.8						

Աղյուսակ 5

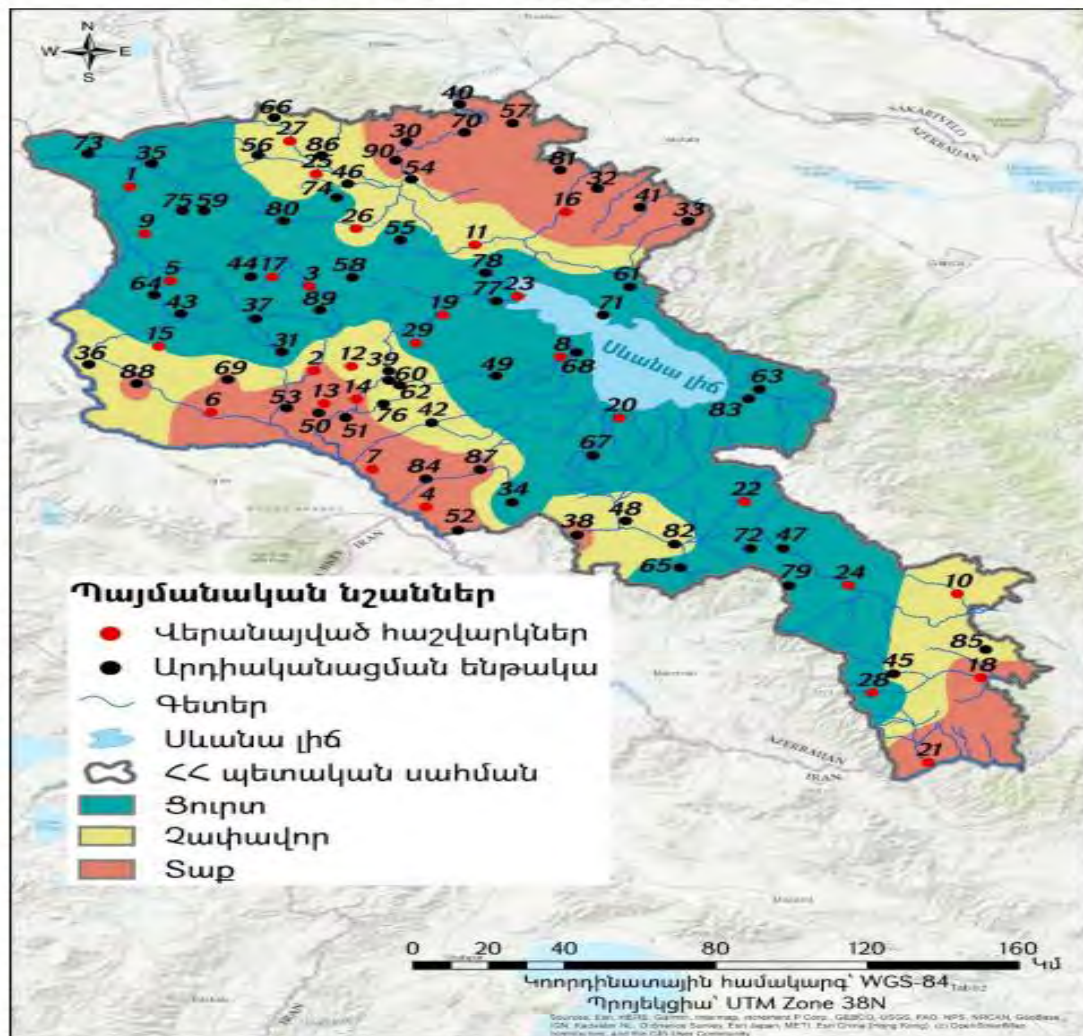
Արևափայլի տևողությունը

ԱՐԵՎԱՓԱՅԼ ԵՎ ԱՐԵԳԱԿԼԱՅԻՆ ՃԱՌԱԳԱՅԹՄԱՆ ՀԱՇՎԱՐԿԱՅԻՆ ՄԵԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Աղյուսակ 28 Արևափայլի տևողություն (ժ) և առանց արևի օրերի քանակ (օր)

Բնակավայրի անվանումը	Տևողություն	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	Տարեկան
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
12. Արմավիր	ժ	71	111	162	177	236	310	328	314	269	186	139	67	2370
	օր	16	10	7	5	1	0.5	1	0.1	1	5	7	17	71

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ԿԼԻՄԱՅԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱՅՈՒՄԸ ՇՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Օդային ավազան. Մարդու գործունեության հետևանքով մթնոլորտային օդ կարող են արտանետվել տարատեսակ գազեր և տարբեր չափերի մասնիկներ: Մթնոլորտ վնասակար արտանետումների աղբյուրներ են հանդիսանում արտադրական ձեռնարկությունները,

ավտոտրանսպորտի և էներգետիկայի օբյեկտները: Մարզում մթնոլորտային օդի աղտոտման հիմնական աղբյուրներ են հանդիսանում՝ ՀԱԷԿ-ը, Զվարթնոց օդանավակայանը, հանքավայրերի շահագործումը, տարեցտարի ավելացող ավտոտրանսպորտը և աղքատությամբ պայմանավորված ամեն տեսակի կոշտ վառելիքի այրումը: Հայաստանի հանրապետության տարածքում օդային ավազանի աղտոտվածությունը վերահսկվում է ՀՀ Շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից՝ համապատասխան դիտացանցերի միջոցով: Օդերևութաբանական դիտարկումներ կատարվում են հանրապետության տարածքի 45 (այդ թվում՝ 6 դժվարամատչելի և 3 մասնագիտացված) օդերևութաբանական կայաններում:

Նկար 6

ՀՀ մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտացանց

Համաձայն «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի «Վնասակար նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաներ բնակավայրերում, որտեղ բացակայում են մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտարկումներ»-ի բնակավայրերի մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաների (հնգամյա միջին) մինչև 10 000 բնակիչ ունեցող բնակավայրերի համար, որոնց թվին է պատկանում Լեռնագոգ բնակավայրը օդի աղտոտվածության ցուցանիշներն են.

• $\Phi_{\text{ոչի}} \quad 0.071 \text{ մգ/մ}^3$

- Ծծմբի երկօքսիդ (SO_2)՝ 0,006 մգ/մ³
- Ազոտի երկօքսիդ (NO_2)՝ 0,023մգ/մ³
- Ածխածնի օքսիդ (CO)՝ 0.8 մգ/մ³

9.4. Հողային ռեսուրսներ

Արմավիրի մարզի լանդշաֆտը ցածրադիր մասերում կիսաանապատային է, նախալեռնային շրջաններում՝ խայտաբղետ, կավաբեր, տեղ-տեղ աղակալված հողերը, կան նաև անապատային տեղամասեր:

Նկար 7

Արաքսի և նրա վտակների փուխր բերվածքներում ձևավորվել են հումուսով աղքատ գորշ հողեր՝ բաց գորշագույն հողեր ու տիպիկ գորշահողեր՝ աղակալված տարածքներով, ցածրադիր ողողատներում՝ գերխոնավ հողերն ու ճահճուտները: Լճային նստվածքների հզորությունը հասնում է մի քանի տասնյակ մետրի:

Անապատի համար բնորոշ այս հողերի առաջացմանը նպաստել են կլիմայի չորությունը և բուսական ծածկույթի աղքատությունը: Բնորոշ են նաև բաց գորշագույն և գորշագույն հողերը, որոնք հիմնականում ոռոգվում են գյուղատնտեսական նպատակով: Այս գոտու լանդշաֆտների մեծ մասը վերափոխվել են ջերմասեր կուլտուրաների ագրոլանդշաֆտների: Արարատյան հարթավայրի արևմտյան մասում հանդիպում են աղակալված հողեր՝ ալկալահողերը: Տեղ-տեղ երևում են թաքիրներ՝ դեղնա-սպիտակավուն կավի ճաքճքած մակերեսով տարածություններ: Չոր ցամաքային կլիմայի պայմաններում գերակշռում են ֆիզիկական հողմնահարման պրոցեսները՝ պայմանավորելով քայքայված փուխր նյութերի կուտակումը և կենսանյութի արագ հանքայնացումը:

ՀՀ Արմավիրի մարզը գյուղատնտեսական ուղղվածության է, քանի որ գտնվում է հիմնականում Արարատյան դաշտի բարեբեր հողերի վրա: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են ինչպես պտղաբուծության(ելակ, ծիրան, խաղող), բանջար-բոստանային մշակաբույսերի արտադրության, այնպես էլ խոշոր և մանր եղջերավոր անասնաբուծության, խոզաբուծության և թռչնաբուծության համար:

Մարդու գործունեության արդյունքում միջավայր թափանցած ծանր մետաղների մեծ մասը կուտակվում է հողում՝ առաջացնելով հողի աղտոտվածություն ծանր մետաղներով (պղինձ, ցինկ, արսեն, կապար, մոլիբդեն, մանգան, նիկել, կադմիում, քրոմ, վանադիում և այլն) և ցիանական միացություններով: Հողային ծածկույթի աղտոտման աղբյուրներ կարող են հանդիսանալ՝ մետաղաձուլական գործարանները, արդյունաբերական և կենցաղային թափոնները, ժամանակակից գյուղատնտեսությունը, տրանսպորտը: Մարդու առողջության վրա բացասաբար են ազդում նաև պարարտանյութերի բոլոր խմբերը, մասնավորապես քլոր պարունակող և ֆոսֆորական պարարտանյութերը: Ծանր մետաղների կուտակումը հողում կատարվում է ավելի արագ տեմպերով, քան հեռացումն ու չեզոքացումը, որը տևում է հարյուրավոր, նույնիսկ հազարավոր տարիներ: Հողերի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N 01-Ն հրամանի համաձայն (Հավելված 3):

2022 թվականի հողային ծածկույթի՝ ծանր մետաղներով աղտոտվածության ուսումնասիրման համար դիտարկումներ են իրականացվել են նաև Արմավիրի մարզում: Հողերի աղտոտվածության ցուցանիշները համաձայն՝ «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի 2022թ, տարեկան ամփոփ տեղեկագրի:

Աղյուսակ 5

Մարզ/Քաղաք	Վանադիում	Պղինձ	Ցինկ	Քրոմ	Նիկել	Արսեն	Կապար
	<i>Գերազանցումը համապատասխան ՄԹԿ-ից, անգամ</i>						
Մեծամոր	1.5	16.7	6.1	21.8	24.3	7.0	-
Արմավիր	1.1-2.5	20.7-28.7	6.8-9.7	14.2-65.2	32.5-41	4.0-6.5	1.4-2.4

9.5 Ջրային ռեսուրսներ

ՀՀ Արմավիրի մարզն առանձնապես հարուստ չէ ջրային ռեսուրսներով: Արմավիր քաղաքը գտնվում է Ախուրյան ջրավազանային կառավարման տարածքում:

Մարզում է գտնվում հանրապետության ամենացածրադիր լիճը՝ Այդր (Ակնա) լիճը, որը զբաղեցնում է 50 հեկտար մակերես, ունի 2 մետր խորություն, ձագարաձև ուրվագիծ և ստորերկրյա սնում: Միակ գետը, որ սկսվում է մարզի սահմաններում Մեծամորն է (Սևջուրը), որը սկիզբ է առնում Այդր լճից: Մեծամորի միակ խոշոր վտակը Քասախն է: Թուրքիայի հետ սահմանն անցնում է Արաքս գետով: Ռեսուրսների պակասը հիմնականում լրացվում է ստորգետնյա ջրային ռեսուրսներով:

Գործում են Ստորին Հրազդանի, Էջմիածնի, Մեծամորի և այլ ջրանցքներ: Հիդրոերկրաբանական տեսակետից տարածաշրջանը գտնվում է Արարատյան արևելյան ջրավազանում: Ստորերկրյա ջրերի սնուցումն իրականացվում է հիմնականում Արագած սարի հարավային լանջերից հոսող գետերի ենթահունային ջրերի հաշվին, ինչպես նաև միջլավային ջրերի հոսքի միջոցով: Ճնշումնային հորիզոնը տեղադրված է 150-200մ հասնող հավասար խորություններում, ունի բացասական ճնշում (հոսք): Քաղաքի և շրջանի տարածքում հանդիպում են նաև գրունտային ջրեր, որոնք սնվում են մակերևութային հոսքի,

մթնոլորտային տեղումների, ենթահունային ջրերի և արտեզյան հորատանցքերի արտանետման ջրերից: Գրունտային ջրերն առավելագույն մակարդակի հասնում են ապրիլ-մայիս ամիսներին, իսկ նվազագույնի՝ օգոստոս-նոյեմբեր ամիսներին:

Ջրային ռեսուրսների աղտոտման հիմնական աղբյուրներ են հանդիսանում կոմունալ-կենցաղային, սննդի արդյունաբերության, հանքարդյունաբերության և գյուղատնտեսության կեղտաջրերը:

Հայաստանի հանրապետությունում ջրային ռեսուրսների մոնիթորինգն իրականացվում է շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոլեքնոլոգիայի և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից՝ դիտացանցերի միջոցով:

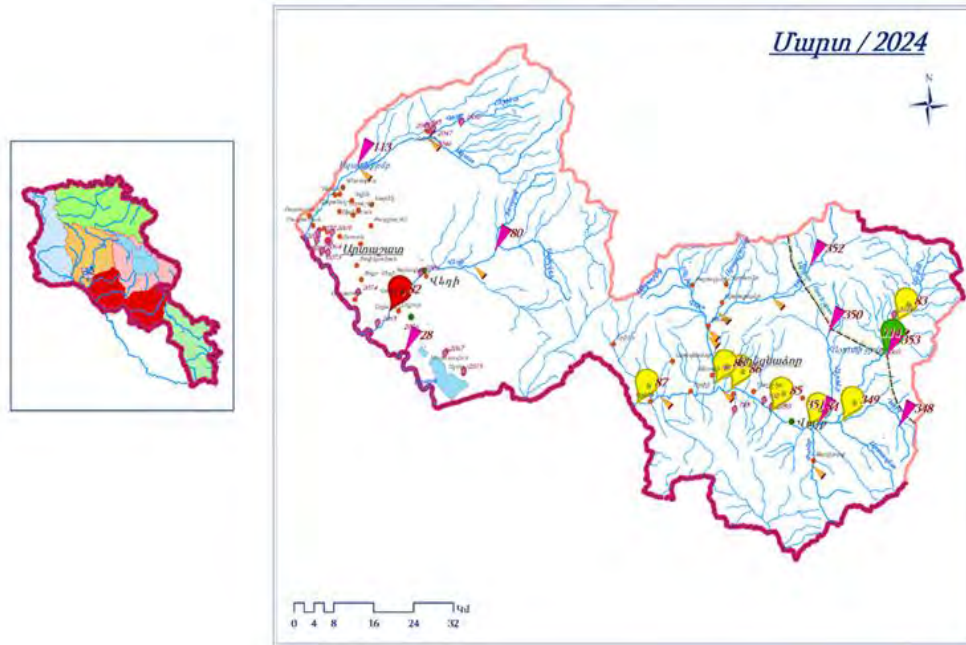
Նկար 8

Ջրային ռեսուրսների որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման համաձայն:

2024 թվականի 1-ին եռամսյակում մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի դիտարկումներ իրականացվել են 91 հիդրոլոգիական դիտակետում, այդ թվում՝ 80 գետային, 5 ջրամբարային: Ջրի որակը գնահատվում է «միջակից» «վատ» է (3-5րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում, ֆոսֆատ և նիտրիտ իոններով: Ըստ 2024թ. 1-ին եռամսյակի տեղեկագրի՝ Մեծամոր գետի ջրի որակը Վաղարշապատ քաղաքից հարավ փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «վատ» (5-րդ դաս), Վաղարշապատ քաղաքից հարավ-արևելք փետրվարին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «վատ» (5-րդ դաս), Ռանչպար գյուղից ներքև ջրի որակը փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

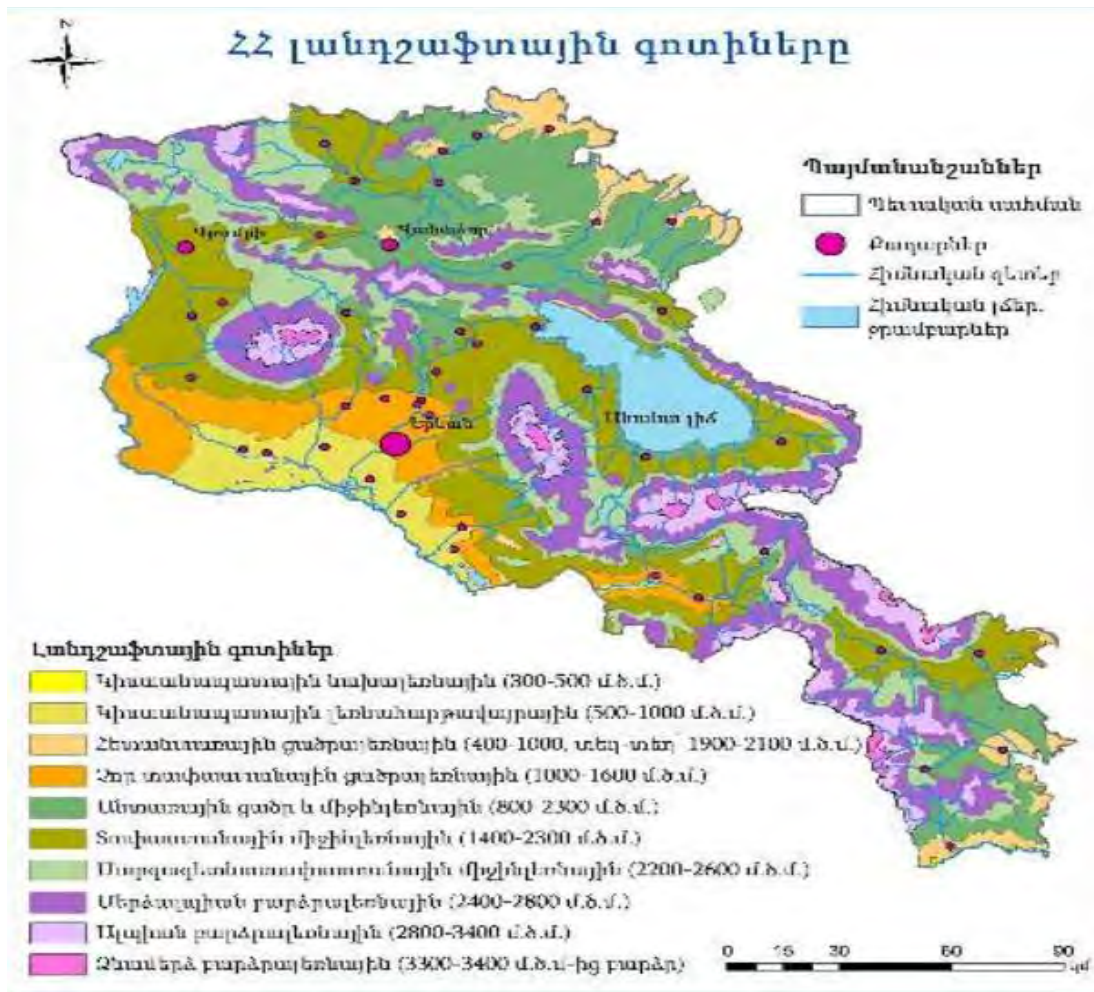

2024 թվականի 1-ին եռամսյակում դիտարկումներ են իրականացվել Արաքս գետի 3 Որոշված դիտակետում: ցուցանիշներից գերազանցվել են թթվածնի քիմիական պահանջարկի, թթվածնի հնգօրյա կենսաքիմիական պահանջարկի, ամոնիում, նիտրիտ և սուլֆատ իոնների, նատրիումի, մագնեզիումի, պղնձի, քրոմի, մանգանի, նիկելի, վանադիումի, երկաթի, ալյումինի և սելենի համապատասխան ՄԹԿները:

Գործունեության տարածքում մակերևութային ջրերը բացակայում են:

9.6. Կենսաբազմազանություն

Տարածաշրջանի բնական լանդշաֆտը կիսաանապատային և լեռնատափաստանային է: Մարզում անտառածածկ տարածքներ չկան: Տարածքին բնորոշ են չորասեր ու աղասեր բույսերը: Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության Կենսաբազմազանության պահպանության, օգտագործման և վերարտադրության ռազմավարության և գործողությունների պետական ծրագրի» Արմավիրի մարզի տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքում ներառված 24 բուսատեսակ և 86 կենդանատեսակ գտնվում են անհետացման եզրին:

Բուսական աշխարհ. մարզի տարածքը գտնվում է Երևանի և Արագածի ֆլորիստիկ շրջաններում, որոնց համար տիպիկ են Հայաստանի ֆլորայի 170-ից ավելի հազվագյուտ և անհետացող և 50-ից ավելի էնդիմիկ տեսակներ: Գերակշռում են կիսաանապատային չորասեր բուսատեսակները, իսկ ցածրադիր, ճահճապատ տարածություններում՝ եղեգնի մացառուտները: Տարածաշրջանում գրանցված են մոտ 130 բուսատեսակ, որոնցից որպես դոմինանտ կարելի է նշել հովվափողազգիներից (*Alismataceae*)՝ հովվափող լանցետային (*Alisma lanceolatum*), սովորական նետախոտը (*Sagittaria sagittifolia* L.), եռատերև նետախոտը (*Sagittaria trifolia* L.), հովանոցազգիներից՝ ակտոնոլեմ խոշորաբաժակը (*Actinolema macrolema*), աննշմարակող անհարթապտուղը (*Aphanopleura trachisperma*), երնջակ Վանասուրի (*Eringium vanaturii*), աստղաձողիկազգիներից՝ վարդատերեփուկ մուշկայինը (*Amberboa moschata*), խոզանափուշ բարակը (*Caucinia tenella*), կանգար տուրնեֆորի (*Gundelia tournefortii*), կաթնուկ Թախտաջյանի (*Lactuca takhtadzhanii*), խաչածաղկավորներից՝ լրջուն թռչնակտուց (*Isatis ornitorhynchus*), ցախակեռասազգիներից՝ կտտենի, թանթրվենի Տիգրանի (*Sambucus tigranii*), մեխակազգիներից՝ փշատերևուկ ծակող (*Acanthophyllum pungens*), ալոխրուլա բունգեի (*Allochrysa bungei*), մեխակ Լիբանանի (*Dianthus libanotis*), թելուկազգիներից՝ բիեներցիա շուրջաթև (*Bienertia cycloptera*), օջան Թամամջյանի (*Salsola tamamschjanae*), սպանախ քառաեզ (*Spinacia tetrandra*), լոբազգիներից՝ գազ տարօրինակ (*Astragalus paradoxus*), հազհամեն գլխիկավոր (*Trigonella capitata*), ֆրանկենազգիներից՝ ֆրանկենիա փոշապատ (*Frankenia pulverulenta*), բորակաթուփազգիներից՝ բորակաթուփ

շոբերի (*Nitraria schoberi*), հացազգիներից՝ այծակն հաստ (*Aegilops crassa*), ցորեն արարատյան (*Tritium araricum*), կարմրանազգիներից՝ կարմրան (*Tamarix*), կարմրան ութանդանի (*Tamarix octandra*), զուգատերևազգիներից՝ տետրադիկլիս բարալիկ (*Tetradiclis tanella*) և այլն:

Արմավիրի մարզում ՀՀ բույսերի Կարմիր գրքում գրանցված են 26 տեսակներ:

Հայաստանի բույսերի կարմիր գրքում գրանցված հազվագյուտ և անհետացող տեսակներից մարզի տարածաշրջանում հանդիպում են աղուտների և կիսաանապատային բուսականության հետևյալ ներկայացուցիչները, մասնակիորեն՝ խնկեղեգ ճահճային (*Acorus calamus* L.), Շտերնբերգիա շնդեղածաղկային (*Sternbergia colchiciflora* Waldst. et Kit), Ակտինուլեմ խոշաբաժակ (*Actinolema macrolema* Boiss), Երնջակ Վանատուրի (*Eryngium wanaturii* Woronow), Վարդատերեփուկ Իլյինի (*Amberboa iljiniana* Grossh) և այլն:

Նկար 11. Շտերնբերգիա շնդեղածաղկային Նկար 12. Ակտինուլեմ խոշաբաժակ

Կենդանական աշխարհ. կենդանական աշխարհը հարուստ է կաթնասուններով, թռչուններով, կրծողներով, սողուններով, խիտունջներով և այլն: Հանդիպում են հարթավայրերին բնորոշ կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչներ: Տարածաշրջանում տարածված են 113 տեսակ ողնաշարավոր կենդանիներ, որոնցից 28 տեսակը կաթնասուն է, 67-ը՝ թռչուն, 15-ը՝ սողուն և 3-ը՝ երկկենցաղ: Տարածաշրջանում դոմինանտ և բնորոշ տեսակներից են Հայաստանում ամենուրեք տարածված *Crocidura* (սպիտակատամիկ), *Vulpes vulpes* L. (աղվես ս), *Cricetus auratus* Nat. (գերմանամուկ), *Microtus arvalis* Pall. (դաշտամուկ), *Perdix perdix* L. (կաքավ), *Grus grus* L. (կռունկ) և այլն: Տարածաշրջանին բնորոշ ողնաշարավոր տարածքված կենդանիներից են՝ գայլը, աքիսը, եղեգնակատուն, ջրասամույրը, աղվեսը, կոնչան բադը, ճահճակուղբը, լճագորտը, մոխրագույն առնետը ժայռային մողեսը, սողուններից՝ սովորական լորտուն և միջատները: Անողնաշարավոր կենդանիներից հանդիպում են ծովախեցգետինը, մրջյունը, մեղուն, ճոխկը, մորեխը, կաղամբաթիթեռը և այլն: Թռչունները ներկայացված են բաց տարածքներին բնորոշ տեսակներով՝ տնային ճնճողուկը, մոխրագույն ագռավը, կաչաղակը և այլն: Գարնան և աշնան սեզոններին այստեղ հանդիպում են բազմաթիվ չվանցող տեսակներ:

Տարածաշրջանի կիսաանապատներում հանդիպում են բազմաթիվ էնդեմիկ անողնաշար տեսակներ, ներառյալ միջերկրածովային, իրանական, կովկասյան և դրիմյան ծագում ունեցողները: Աղուտային հալոֆիլ համակեցությունների հետ է կապված էնդեմիկ տեսակի՝ Արարատյան որդանի (*Porphirophora hamelii*) գոյությունը:

Տարածաշրջանին բնորոշ էնդեմիկ կենդանիներից է՝ հայկական որորը (*Larus armeniacus* But.), Մեղու Դեսպտորիա (*Megachile deseptoria* Peres): Տարածաշրջանում հանդիպող ՀՀ Կարմիր Գրքում գրանցված կենդանիների տեսակներից հանդիպում են, մասնակիորեն՝ հարավային պայտաքիթը 30 (*Rhinolophuseuryales*), վարդագույն հավալուսն (*Pelecanus onocrotalus*), քաջահավ (*Plagadis falcinellus* Linneaus), փոքր ձկնկուլ (*Phalacrocorax pygmaeus* Linneaus), Ուբադչի ճպուռ (*Gomphus ubadschii* Schmidt), Սատունինի սկոտոդրիմադուզա (*Scotodrymadusa satunini*), Հայկական բնդեռնիկ (*Glaphyrus calvaster* Zaitzev), Սև անգղ (*Aegipus monachus*), Տափաստանային մկնաճուռակ (*Glareola nordmanni*), և այլն:

Դիտարկվող տարածքում և նրա հարակից տարածքներում բացակայում է բուսածածկը:

9.7 Պատմության և մշակութային հուշարձաններ

Արմավիրի մարզն ունի զբոսաշրջային մեծ ներուժ՝ իր հարուստ պատմության և մշակույթի հուշարձաններով: Այստեղ հաշվառված է 430 հուշարձան: Եզակի են նեոլիթյան բնակատեղին (մ.թ.ա VIII-V հազարամյակներ՝ Արատաշեն գյուղ), Մեծամորի հինգհազարամյա հնության (բրոնզեդարյան) մետաղաձուլարանը, նեոլիթ-էնեոլիթյան (Թեղուտ), վաղբրոնզեդարյան (Մոխրաբլուր), բրոնզեդարյան (Մեծամոր), ուրարտական (Արագած), հելլենիստական (Փարաքար) ժամանակաշրջանների կառույցներ ու բնակատեղիները: Արաքս գետի նախկին հունի ձախ ափին գտնվել է հայոց նախկին մայրաքաղաքը՝ Արմավիրը: Արաքսի ու Ախուրյանի միախառնման տեղում նշմարվում են Երվանդաշատի փլատակները:

Այստեղ են նաև սբ. Էջմիածին Մայր Տաճարն իր Գանձատնով, Մեծամորի և Զվարթնոցի հնագիտական թանգարանները, Հայաստանի Ազգագրական պետական թանգարանը Սարդարապատում, Հայաստանի ստորերկրյա ջրերի ամենամեծ ելքը՝ Այդր լիճը, Մուսալեռ և Մարդարապատ հուշահամալիրները:

Դրանք հնագույն բնակատեղիներ են, քարեդարյան կացարաններ, միջնադարյան գյուղատեղիներ, պաշտպանական, հոգևոր, տնտեսական կառույցներ, գերեզմանոցներ, կոթողներ և խաչքարեր և այլն: Ժամանակագրական առումով նրանք ընդգրկում են վաղնջական ժամանակներից մինչև մեր ժամանակները:

ՀՀ Կառավարության 2007թ. մարտի 15-ի «Հայաստանի հանրապետության Պետական սեփականություն համարվող և օտարման ոչ ենթակա Պատմության և Մշակույթի անշարժ հուշարձանների» N 385-Ն որոշման հավելված 4-ում բացակայում է Բաղրապատի համայնքի և Լեռնագոգ բնակավայրի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ցանկը, ինչի պատճառով անալոգիայի կարգով ներկայացվում է Արմավիր քաղաքինը՝ ներառված է 1 հուշարձան:

Հուշարձանի համարը	Հուշարձանի ենթահամարը (Ընթացիկ համարները)		Հուշարձանախումբը, հուշարձանը	Փամուրոս	Տեղը բնակավայրի նկատմամբ, հասցեն	Նշանակությունը (հանրապետական, տեղական)	Ծանոթագրություն?
1	2	3	4	5	6	7	8
1			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀԿԱԾՆԵՐԻՆ		քաղաքային զբոսայգում	S	1

ՀՀ Կառավարության 2008թ. օգոստոսի 14-ի N967-Ն որոշման համաձայն Արմավիրի մարզում առկա են հետևյալ բնության հուշարձաններ

Աղյուսակ 7.

1	ջրագրական հուշարձան «Մեծամոր» լիճ,	Տարոնիկ գյուղից մոտ 3կմ հյուսիս-արևմուտք գտնվող
2	կենսաբանական հուշարձան՝ «Ավազաերթ (պսամոֆիլ) բուսականություն»,	ք. Վ.աղարշապատ, Զվարթնոց տաճարի մոտ
3	կենսաբանական հուշարձան՝ «Զրաճահճային բուսականություն»	Մեծամոր լիճ

Համաձայն պատմամշակութային հուշարձանների վրա հնարավոր ազդեցության եզրակացության հայցվող տարածքին ամենամոտ գտնվող հնավայրերը Լեռնագոգ-1 օդապարուկը (մոտ 1 կմ) և Դալարիկ-1 քարայրն է (մոտ 1.2 կմ):

9.8. Հատուկ պահպանվող տարածքներ

Արմավիրի մարզում է գտնվում բնության հատուկ պահպանվող տարածքը՝ Որդան կարմիր արգելավայրը, որը Հայաստանի Հանրապետության 24 արգելավայրերից մեկն է: Գտնվում է ծովի մակարդակից 900-950 մետր բարձրության վրա :

«Որդան Կարմիր» արգելավայրը ստեղծվել է Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության Մինիստրների խորհրդի 1987 թվականի փետրվարի 2-ի N61 որոշմամբ՝

Հայաստանի Հանրապետության Արմավիրի մարզի աղուտ հողերի վրա՝ Արագափի և Ջրառատ բնակավայրերի վարչական տարածքում: Համաձայն ՀՀ կառավարության 2003թ. հուլիսի՝ «Որդան կարմիր» պետական արգելավայրի կանոնադրությունը հաստատելու մասին N 830-Ն որոշման՝ զբաղեցնում է 219.85 հա տարածք:

Արգելավայրն ստեղծվել է աղուտներում բնակվող որդան կարմիր էնդեմիկ միջատից և Հայկական լեռնաշխարհում գրեթե 3 հազարամյակ օգտագործվել է որպես կարմիր ներկ: Պահպանության տակ են որդան կարմիրը և նրա հիմնական կերաբույսերը՝ աղադիմացկուն որդանխոտը և հարավային եղեգը:

Նկար 14.

Արմավիրի մարզ	«Որդան կարմիր» պետական արգելավայր	21985քկմ	1987
<div data-bbox="425 674 878 1104" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="425 1140 971 1171" data-label="Caption"> <p>Նկար. Արարատյան որդան (<i>Porphiophora hamelii</i>)</p> </div>			

Նախատեսվող գործունեության ենթակա և հարակից տարածքում բացակայում են հատուկ պահպանվող տարածքները:

9.9. Սոցիալ-տնտեսական

ՀՀ Արմավիրի մարզը բնակչության թվով և խտությամբ զիջում է միայն Երևան քաղաքին: ՀՀ Արմավիրի մարզի բնակչությունը կազմում է հանրապետության բնակչության 8.9%-ը, բնակչության խտությունը մեկ քառակուսի կիլոմետրի վրա կազմում է 215 մարդ, իսկ Արմավիրի տարածաշրջանի բնակչության թվի համեմատ կազմում է 42.2%:

Համաձայն ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայության պաշտոնական կայքի՝ մարզի տարածքը 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ կազմում է 1231կմ², բնակչությունը՝ 266.6 հազար մարդ: Մարզն իր մեջ ներառում է 8 համայնք, 3 քաղաքային և 95 գյուղական բնակավայրեր: Բնակչության զբաղվածության ապահովումը մարզի համար կարևոր խնդիր է:

Բնակչությունը միատարր է, հիմնականում բնակեցված է հայերով՝ 93%, ազգային փոքրամասնություններից մարզում ապրում են եզդիներ՝ 6,6%, ասորիներ՝ 0,1%, քրդեր՝ 0,1%, ռուսներ՝ 0,2%: Մարզը հիմնականում գազիֆիկացված է, իսկ համայնքները կարիք ունեն խմելու ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի կառուցման: Հիմնախնդիր է անտառային տարածքների բացակայությունը, աղակալված, դեգրադացված, երոզիացված հողերի առկայությունը, ստորգետնյա ջրերի անխնա շահագործումը:

Տարածքը Territory	1 231 քառ. կմ/ sq. km
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը, % Territory share of the marz in the territory of the RA, %	4.1
Համայնքներ, 2023թ. տարեկգրի դրությամբ Communities, as of the beginning of 2023	8
Քաղաքներ Towns	3
Գյուղեր Villages	95
Բնակչության թվաքանակը 2023թ. տարեկգրի դրությամբ Population number as of the beginning of the year, 2023	266.6 հազ. մարդ/ ths. person
<i>այդ թվում՝</i> <i>including:</i>	
քաղաքային urban	82.9 հազ. մարդ/ ths. Person
գյուղական rural	183.7 հազ. մարդ/ ths. Person
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2022թ. % Share of marz population in the total population of the RA 2022, %	9.0
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2022թ. % Share of urban population size 2022, %	31.1
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր Agricultural land	96 896.5 հա/ ha
այդ թվում՝ վարելահողեր including: arable land	39 764.1 հա/ ha

Արմավիրի մարզը տարածքով ամենափոքր, սակայն խիտ բնակեցված և բնակչության թվաքանակով ամենամեծ մարզն է ՀՀ-ում: ՀՀ Արմավիրի մարզը հանրապետությունում առանձնանում է իր զարգացած գյուղատնտեսությամբ և արդյունաբերությամբ: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են, ինչպես բուսաբուծության (բազմամյա տնկարկներ, բանջարեղեն), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար: Մարզում գյուղատնտեսական նշանակության հողերը կազմում են 96 896,5 հա, որից վարելահողերը՝ 39 764,1 հա: Գյուղատնտեսության ոլորտում հիմնականում մշակվում են հացահատիկա-ընդեղենային և բանջարաբուստանային մշակաբույսեր, իսկ բուսաբուծության մեջ՝ պտղաբուծությունը, խաղողագործությունը, բանջարաբուծությունը և բուստանաբուծությունը՝ հացահատիկաընդեղենային և բանջարաբուստանային մշակաբույսեր: Զարգացած է խոշոր և մանր եղջերավոր անասնաբուծությունը, խոզաբուծությունը և թռչնաբուծությունը: Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է էլեկտրաէներգիայի, սննդամթերքի, խմիչքների արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում:

Արմավիրի մարզն հարուստ չէ օգտակար հանածոներով, առկա է 42 հանքավայր: Արդյունաբերությունը մասնագիտացված է էլեկտրաէներգիայի, սննդամթերքի, խմիչքների արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում:

Համաձայն վիճակագրության ծառայության տվյալների՝ 2022թ.-ին Արմավիրի մարզի տնտեսության հիմնական հատվածների տեսակարար կշիռները Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

Արդյունաբերություն	6.3%
Գյուղատնտեսություն	22.0%

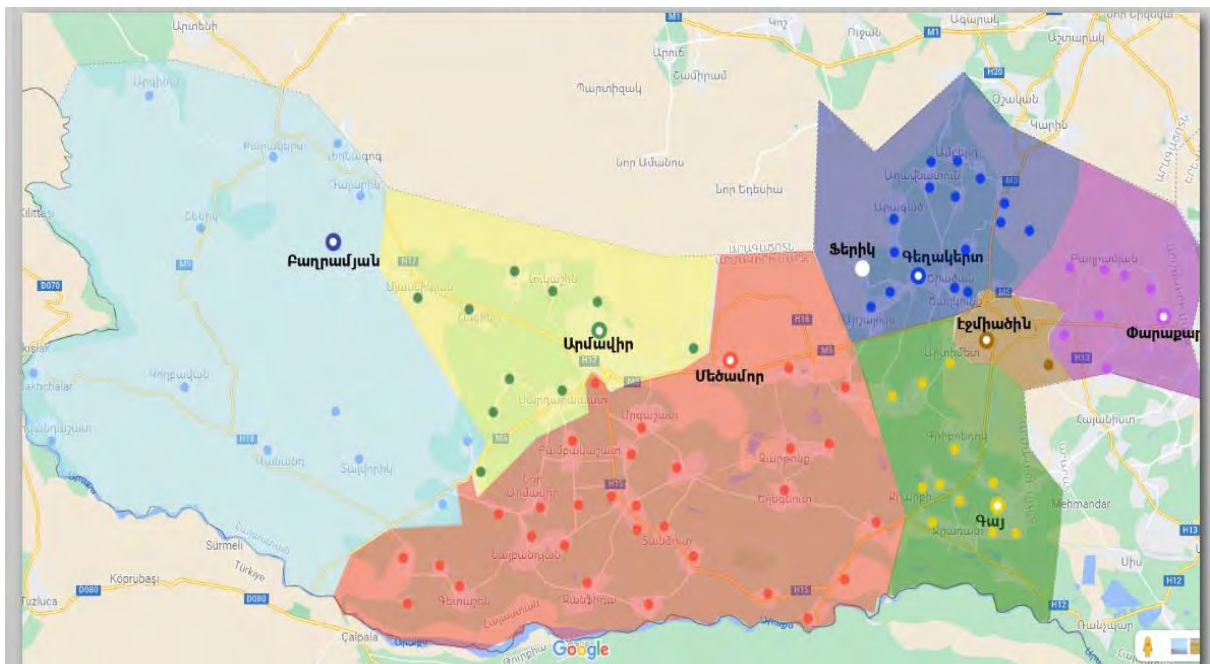

Շինարարություն	5.7 %
Մանրածախ առևտուր	4.2 %
Ծառայություններ	1.5 %

Մարզի տարածքով է անցնում «Հարավկովկասյան» երկաթուղու Երևան-Թբիլիսի 70կմ երկարությամբ հատվածը: Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

Մարզն ապահովված է բջջային հեռախոսակապով և շարժական ինտերնետ կապով: Գործում են 58 բժշկական կազմակերպություններ: Այստեղ է գտնվում Զվարթնոց միջազգային օդանավակայանը, Արմավիրի ՀԱԷԿ-ը: Համաձայն Արմավիրի մարզի 2017-2025 թվականների հեռանկարային զարգացման ռազմավարական ծրագրի՝ Հայկական ԱԷԿ-ի աշխատակազմի շուրջ 78%-ը Արմավիրի մարզի բնակիչներ են: Մարզում կան բոլոր հնարավորությունները՝ հոգևոր-մշակութային, էթնիկ, գյուղական, ագրո և էկո տուրիզմի զարգացման համար՝ զբոսաշրջությունը դարձնելով մարզի տնտեսության զարգացման հիմնական շարժիչ ուժերից մեկը:

Բաղրամյան բազմաբնակավայր համայնքը կազմավորվել է 2021 թվականի դեկտեմբերի 5-ին ՀՀ Արմավիրի մարզում կայացած ՏԻՄ ընտրությունների արդյունքում:

Բաղրամյան խոշորացված համայնք՝ կենտրոնը գ. Բաղրամյան. համայնքը ներառում է 14 գյուղեր՝ Բաղրամյան, Քարակերտ, դավարիկ, Լեռնագոգ, Արգինա, Արտամետ, Արևադաշտ, Բագարան, երվանդաշատ, Կողբավան, Հուշակերտ, շենիկ, Տալվորիկ, Վանանդ բնակավայրերը և Ֆերիկ եզրիական էթնիկ համայնքը: Համաձայն համայնքի էլեկտրոնային կայք <http://www.bagramyan.am/Pages/CustomPage/> վարչական տարածքը կազմում է 46500հա, բնակչության ընդհանուր թիվը կազմում է 19957 մարդ: Համայնքը գտնվում է ծովի մակերևույթից 920-1200մ բարձրությունների վրա: Համայնքի հեռավորությունը մայրաքաղաքից կազմում է 61 կմ, մարզկենտրոն Արմավիրից՝ 18 կմ, պետական սահմանից ուղիղ գծով՝ 15կմ: Բաղրամյան համայնքը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետության Արմավիրի մարզի արևմտյան հատվածում, սահմանակից է

Երվանդաշատ և Բագարան համայնքներին: Բաղրամյանը գտնվում է բարեխառն գոտու ցամաքային հատվածում, կլիմային բնորոշ են տաք, չոր ամառներ և համեմատաբար կարճ, բայց ցուրտ ձմեռներ: Համայնքը շրջապատված է լեռներով ու լեռնաշղթաներով: Բաղրամյանի առջև Արարատ լեռան տեսարանն է, իսկ հյուսիսում վեր է խոյանում Արագածը:

Համայնքի հողային ֆոնդը կազմում է 2768.73 հա, որից գյուղնշանակության հողերը՝ 22.07 հա: Համայնքում առկա են 13 հանրակրթական դպրոց, 5 գրադարան, 3 երաժշտական դպրոց, 8 նախադպրոցական հիմնարկ, գերեզմանատներ, աղբավարեր, ներհամայնքային ճանապարհներ:

Համայնքում առկա են բոլոր ենթակառուցվածքները, գազիֆիկացված է: համայնքի տարածքով են անցնում միջպետական և հանարապետական նշանակության ավտոճանապարհներ/40կմ/:

Լեռնագոգ բնակավայր. գտնվում է Արմավիրի մարզում՝ ծովի մակերևույթից 1020-1035մ բարձրության վրա: Համաձայն Արմավիրի մարզի Լեռնագոգ համայնքի 2017-2021թթ. հնգամյա զարգացման ծրագրի՝ Արմավիրի մարզի Լեռնագոգ համայնքը հիմնադրվել է 1978թվականին, տեղակայված է Արտենի լեռան լանջին, վարչական տարածքը կազմում է 2298հա: Բնակավայրի հեռավորությունը մարզկենտրոնից կազմում է 25 կիլոմետր, մայրաքաղաք Երևանից՝ 65 կիլոմետր՝ մայրաքաղաքին և մարզկենտրոնին կապում է ավտոբուսային երթուղիներով:

Կլիման չոր, խիստ ցամաքային է: Օդի տարեկան միջին ջերմաստիճանը տատանվում է 9-11°C-ի սահմաններում: Շոգ օրերը տևում են ավելի քան չորս ամիս՝ ուղեկցվելով չոր եղանակներով: Հուլիս և օգոստոս ամիսներին օդի միջին ջերմաստիճանը 25-30°C է, իսկ առավելագույնը 41.5°C: Տարեկան տեղումները տատանվում են 250-350 մմ-ի սահմաններում: Ձմեռը չափավոր ցուրտ է, հունվարի միջին ջերմաստիճանը -40C-ից -6 °C է, նվազագույնը -28°C: Բնակավայրը խիտ բնակեցված չէ, 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ բնակչությունը կամում է 2349 մարդ, ազգային փոքրամասնություններ չկան: Բնակչությունը զբաղվում է բանջարաբուստանային կուլտուրաների մշակությամբ, թռչնաբուծությամբ և անասնապահությամբ: Լեռնագոգի գյուղատնտեսական նշանակության հողերը հիմնականում չեն մշակվում ոռոգման ջրի սակավության պատճառով: Բնակավայրի վարչական տարածքում գտնվում են բազալտի և խարամի հանքավայրեր:

Համայնքի տարածքում գործող եկեղեցիներ չկան: Համայնքն ունի պուրակ՝ Լեռնագոգի մշակույթի տան շրջակայքում: Այստեղ մայիսյան հերոսամարտերի զոհերի հիշատակին նվիրված 2005թ-ին կառուցվել է հուշարձան: 2005թ.-ին համայնքի ղեկավարի նախաձեռնությամբ բարեկարգվել է հուշարձանի տարածքը և կանգնեցվել է խաչքար նվիրված եղեռնի զոհերի հիշատակին: Այստեղ պարբերաբար կազմակերպվում է ծառատունկ: Բնակավայրում առկա են բոլոր ենթակառուցվածքները, մասնավոր հիմնարկներ, հացամթերքի կոմբինատը, առևտրի սպասարկման խանութներ, մեկ միջնակարգ դպրոց, մշակույթի տուն, մանկապարտեզ, գրադարան, երաժշտական դպրոց, բուժ. ամբուլատորիա, գերեզմանատուն: Կատարվում է կանոնավոր աղբահանություն:

Բնակավայրը գտնվում է կիսաանապատային գոտում, բացակայում են բնական կանաչապատ տարածքները, հիմնական կանաչապատ տարածքը գտնվում է Լեռնագոգի մշակույթի տան տարածքում:

Բնակավայրի հիմնախնդիրներից են՝ բավական բարձր գործազրկությունը և աղքատության մակարդակը, ներհամայնքային ճանապարհների վիճակը, ոռոգման ջրի սակավությունը և այլն:

Նախատեսվում է բարելավել համայնքի բնակչության սոցիալ-տնտեսական, մշակութային վիճակը և հանգստի պայմանները, գյուղը դարձնել գեղեցիկ, բարեկարգ և բարեկեցիկ բնակավայր, իրականացնել փողոցային լուսավորության անցկացում, փողոցների բարեկարգում, սպորտային հրապարակի կառուցում, ջրամատակարարման համակարգի և ոռոգման ցանցի նորոգում և այլն:

Արևակայանների կառուցումը չի խաթարի Բաղրամյան համայնքի և բնակավայրի հեռանկարային զարգացման ծրագրին, այլ կնպաստի համայնքում և Լեռնագոգ բնակավայրում էլեկտրամատակարարման համակարգի բարելավմանը, ինչը բխում է համայնքի հնգամյա ծրագրից՝ էլեկտրամատակարարման համակարգի բարելավում, գիշերային լուսավորության ապահովում:

10. Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը, հզորությունները, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները, օգտագործվող բնական ռեսուրսներ և նյութեր,/շինարարության և շահագործման , փակման փուլեր/

Նախատեսվող գործունեությունը իրականացվելու է Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի Լեռնագոգ գյուղի հողամաս 72 հասցեում՝ 11.5հա տարածքի վրա: Նախատեսվում է կառուցել 8.03088ՄՎտ պիկային հզորության և 7.260ՄՎտ դրվածքային հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային կայան:

Համաձայն «ՀԷՑ»ՓԲԸ-ի կողմից տրված տեխնիկական պայմանների՝ նախատեսվում է Արևակայանի տարածքում կառուցել 6600կՎԱ հզորության 35/0,8կՎ լարման ենթակայան, ենթակայանի միացումը 110/35կՎ տրանսֆորմատորային ենթակայանին: Համաձայն տրված լիցենզիայի նախատեսվում է կառուցել 7260կՎտ հզորության արևակայան:

Գործունեությունն իրականացվելու է ՀՀ կառավարության 21 ապրիլի 2023 թվականի «Էլեկտրակայանքների շահագործման անվտանգության կանոնները հաստատելու մասին» N 583-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան:

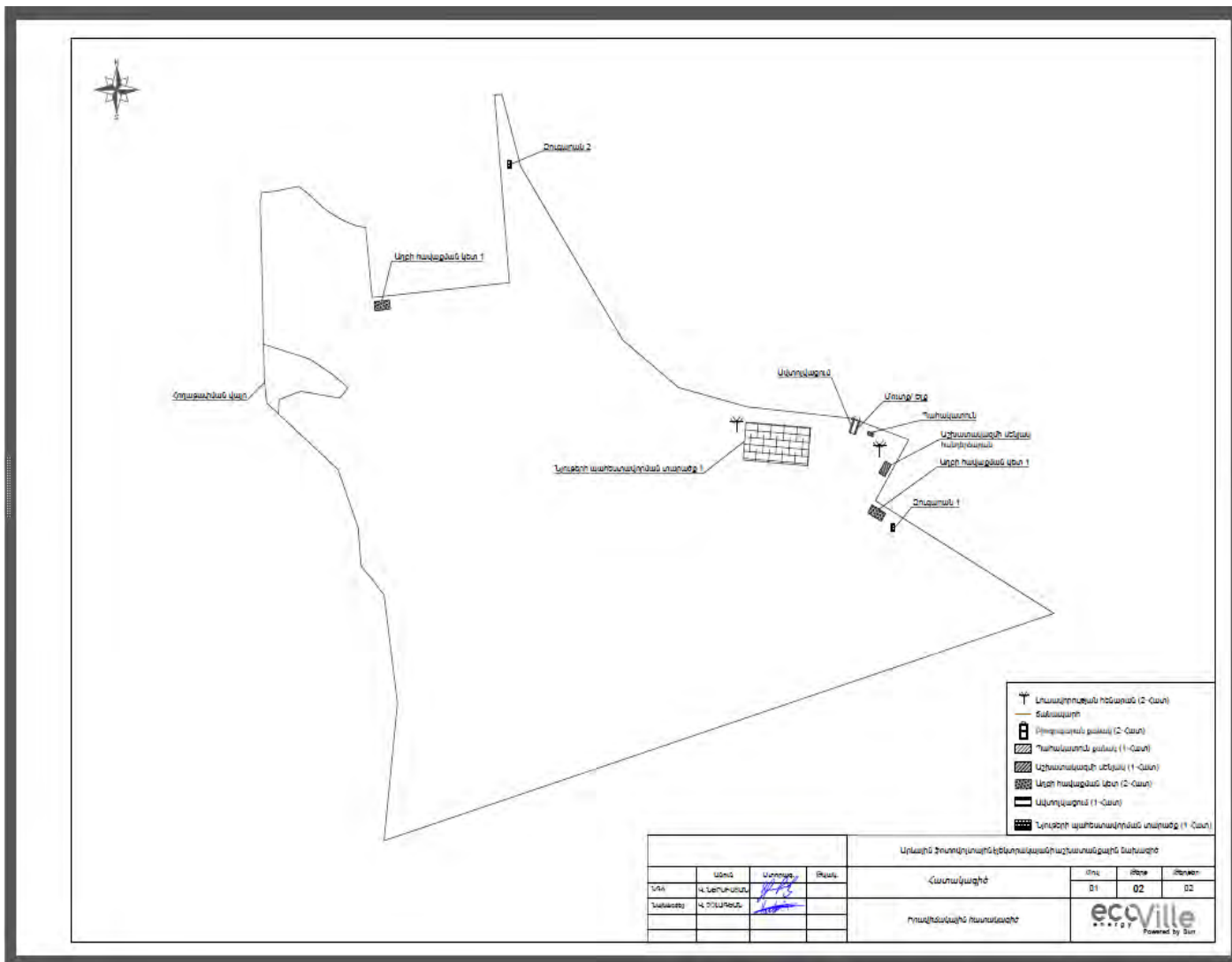
10.1 Շինարարության փուլ

Լեռնագոգի վարչական տարածքում նախատեսվում են իրականացնել արևակայանի կառուցում, որի համար նախատեսվում է շինհրապարակի կազմակերպում՝ շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները նվազագույնի հասցնելու նպատակով:

10.1.1 Շինհրապարակ.

Գործունեության իրականացման համար կազմակերպվելու շինհրապարակ, որն ամբողջ գործունեության տարածքն է:

Շինհրապարակի կազմակերպման հատակագիծ

- պահակատուն՝ 1 հատ
- նյութերի պահեստավորման տարածք՝ 1 հատ
- բիոգուգարան՝ 2 հատ
- աղբի հավաքման կետ՝ 2 հատ
- լուսավորության հենարաններ՝ 2 հատ
- մեքենաների անիվների լվացման հարթակ՝ 1 հատ, 8,0x3,5 մ չափերի:

Շինհրապարակն ապահովված է լինելու գիշերային լուսավորությամբ:

Շինհրապարակի տարածքում կատարվելու է մեքենաների անիվների լվացում, որի համար նախատեսված է 1 հատ անիվների լվացման հարթակ՝ 8,0x3,5 մ չափերի: Անիվների լվացում պահանջող մեքենաները պետք է անցնեն անիվների լվացման սարքի միջով՝ շինհրապարակից դուրս գալուց առաջ: Շինհրապարակում մեքենաների անիվների լվացումից առաջացած հոսքաջրերն ուղղորդվելու են դեպի տարածքում տեղադրվող բիոգուգարան: Իսկ շինարարական և անձրևաջրերից առաջացող հոսքաջրերը պլաստմասսե վերգետնյա խողովակներով, բակային սելավային ջրացանցի միջոցով հեռացվելու են դեպի տարածքում տեղադրվող 1 հատ 85մ³ չափերի պարզարան: Պարզարանում տեղի է ունենում մեխանիկական նստեցում: Պարզեցված ջուրը կօգտագործվի շինարարական աշխատանքների ժամանակ շինարարական հրապարակի

ջրցանման և անիվների լվացման համար, իսկ փոքր քանակներով նստվածքը կհեռացվի որպես շինադբ:

Շինհրապարակը ցանկապատվելու է ժամանակավոր անթափանց ցանցաթաղանթով: Շինհրապարակն ապահովված է լինելու գիշերային լուսավորությամբ, էլեկտրականությամբ, պահպանվելու են անվտանգության և հակահրդեհային պայմանները:

10.1.2 Տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներ.

Շինարարության փուլում օգտագործվելու են տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներ, որոնք լինելու են Կապալառու կազմակերպության սեփական միջոցները կամ վարձակալվելու են այլ կազմակերպություններից: Օգտագործվելու են, մասնավորապես.

- հորատող-1 հատ,
- հարթեցնող-1 հատ
- ինքնաթափ-1 հատ,
- ավտոաշտարակ-1 հատ,
- էքսկավատոր- 1 հատ և այլն:

10.1.3. Լուսավորություն և ջեռուցում.

Շինարարական աշխատանքները կատարվելու են ցերեկային ժամերին: Տարածքում աշխատողների համար տեղադրվելու է ժամանակավոր հանգստի կացարան(տնակ), որի լուսավորությունը և ջեռուցումը կկատարվի ժամանակավոր էլեկտրական հոսանքի անցկացման` դիզելգեներատորների միջոցով:

10.1.4. Հողային ռեսուրսներ.

Նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում կատարվելու են հողային աշխատանքներ` կայանի կառուցման ժամանակ արևային վահանակները կրող կոնստրուկցիաների հիմքերի համար նախատեսված հորատանցքերի և դեպի ենթակայան տանող ստորգետնյա էլեկտրահաղորդման գծի անցկացման նպատակով խրամուղիների փորման, լուսավորության հենասյունների տեղադրման, հողատարածքի ցանկապատման, ենթակայանում տրանսֆորմատորի տեղադրման, յուղընդունիչ հորի կառուցման հողային աշխատանքներ:

Ենթակայանի համար փորվելու է ` 22խմ գրունտ և մալուխագծի համար փորվում է 61 խմ հողային գրունտ, ընդամենը` 83խ.մ որից մոտ 45մ3 հողային գրունտն օգտագործվելու է հետլիցքի և հարթեցման համար, մնացած 38մ3 հողային գրունտը տեղափոխվելու է աղբավայր` համայնքի համաձայնությամբ:

Արևային կայանի հետ կապված գործողությունների արդյունքում հանվելու է մոտ 397,7 խմ գրունտ, որից մոտ 350խմ հետ լիցք, մնացած 47,7խմ կհեռացվի աղբավայր:

Ընդամենը հանվելու է 480,73խմ հողային գրունտ, որից 395,03խմ կատարվելու է հետ լիցք, մնացած 85,7խմ կհեռացվի աղբավայր` համայնքապետարանի կողմից հատկացված

վայր:

10.1.5. Ջրային ռեսուրսներ.

Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով, ըստ պահանջի: Ջրցանի և տեխնիկական նպատակով օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր, որը տարածք է բերվելու ջրցան մեքենաներով՝ պայմանագրային հիմունքներով՝ ըստ պահանջի: Տեխնիկական ջրի պայմանագիրը կկնքվի Կապալառու կազմակերպության կողմից՝ տեխնիկական ջրի մատակարարման լիցենզիա ունեցող ընկերության կամ անձի հետ՝ շինարարական աշխատանքների սկսվելու պահից:

Կեղտաջրերի հեռացում. Աշխատողներն օգտվելու են տարածքում տեղադրվող՝ շարժական 1,0*1,5 չափերի 2 հատ բիոզուգարան՝ լվացարանով:

10.1.6. Թափոններ.

Շինարարության փուլում առաջանալու են թափոններ.

- շինարարական աղբի տեսքով՝ նյութերի մնացորդներ (ավազ, մանրախիճ, բետոնի մնացորդներ, պլաստմասե իրեր և այլն),
- աղտոտված լաթեր,
- կենցաղային աղբ
- մետաղական մնացորդներ(մետաղյա լարերի մնացորդներ և այլն):

10.1.7. Սոցիալական.

Շինարարական աշխատանքներին ներգրավվելու են 20 մարդ՝ 8 ժամյա աշխատանքային գրաֆիկով: Ներգրավվելու են համայնքի բնակիչներ, որոնք տարածք են հասնելու սեփական տրանսպորտային միջոցներով:

10.1.8. Բարեկարգում.

Կառուցապատման ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում, թափոնների հեռացում, տարածքի հնարավորինս նախկին տեսքի բերում, օգտագործված ճանապարհների կարգաբերում: Կատարվելու է փոսերի, հենասյուների եզրային մասերի լիցք՝ հողային զանգվածով:

10.1.9. Նախատեսվող գործունեության իրականացման ժամանակացույցը

Ընդհանուր գործողությունները տևելու են 2 տարի, 24 ամիս՝ ըստ ժամանակացույցի:

Հ/Հ	Աշխատանքի անվանումը	ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵԿՆՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ՇԱՐՎԱՅԵՐՈՎ																							
		1				2				3				4				5				6			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	Համալիր փորձաքննություն և նախագծում																								
2	Սաղջավորումների մտքերում																								
3	Հողային աշխատանքներ																								
4	Հրատույն և կողմ կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնային աշխատանքներ																								
5	Խրամուղիների քանդումն աշխատանքներ																								
6	Խրամուղիների նախապարատառական աշխատանքներ																								
7	Մալուխների անցկացում																								
8	Խրամուղիների ելքիցք																								
9	Կողմ կոնստրուկցիաների տեղադրում																								
10	DC խողովակների տեղադրում																								
11	Կահանակների տեղադրում																								
12	DC մալուխների մոնտաժում																								
13	Ավազակալի մայրն անապարտի կառուցում																								
14	Ինվերտորների տեղադրում																								
15	AC կահանակների տեղադրում																								
16	Lan/Wi Fi համակարգի տեղադրում																								
17	Հողանցման համակարգի տեղադրում																								
18	Էլեկտրասարքավորումների մոնտաժում ենթակայանում																								
19	ԱՅԻԿ-ի միացումը 10/0 ՋԿԿ լարման ենթակայանին																								
20	Կայանի կարգաբերում, գործարկում և ավարտական փուլ																								

«ՓՈՒՆԻՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ				7.260 ԱՋՏ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի տեղադրում ՀՀ Մարզ Արմավիր, համայնք Զաղրամյան գյուղ, կենտրոն 72 հողամասում			
	Անուն	Ստորագր.	Թվական	Էլեկտրատեխնիկական մաս	Կերամայրամ	Մաշկույթ	Թերթ
ԱՊՊ	Ա. ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ	<i>[Signature]</i>			01		52 55
Նախագծող	Ա. ՂՕՍԱԳՅԱՆ	<i>[Signature]</i>					
Նախագծող	Ա. ՂՈՒՆՂԱՆ	<i>[Signature]</i>					

 Powered by Sun

Հ/Հ	Աշխատանքի անվանումը	ԱՆՍԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵԿՆՈՒԹՅՈՒՆ ԸՆԲԱՅՆԵՐՈՎ																								
		7				8				9				10				11				12				
		25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	
1	Համալիր փորձաքննություն և նախագծում																									
2	Սարքավորումների մեջբերում																									
3	Հողային աշխատանքներ																									
4	Հրատույն և կողմ կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնային աշխատանքներ																									
5	Խրամուղիների բանդման աշխատանքներ																									
6	Հետևողական կոնստրուկցիաների ձգում, տարածքի ցանկապատում																									
7	Մալուխների անցկացում																									
8	AC մալուխների տեղադրում																									
9	Կողմ կոնստրուկցիաների տեղադրում																									
10	DC խողովակների տեղադրում																									
11	Կահանակների տեղադրում																									
12	DC մալուխների մոնտաժում																									
13	Ավազակրահային ճանապարհի կառուցում																									
14	Ինվեյտորների տեղադրում																									
15	AC վահանակների տեղադրում																									
16	Lan/Wi Fi համակարգի տեղադրում																									
17	Հողանցման համակարգի տեղադրում																									
18	Էլեկտրասարքավորումների մոնտաժում ենթակայանում																									
19	ԱՅԷԿ-ի միացումը 10/0.8կՎ լարման ենթակայանին																									
20	Կայանի կարգաբերում, գործարկում և ավարտական փուլ																									

«ՓՈՒՆԻՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ			7260 ՍՎՏ հզորության արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի տեղաբաշխում ՀՀ Սարգևոստիկոսի, Բանախնա Բարդախյան ցուղի (Եռնապոլս) 72 հողամասում			
ԼՁԻ	Ամուն	Ստորագր.	Թվական	Էլեկտրատեղեկական մաս	Կրթական մաս	Մնացորդ
Լախագրից	Վ. ԴՕՆԱԳՅԱՆ	<i>[Signature]</i>		Կրթական մաս	Մնացորդ	Թեմ
Լախագրից	Ա. ԴՂԱԴՂԱՆ	<i>[Signature]</i>		Կրթական մաս	Մնացորդ	Թեմ
				ժամանակացույց 2024-2025թ. (4երդ)		

ժամանակացույց 2025-2026թ. (Ավիզը)

Հ/Հ	Աշխատանքի անվանումը	ԱՃԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԸՆԲԱՏՆԵՐՈՎ																							
		1				2				3				4				5				6			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	Համալիր փորձաքննություն և ճանաչում																								
2	Սարքավորումների ձեռքբերում																								
3	Հողաշին աշխատանքներ																								
4	Հորատում և կրող կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնային աշխատանքներ																								
5	Խրամուղիների քանոնան աշխատանքներ																								
6	Խրամուղիների մատակարարատեղան աշխատանքներ																								
7	Մալուխների անցկացում																								
8	Խրամուղիների ետլիցք																								
9	Կրող կոնստրուկցիաների տեղադրում																								
10	DC խողովակների տեղադրում																								
11	Վահանակների տեղադրում																								
12	DC մալուխների մոնտաժում																								
13	Ավազակալիմային ճանապարհի կառուցում																								
14	Ինվերտորների տեղադրում																								
15	AC վահանակների տեղադրում																								
16	Lan/Wi Fi համակարգի տեղադրում																								
17	Հողանցման համակարգի տեղադրում																								
18	Էլեկտրասարքավորումների մոնտաժում ենթակայանում																								
19	ԱՅԻԿ-ի միացումը 100.8կՎ լարման ենթակայանին																								
20	Կայանի կառուցում, գործարկում և ավարտական փուլ																								

«ՓՈՒՆԻՐ ԷՆԵՐՋ» ՍՊԸ				7 260 ԱՎՑ հզորության արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի տեղադրում ՀՀ Մարզ կենտրոնի հասցեյն Քաղաքում գյուղ (Երևանից 72 հորանստում)			
ՆԾԻ	ԱՄՈՒ	ԱՄՈՒՄԻ	ՁԳԼ	Էլեկտրատեխնիկական մաս	Կառուցում	Մուտք	Քննություն
Նախագիծ	Վ. ԳՕՆԱՅԱՆ			ԻՍԳՄԻ ԶԻՐԵՆԻ	01	01	54
Նախագիծ	Ա. ՂՈՂՈՎԱԿ						55
				ժամանակացույց 2025-2026թ. (Ավիզը)			

ժամանակացույց 2025-2026թ. (Վերը)

Հ/Հ	Աշխատանքի անվանումը	ԱՃԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԸՆԲԱՏՆԵՐՈՎ																							
		7				8				9				10				11				12			
		25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48
1	Համալիր փորձաքննություն և ճանաչում																								
2	Սարքավորումների ձեռքբերում																								
3	Հողաշին աշխատանքներ																								
4	Հորատում և կրող կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնային աշխատանքներ																								
5	Խրամուղիների քանոնան աշխատանքներ																								
6	Հետևողական կոնստրուկցիաների ձգում, տառաձիգ քանկապատում																								
7	Մալուխների անցկացում																								
8	AC մալուխների տեղադրում																								
9	Կրող կոնստրուկցիաների տեղադրում																								
10	DC խողովակների տեղադրում																								
11	Վահանակների տեղադրում																								
12	DC մալուխների մոնտաժում																								
13	Ավազակալիմային ճանապարհի կառուցում																								
14	Ինվերտորների տեղադրում																								
15	AC վահանակների տեղադրում																								
16	Lan/Wi Fi համակարգի տեղադրում																								
17	Հողանցման համակարգի տեղադրում																								
18	Էլեկտրասարքավորումների մոնտաժում ենթակայանում																								
19	ԱՅԻԿ-ի միացումը 100.8կՎ լարման ենթակայանին																								
20	Կայանի կառուցում, գործարկում և ավարտական փուլ																								

«ՓՈՒՆԻՐ ԷՆԵՐՋ» ՍՊԸ				7 260 ԱՎՑ հզորության արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի տեղադրում ՀՀ Մարզ կենտրոնի հասցեյն Քաղաքում գյուղ (Երևանից 72 հորանստում)			
ՆԾԻ	ԱՄՈՒ	ԱՄՈՒՄԻ	ՁԳԼ	Էլեկտրատեխնիկական մաս	Կառուցում	Մուտք	Քննություն
Նախագիծ	Վ. ԳՕՆԱՅԱՆ			ԻՍԳՄԻ ԶԻՐԵՆԻ	01	01	55
Նախագիծ	Ա. ՂՈՂՈՎԱԿ						56
				ժամանակացույց 2025-2026թ. (Վերը)			

Նախատեսվող գործունեությունն իրականացվելու է ըստ նախատեսված

ժամանակացույցի՝ հերթականությամբ.

- 1.Նախագծային աշխատանքներ:
2. Հողային աշխատանքներ
3. ճանապարհի կարգաբերում, ցանկապատ:
- 4.Մետաղական հենակառուցվածքներ մոնտաժում, տեղադրում :
5. Օժանդակ շենք-շինություններ:
- 6.Վահանակների տեղակայում :
- 7.Այլ սարքավորումների տեղակայում և այլն:

10.1.10. Օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր

Ջուր: Նախատեսվող գործունեության շինարարության և շահագործման փուլերում բնառեսուրսներից օգտագործվելու է ջուր՝ աշխատողների խմելու և կենցաղային կարիքները հոգալու նպատակով: Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շէրով, ըստ պահանջի: Ջրցանի և հողային գրունտի խոնավացման համար օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր: Ջրցանի համար նախատեսվող տեխնիկական ջուրը բերվելու է ավտոցիստեռնով՝ պայմանագրային հիմունքներով, համապատասխան լիցենզիա ունեցող անձանց կամ ընկերությունների կողմից: Պայմանագիրը կկնքի Կապալառու կազմակերպությունը՝ շինարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ:

Ջուրը լցվելու է տարածքում տեղադրվող 2 հատ 2 տ տարողության բաքի մեջ: Ջրի մատակարարման հաճախականությունը կատարվելու է ըստ կարիքի: Տեխնիկական ջուրն ըստ անհրաժեշտության օգտագործվելու է հրդեհամարման, ջրցանի և անիվների լվացման համար:

Շինարարությունը տևելու է 624 օր, շինարարության ընթացքում աշխատելու են առավելագույնը 20 աշխատակից, որից 5-ը ԻՏՈ:

Տեխնիկական ջուրն ըստ անհրաժեշտության օգտագործվելու է տարածքի հրդեհամարման, մեքենաների անիվների լվացման, տարածքի ջրցանման համար:

ա) Շինանձնակազմի կենցաղային և տնտեսական ջրածախսը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$W_{\text{է.ի.}} = (n \times N + n1 \times N1) \times T, \text{ որտեղ}$$

n – ԻՏ աշխատողների, ծառայողների թվաքանակն է՝ 5 մարդ

N– ԻՏԱ ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.016 մ³օր/մարդ

n1– սպասարկող աշխատողների թվաքանակն է՝ 20 մարդ

N1 – սպասարկողների ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.025 մ³օր/մարդ

T – աշխատանքային օրերի թիվն է՝ 624 օր:

$$W_{\text{ի.տ.}} = (5 \times 0.016 + 20 \times 0.025) \times 624 = 361,92 \text{ մ}^3/\text{շին. ժամ. կամ } 0,58 \text{ մ}^3/\text{օր:}$$

Ելնելով տարածքի կլիմայական պայմաններից, ինչպես նաև անվտանգության կանոններից շահագործման փուլում տարածքի ջրցան չի նախատեսվում:

Մեքենաների անիվների լվացման համար Շինարարության փուլում նախատեսվում է մեքենաների լվացում՝ 2-3 հատ, օրը 1 անգամ հաճախականությամբ, տեղադրվելու են 1 հատ լվացման կետ, ջրաքանակի նորման ընդունված է 0,8լ/վրկ:

$$Q_2 = 0.8 \times 1 = 0,8 \text{ լ/վրկ}$$

Ջրցանի համար օգտագործվող ջրի ծախսը որոշվում է հետևյալ կերպ՝
$$U1 = S1 \times K1 \times T, \text{ որտեղ՝}$$

S1 – ջրվող տարածքի մակերեսը 1000 մ²,

(արդիրապարակ, ճանապարհներ)

K1 – 1 մ² օրական ջրցանի նորմը, 0.0015 մ³,

T – ջրցանի ժամանակահատվածը օրերով՝ առավելագույնը 78 օր հողային աշխատանքների ժամանակ:

$U1 = 1000 \times 0.015 \times 78 = 1170 \text{մ}^3 / 2 \text{ին. ժամ.} :$

Օգտագործվող նյութեր.

Գործունեության իրականացման ընթացքում օգտագործվելու են հետևյալ նյութերը.

- մալուխ
- մետաղ՝ ալյումին, պողպատ
- մեկուսիչ նյութեր
- բետոն
- թերթապողպատ
- ամրան
- խիճ
- մետաղական ցանց
- փայտանյութ:

Հաղորդալարերը լինելու են պղինձ-ալյումին:

Արևակայանի և ենթակայանի կառուցման համար օգտագործվելու է բետոնանյութ, որը բերվելու է պատրաստի վիճակում, մասնագիտացված կազմակերպություններից՝ պայմանագրային հիմունքներով: Բետոնն օգտագործվելու է հիմնականում արևակայանում մետաղական կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնացման աշխատանքների, ցանկապատի, լուսավորության վահանակների տեղադրման, պահակակետի, ենթակայանի կառուցման ժամանակ: Օգտագործվելու է B12.5 և B25 դասերի բետոն: Շինարարության համար նախատեսված նյութերը մատակարարվելու են համապատասխան մասնագիտացված կազմակերպություններից:

Անհրաժեշտ շինանյութերը գործունեության վայր են բերվելու ըստ տեսակների և անհրաժեշտության, տեղադրվելու են տակդիրների վրա:

Տարածքում վառելիքի պահեստավորում չի նախատեսվում:

Շահագործման փուլում բնառեսուրսների օգտագործում չի նախատեսվում, գործելու է միայն էլեկտրամատակարարման համակարգը:

10.2 Շահագործման փուլ.

Արևային կայան: Նախատեսվում է կառուցել 8.03088ՄՎտ պիկային հզորության, 7.260ՄՎտ դրվածքային հզորությամբ արևային կայան:

Ֆոտովոլտային կայանի գեներատորային մասը նախատեսվում է կառուցել 13728 հատ բազմաբյուրեղային ֆոտովոլտային վահանակներով՝ յուրաքանչյուրը 585 Վտ առավելագույն հզորությամբ, որոնք 22 հատ 330կՎտ ելքային հզորությամբ փոխակերպիչների փոփոխական

հոսանքի ելուստներից մալուխներով միանում են ենթակայանի 0.8կՎ լարման գլխավոր ընդունիչ վահաններին:

Ընտրվել են JKM585N-72HL4-BDV. ֆիրմային արտադրության 22,65% ՕԳԳ-ով, IP 68 տիպի, 585Վտ առավելագույն հզորությամբ բազմաբյուրեղ ֆոտովոլտային մոդուլներ, մեկ մոդուլի չափսերը՝ 2278x1134x30 մմ:

Փոխակերպիչները Huawei. արտադրության, մոդելը SUN2000-330KTL-H2 330ԿՎտ էլքային հզորության, ցանցային տեսակի, 6MPPT 28 մուտքերով:

Արևային էլեկտրակայանի տեղադրման համար նախատեսվում է կառուցել ցինկով գալվանապատված մետաղական կոնստրուկցիաներով, և բետոնե հիմքերով ամրացված հողի վրա: Ֆոտովոլտային վահանակները տեղադրվում են կոնստրուկցիայով հորիզոնի նկատմամբ 24՝ թեքվածությամբ: Ֆոտովոլտային վահանակները զբաղեցնելու են 31,160քմ տարածք:

Ֆոտովոլտային վահանակների կոնստրուկցիաները նախատեսված են մինչև 35մ/վ քամու արագության համար (տարածքում քամու առավելագույն արագությունը ըստ շինարարական կլիմայաբանություն նորմերի 24մ/վ է, (ՀՀՇՆ 22.01-2024):

Ենթակայան. արևային կայանի տարածքում նախատեսվում է 6600 կՎԱ հզորության 35/0,8 կՎ լարման ենթակայանի կառուցում և ենթակայանի միացումը «Փաուեր Էներջի» ՓԲԸ-ի՝ NSՊ-180-110/0523 տեխնիկական պայմանով կառուցված 110/35կՎ լարման, 63մՎԱ հզորության տրանսֆորմատորային ենթակայանին՝ ենթակայանի 35կՎ լարման կողմում տեղադրելով նոր 35կՎ բջիջ և կառուցելով համապատասխան երկարության 35կՎ լարման էլեկտրահաղորդման գիծ:

Նախատեսվող ենթակայանը գտնվում է «ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» արևային կայանին պատկանող տարածքում, զբաղեցնելու է 75.6մ² մակերեսով տարածք: Նախագծով նախատեսվում է 1 հատ 6600կՎա հզորությամբ 35/0,8կՎ լարման ենթակայան: Ենթակայանը մալուխային գծով նախատեսվում է միացնել 110/35 կՎ տրանսֆորմատորային ենթակայանին:

Ենթակայանի կառուցման համար նախատեսվում է տեղադրել 6600ԿՎԱ հզորության, 35/0,8կՎ լարման տրանսֆորմատորային լրակազմ JUPITER-6000K-H1 տիպի, բաղկացած երեք բաժիններից.

- Ցածր լարման բաժին, որում գտնվում են 0,8կՎ վահանները,
- տրանսֆորմատորի բաժին, որում տեղադրված է 1 հատ 6600կՎԱ հզորության, 35/0,8կՎ լարման յուղային երկփայթույթ տրանսֆորմատոր,
- բարձր լարման բաժին, որում տեղադրված են 35կՎ անջատիչներ և 35կՎ գերլարման սահմանափակիչներ:

Հաշվառքն իրականացվում է 110/35կՎ ենթակայանի 35կՎ կողմում:

Կոնստեյները տեղադրվում է ե/բ մոնոլիտ հիմքի վրա: Տրանսֆորմատորի բաժնի տակ նախատեսված է յուղընդունիչ՝ բետոնային հիմքով, համաձայն ПУЭ-7 4.2.69 կետի պահանջների, որը պետք է ներառի ամբողջ յուղը և հրդեհի մարման ժամանակ օգտագործվող ջուրը: Տրանսֆորմատորի լրակազմը նախատեսված է տեղադրել հավաքովի մոնոլիտ հիմքի վրա:

Կոնստեյներից էլքն իրականացվում է այլումինե հաղորդալարերով АПВПы 3x50/25մմ2 տիպի եռաջիղ մալուխով: Մալուխը մոնտաժվում է խրամուղով մինչև 110/35կՎ երթակայան: Ուղեգծի ամբողջ երկայնքով մալուխները մոնտաժվում են ընկերության սեփական

տարածքով:

Սեփական կարիքներ. Օգտագործվում է 25կՎԱ 0,8/04կվ սեփական կարիքների տրանսֆորմատոր, որը բավարար չէ: Սեփական կարիքներն ամբողջությամբ բավարարելու համար, ենթակայանի տարածքում նախագծով նախատեսված է TMT տիպի 0.8/0.4կՎ լարման 25կՎԱ հզորությամբ տրանսֆորմատորի տեղադրում: Այդ նպատակով կոնտեյների կողքը տեղադրվում է սեփական կարիքների պահարան, որի մեջ տեղադրվում է վերը նշված տրանսֆորմատորը: Պահարանում նաև տեղադրվում է 40Ա մուտքային ավտոմատ անջատիչ և երկու ելքային խմբի համար նախատեսված վահանակ: Տրանսֆորմատորի սնումն իրականացվում է լրակազմի 0,8կՎ հաղորդադրողից՝ АВВГ-0.66 4x16մմ² մալուխով:

Հողանցում և շանթապաշտպանություն. Հողի մակերևույթին 0,6մ խորության վրա հավաքվում է հողանցման սարքվածքը, որը բաղկացած է

- Հողանցման հորիզոնական հաղորդիչից /40x4 շերտապողպատ/
- Հողանցման հաղորդաձող /50x50x5, L=1,5մ անկյունակ/
- Հողանցման հաղորդալարերից: :

Հողանցման սարքվածքի դիմադրությունը տարվա յուրաքանչյուր պահին չպետք է գերազանցի 4 Օհմ-ը: Բոլոր մետաղական ոչ հոսանքատար սարքերը պետք է հողանցվեն: Կայծակի ուղիղ հարվածներից ենթակայանի պաշտպանությունը իրականացվում է 1 հատ СВ-105 տիպի ե/բ հենասյան վրա տեղադրված շանթարգելով: Ընդհանուր բարձրությունը 13մ:

Մալուխագծի կառուցում. Համաձայն նախագծի նախատեսվում է կառուցել 158մ 35կՎ լարման մալուխագիծ, որից 5մ «Փաուեր Էներջի» արևային կայանի ենթակայանում կոնստրուկցիայով, 138մ խրամուղով, 15մ 110/35կՎ լարման, 63մՎԱ հզորության տրանսֆորմատորային ենթակայանում անցուղիով: 35կՎ ՄԳ-ի մալուխն ընտրվել է АПВПы-3x50/25մմ² կտրվածքի: Նախատեսվող մալուխագիծը նոր կառուցվող 6600 կՎԱ հզորության ենթակայանում ներքին տեղադրման ջերմանստեցվող ծայրային կցորդիչով միանալով նոր կառուցվող 6600կՎԱ հզորության 35/0,4կՎ լարման ենթակայանին, այնուհետև մոնտաժվում է կոնստրուկցիայով՝ «Ենթակայանից դուրս գալով մալուխագիծը մոնտաժվելու է գրունտային հատվածով խրամուղով՝ մինչև 110/35կՎ լարման, 63մՎԱ հզորության տրանսֆորմատորային ենթակայան: Մոնտաժվում է անցուղիով և ներքին տեղադրման ջերմանստեցվող ծայրային կցորդիչով միանում բ/լ գծային բջիջին: Մալուխը անցկացվում է հողում, ավագե լցվածքով խրամուղու մեջ և պաշտպանվում է/բ սալերով: Մալուխի անցկացման խորությունը 1մ է: Մալուխի տեղադրումը կատարվում է Ø160 պոլիէթիլենային խողովակով: Մալուխը տեղադրվում է օձաձև, ջերմային դեֆորմացիաներից խուսափելու համար: Մալուխը խրամուղու մեջ տեղադրելուց առաջ փորված խրամուղու մեջ պատրաստվում է 100մմ հաստությամբ ավագե անկողին, այնուհետև տեղադրվում է մալուխը և ծածկվում է 150մմ ավագե շերտով, որից հետո տեղադրվում է ե/բ սալ և խրամուղին լցվում է ավագակոպիճով: Մալուխը միացվում է ջերմամեկուսացվող ծայրային կցորդիչներով: Խրամուղիները փորվելու են էքսկավատորով:

Կայանի լուսավորություն. Սույն նախագծով նախատեսված է լուսավորության հենարանների տեղադրում: Dialux ծրագրով հաշվարկում օգտագործվել է 100լմ/վտ

արդյունավետությամբ լուսարձակ: Լուսավորության ցանցը կառուցվում է 4մ բարձրության մետաղական բարձակներով հենարաններով:

Նախատեսված է նաև արտաքին լուսավորություն: Շանթապաշտպանության ե/բ հենասյան վրա ամրանում է 2 հատ 200Վտ հզորությամբ LED լուսարձակներ: Լուսարձակները սնվում են 220Վ լարման ցանցից:

Լուսարձակների սնումն իրականացվում է ՕՊԸ-6 տիպի լուսավորության վահանակից՝ պղնձե մալուխներով:

Տեսահսկման համակարգ. Տեսահսկման համակարգը ապահովում է տարածքի շուրջօրյա տեսահսկում, ինֆորմացիայի գրանցում և արտացոլում պահակատան էկրանին: Տարածքի տեսահսկման համակարգը բաղկացած է տեսախցիկներից, ինֆորմացիոն ստորգետնյա մալուխներից , ցանցային կոմուտատորներից: Ինֆորմացիոն և տեսահսկման բոլոր մալուխները անցկացվում են խողովակներով:

Պահակատուն, պահեստային շինություն Տարածքում կառուցվելու է մեկ հարկանի պահակատուն, որը ունի ուղանկյուն տեսք՝ 6,58x4,9մ արտաքին չափերով, 32,2ք.մ մակերեսով, որից մի հատվածը օգտագործվում է պահեստ՝ վնասված վահանակների ժամանակավոր պահման համար: Մոնիթորինգի նպատակով տեղադրվելու են հեռուստացույց, մոնիտոր՝ անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու համար:

Կրակմարիչներ. Տարածքում նախատեսվում են տեղադրել ազդանշանային համակարգ, կրակմարիչեր և հրդեհաշիջման վահանակ:

Ցանկապատում. Ենթակայանի ամբողջ տարածքը ցանկապատվում է 2մ բարձրությամբ մետաղական ցանկապատով: Տարածքի հիմնական տուտքը հյուսիսային կողմից է:

11. Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները, մարդու առողջություն/շինարարության և շահագործման, փակման փուլեր/

Գործունեության իրականացման ենթակա տարածքը ներառում է ՀՀ Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի Լեռնագոգ գյուղի վարչական տարածքը: Գործունեությունն իրականացվելու է 11.5 հա տարածքի վրա:

Արևային կայանի կառուցման շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները և ռիսկերը շինարարության և շահագործման փուլերում հիմնականում կապված են՝

- օդային ավազանի՝ պայմանավորված շինտեխնիկայի , հողային աշխատանքների արդյունքում օդային ավազան ծխագազերի, փոշու արտանետումների,
- ջրային և հողային ռեսուրսների օգտագործման,
- կենսաբազմազանության, լանդշաֆտի փոփոխությունների,
- արտակարգ իրավիճակների առաջացման,
- թափոնների կառավարման,
- շինարարության ընթացքում աշխատանքի անվտանգության և մարդու առողջության հետ:

Արևային ֆոտովոլտային կայանը էլեկտրաէներգիայի ստացման ամենատարածված ձևերից մեկն է: Դրա միջոցով հնարավոր է դառնում արևի էներգիան կերպափոխելու էլեկտրական հաստատուն կամ փոփոխական հոսանքի, և ունենալ մատչելի գներով էլեկտրաէներգիայի սպառում, ինչը կարևոր է բնառեսուրսային վառելիքից զուրկ Հայաստանի հանրապետության համար:

Էլեկտրահաղորդման գծերի կառուցման բոլոր տարրերը պետք է համապատասխանեն ազգային ստանդարտներին, շինարարական նորմերին, տեխնիկական կանոնակարգի (ՏԿ)-ի պահանջներին:

Գործունեության տարածքը կիսանապատային, անբարեկարգ, համայնքի և բնակիչների կողմից չօգտագործվող, բուսածակույթից զուրկ տեղանք է: Հարակից տարածքներում առկա են բազմաթիվ աշխատող արևակայաններ: Գործունեության իրականացման ընթացքում ենթակառուցվածքների փոփոխություններ չեն առաջանալու:

ՇՄԱԳ-ի հիմնական նպատակն է վեր հանել հնարավոր բոլոր ազդեցությունները, մշակել ազգային և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան բնապահպանական և սոցիալական մեղմման ուղղված միջոցառումներ և ներկայացնել դրանց արդյունավետ իրականացման մեխանիզմները: Շրջակա միջավայրի գնահատումները կատարելու համար հիմք են հանդիսացել գործունեության իրականացման նախագիծը, վերջինիս վերաբերյալ գոյություն ունեցող գրականությունը, համակարգչային տեղեկատվությունը, քարտեզագրական նյութերը, համայնքի և այլ կառույցների կողմից տրված տեղեկատվությունը, կարծիքները, առաջարկությունները:

Կատարվել է նաև գոյություն ունեցող բնապահպանական և սոցիալական էլակետային պայմանների ուսումնասիրություն, որի հիման վրա գնահատվել են այն բոլոր ազդեցությունները, որոնք կառաջանան արևային կայանի շինարարության և շահագործման ընթացքում: Նախատեսվող գործունեության տարածքը ընտրվել է այնպես, որպեսզի նվազագույնի հասցվի շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունը:

Տարածքի հողի նպատակային նշանակությունը փոխվել է՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների:

Շահագործման փուլում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները կապված են լինելու արևային կայանի, ենթակայանի անվտանգ շահագործման, հողային ռեսուրսների հնարավոր աղտոտման, ինչպես նաև թափոնների առաջացման հետ:

11.1 Շինարարության փուլ

11.1.1 Օդային ավազան.

Գործունեության իրականացման հետևանքով օդային ավազան լինելու են արտանետումներ ծխագազերի տեսքով՝ ավտոտրանսպորտի և շինարարական տեխնիկայի շահագործումից, ինչպես նաև հողային աշխատանքների (փորման, բեռնման, բեռնաթափման), ճանապարհների օգտագործման ժամանակ առաջացող փոշու տեսքով:

Շահագործվող տեխնիկայի և շին հրապարակի անկազմակերպ փոշու արտանետումների հաշվարկի արդյունքները

Վնասակար նյութը	Տեսակարար արտանետումները, գ/կգ	Արտանետումները	
		գ/վրկ	տ/շին. Ժամանակահատված: /208ժամ/
CO (ածխածնի մոնօքսիդ)	36.4	0.101	0,0756
CH (ածխաջրածիններ)	0,243	0.000675	0.000505
NO2 (ազոտի օքսիդներ, երկօքսիդի հաշվարկով)	42.3	0.117	0,087
ՊՄ մասնիկներ) (պինդ)	4.3	0.0119	0,0089
Ծծմբային անհիդրիդ		0,0083	0,32
Անկազմակերպ փոշու արտանետում		0,063	0,094

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ կայանի շահագործման ընթացքում աղտոտումը գործնականում գրոյական է, օդային ավազանի աղտոտման մակարդակը կարելի է գնահատել նշված ցուցանիշներից շատ ցածր: Ազդեցությունները կանխատեսվում են միայն շինարարության ընթացքում ավտոմեքենաների աշխատանքից, ինչը կրելու է կարճաժամկետ և ժամանակավոր բնույթ:

Շինարարության փուլում Օդային ավազան արտանետումները նվազեցնելու նպատակով կառավարման պլանով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ: Արևային կայանի համար նախատեսված տարածքը հեռու է բնակելի տարածքից՝ մոտ 700մ: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ կայանի շահագործման ընթացքում աղտոտումը գործնականում գրոյական է, օդային ավազանի աղտոտման մակարդակը կարելի է գնահատել նշված ցուցանիշներից շատ ցածր: Ազդեցությունները կանխատեսվում են միայն շինարարության ընթացքում ավտոմեքենաների աշխատանքից, ինչը կրելու է կարճաժամկետ և ժամանակավոր բնույթ:

Շահագործման փուլում օդային ավազանի և կլիմայի վրա հնարավոր ազդեցություններ չեն կանխատեսվում:

11.1.2 Հողային ռեսուրսներ.

Համաձայն անշարժ գույքի նկատմամբ պետական գրանցման վկայականի՝ արևակայանի, ենթակայանի հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների: Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը էներգետիկայի:

Արևային կայանի կառուցման շինարարության փուլում կատարվելու են հողի գրունտի քանդման աշխատանքներ՝ մեխանիզմներով և ձեռքով: Տարածքում գերակշռում են կավավազային, խճաքարային հողերը, ներկայացված՝ տուֆերով և տուֆոլավաներով, տեղ-տեղ խճային հատիկակազմությամբ:

Տարածքում բացակայում է բուսահողը: Հողային շերտի առաջին շերտը 4-րդ կարգի խճաքարային գրունտներ են՝ ավազակավի կավավազային լցոնումով 30-35%:

Արևային կայանի կառուցման ժամանակ կատարվելու են՝ արևային վահանակները կրող կոնստրուկցիաների հիմքերի, տրանսֆորմատորի և յուղընդունիչի տեղադրման, ենթակայանում մալուխային խրամուղիների կառուցման, ցանկապատի հենասյուների տեղադրման, մետաղացանցերի անցկացման համար հողային աշխատանքներ:

Ենթակայանի համար փորվելու է՝ 22խմ գրունտ և մալուխագծի համար փորվում է 61 խմ հողային գրունտ, ընդամենը՝ 83խ.մ որից մոտ 45մ3 հողային գրունտն օգտագործվելու է հետլիցքի և հարթեցման համար, մնացած 38մ3 հողային գրունտը տեղափոխվելու է աղբավայր՝ համայնքի համաձայնությամբ:

Արևային կայանի հետ կապված գործողությունների արդյունքում հանվելու է մոտ 397,7 խմ գրունտ, որից մոտ 350խմ հետ լիցք, մնացած 47,7խմ կհեռացվի աղբավայր:

Ընդամենը հանվելու է 480,73խմ հողային գրունտ, որից 395,03խմ կատարվելու է հետ լիցք, մնացած 85,7խմ կհեռացվի աղբավայր՝ համայնքապետարանի կողմից հատկացված վայր:

Հաշվետվությունում նախատեսվում են գործունեության իրականացման հետևանքով հողային ռեսուրսների վրա բացասական ազդեցությանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումներ:

Շահագործման փուլում հողային ռեսուրսների վրա հնարավոր էական ազդեցություն չի կանխատեսվում: Արևային մոդուլներով զբաղեցված տարածքում ստեղծվելու է նոր էկոհամակարգ, դադարելու է գերարածեցումը, առաջանալու են ստվերային տարածքներ, առաջանալու է հողի խոնավության նոր ռեժիմ, նկատի ունենալով թվարկված փոփոխությունները, հնարավոր են հողի որակի առավել դրական փոփոխություններ:

11.1.3 Ջրային ռեսուրսներ.

Համաձայն «Հայր և որդի Տիտիզյաններ»ՍՊԸ ընկերության կողմից կատարված ուսումնասիրության՝ նախատեսվող գործունեության տարածքում ստորերկրյա ջրերի՝ ձևավորումը կատարվում է մթնոլորտային տեղումների ներծծմամբ, իսկ կուտակումը՝ լավատակ հնահուններում:

Հայցվող տարածքում գրունտային ջրերը ըստ ֆոնդային տվյալների՝ գտնվում են 10մ-ից խորը հորզոններում: Գործունեության տարածքում բացակայում են մակերևութային ջրային հոսքերը: Գործունեության իրականացման հետևանքով ջրային ռեսուրսների աղտոտում չի նախատեսվում, քանի որ տարածքում բացակայում են գրունտային և մակերևութային ջրահոսքերը: Տարածքում բացակայում են մակերևութային ջրային հոսքերը: Ամենամոտ ջրային ռեսուրսը Սելավ-Մաստարա գետն է: Գործունեության իրականացումն ուղղակի ազդեցություն չի կարող ունենալ գետի վրա, քանի որ վերջինս գտնվում է 40.3մ հեռավորության վրա՝ ձորում, գործունեությունն իրականացվելու է ցանկապատված տարածքում:

Շինարարական աշխատանքների ժամանակ աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով և բալոններով՝ ըստ կարիքի: Ջրցանի և

տեխնիկական նպատակով օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր, որը տարածք է բերվելու ջրցան մեքենաներով՝ պայմանագրային հիմունքներով՝ ըստ պահանջի: Տեխնիկական ջրի մատակարարման պայմանագիրը կկնքվի գործունեության իրականացման շինարարության փուլում՝ համապատասխան լիցենզիա ունեցող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձի հետ, հստակեցնելով ջրի մատակարարման աղբյուրը:

Կեղտաջրերի հեռացում. շինարարության փուլում տեղադրվելու է 1x1,5 չափերի 2 հատ բիոզուգարան, որի սպասարկումը շինարարության փուլում կատարվելու է մասնագիտացված ծառայությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Նախատեսվող գործունեության և հարակից տարածքներում մակերևութային ջրային հոսքերի բացակայությամբ պայմանավորված՝ արևային կայանի շինարարության փուլում մակերևութային և գրունտային ջրերի բաշխվածությունը փոփոխության չի ենթարկվելու, ուստի արևակայանի շինարարության ընթացքում ջրային ռեսուրսների վրա ազդեցությունները բացակայում են:

Շահագործման փուլում ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր ազդեցություն չի կանխատեսվում, քանի որ տարածքում բացակայում են մակերևութային ջրային ռեսուրսները:

11.1.4 Կենսաբազմազանություն.

Արևակայանի և ենթակայանի կառուցման տարածքը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների հողեր են՝ հողատեսքը էներգետիկայի: Բնական լանդշաֆտները չոր տափաստաններ են: Տարածքն անտառածածկ չէ, բացակայում է ծառաթփային բուսականությունը:

Գործունեության տարածքում բացակայում են ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակները և կենդանատեսակները, ուստի գործունեության իրականացման հետևանքով կենսաբազմազանությանը վտանգ չի սպառնում:

Կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչները համեմատաբար պակաս ազդեցության կենթարկվեն՝ պայմանավորված կենդանիների շարժունակությամբ:

Շինարարության ընթացքում՝ տեխնիկական միջոցների աղմուկի մակարդակի ավելացման պատճառով որոշ տեսակներ հնարավոր է հեռանան այդ տարածքներից, սակայն դա կունենա ժամանակավոր բնույթ, հետագայում հնարավոր է վերադառնան իրենց նախկին տարածքները:

Խրամուղիների տեղադրման վայրերը գտնվում են արևակայանի տարածքում, համայնքային այլ հողատարածքներ չեն վերցվում:

Շահագործման փուլում Արևային էլեկտրակայան կառուցելու արդյունքում տարածքի մի մասը ծածկվում է արևային մոդուլներով և ստվերվում է հողի զգալի մասը: Արևային էլեկտրակայանի մոդուլները ստվերում են զբաղեցված տարածքի մոտ 30 տոկոսը: Մնացածը մասնակիորեն է ստվերվում: Արևային մոդուլներով ծածկված տարածքի տեղումները ցած հոսելով մոդուլների ցածր եզրից՝ բաշխվելու են տարբեր ձևով, որը հնարավոր է կենսաբազմազանության առումով որոշակի փոփոխություն առաջացնել:

Հաշվի առնելով տարածքի կիսանապատային գոտին, բուսածածկի բացակայությունը, սովորված և խոնավ տարածքներով պայմանավորում է նոր էկոհամակարգի ձևավորման հնարավորությունը, կենսաբազմազանության վրա բացասական ազդեցություններ չեն կանխատեսվում:

11.1.5 Թափոններ.

Շինարարության փուլում առաջանալու են թափոններ՝ աղբի, օգտագործվող նյութերի մնացորդների, յուղոտված լաթերի տեսքով: Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի՝ «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկի» N430-Ն և 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության /այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման/ և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N 342-Ն հրամանների՝ գործունեության արդյունքում առաջացող թափոնները պատկանում են 3-5-րդ դասերին:

Առաջանալու է.

- մալուխների, հաղորդալարերի մնացորդներ՝ կտորների տեսքով սև մետաղներ պարունակող թափոններ(ծածկագիր՝ 35131200 01 995)՝ 10կգ, օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված ալյումինե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 35310105 01 99 5)՝ 6կգ և օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված պղնձե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 3531030501013)՝ 8կգ թափոնների տեսքով:
- Յուղոտված լաթեր (4-րդ 58200600 01 01 4) 2կգ/տարի:
- Փորման աշխատանքների ընթացքում առաջացած վտանգավոր նյութերով չաղտոտված հող» (ծածկագիրը՝ 31401100 08 99 5)՝ 85,7 մ³:
- Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած խոշոր եզրաչափերի աղբ (ծածկագիր՝ 91200500 01 00 5), առաջանալու է շինարարական աղբի տեսքով (ավազի, բետոնի և այլն)՝ 25մ³:
- Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ /բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի/ (ծածկագիր՝ 91200400 01 00 4) 2400կգ/տարի քանակով:

Կենցաղային աղբի հաշվարկները.

Կենցաղային աղբի ծավալը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով.

$$M=n*m$$

m – 1 հերթափոխում կենցաղային աղբի ծավալն է մեկ մարդու հաշվով՝ 120կգ/տարի

n – աշխատողների թիվն է/ըստ ամենաձանրաբեռնված հերթափոխի/,

հետևաբար,

$$M=20*120=2400\text{կգ/տարի}$$

Շահագործման փուլում. Արևակայանի և տրանսֆորմատորային ենթակայանի շահագործման ընթացքում՝ հնարավոր վթարների կամ ենթակայանի վերանորոգման ժամանակ կառաջանան վտանգավոր թափոններ: Համաձայն ՀՀ բնապահպանության

նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի N 430-Ն հրամանի հնարավոր առաջացող թափոններն են.

- Հալոգեններ, պոլիքլորացված դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղեր (3-րդ դաս՝ 54100207 02 033)՝ 10 տ/տարի քանակով: Թափոնի առաջացման հնարավոր քանակը պայմանավորված է տրանսֆորմատորներում յուղերի քանակությամբ:
- Յուղոտված լաթեր (4-րդ 58200600 01 01 4)՝ 2կգ քանակով:
- Ասֆալտի և ասֆալտբետոնի խառնուրդի մնացորդներ (4-րդ դաս՝ 31401200 01 00 4)՝ 4մ³

քանակով:

- Յուղերով աղտոտված ավազ (կոշտ՝ յուղի պարունակությունը 15%-ից ավել (3-րդ դաս՝ 31402303 04 03 3)՝ 0,3մ³:

- Քիչ քանակությամբ մալուխների, հաղորդալարերի մնացորդների թափոններ՝ կտորների տեսքով սև մետաղներ պարունակող թափոններ (ծածկագիր՝ 35131200 01 99 5), օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված այլումինե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 35310105 01 99 5)՝, օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված պղնձե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 35310305 01 013) և այլն:

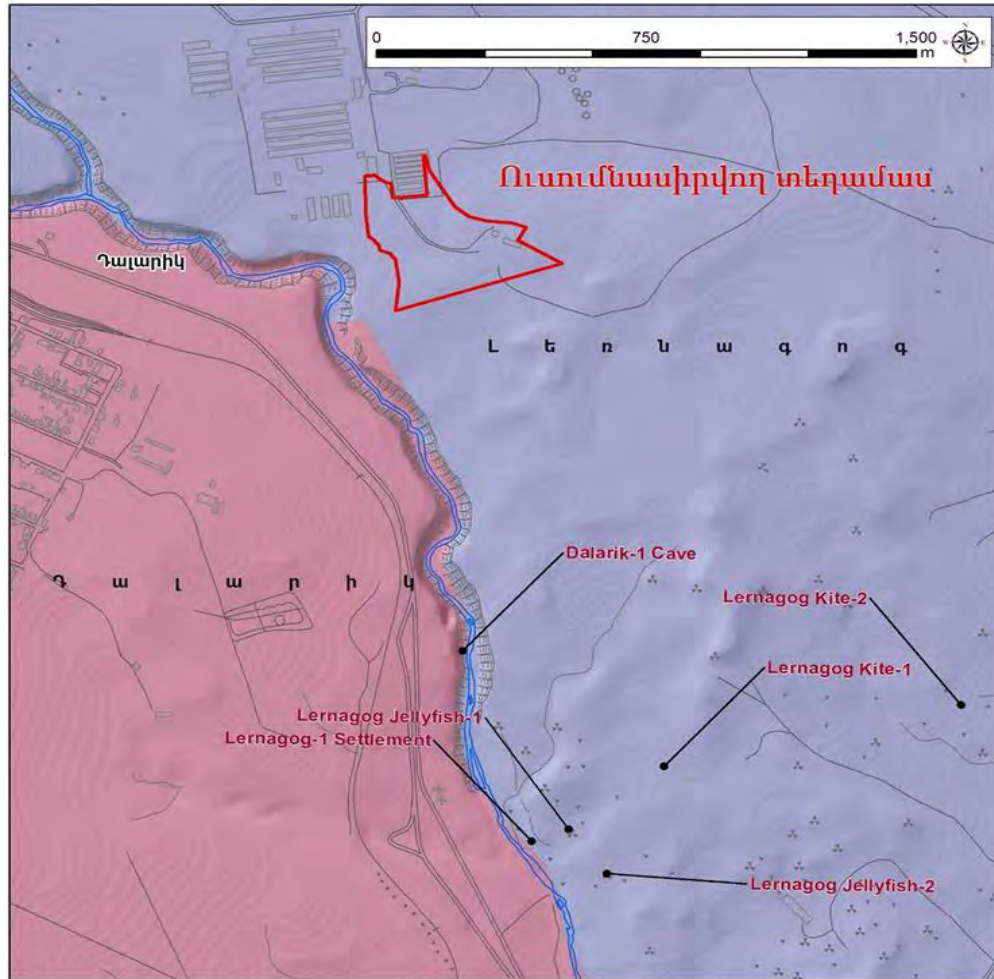
Այս թափոնների քանակական գնահատում՝ վթարների կամ վերանորոգման դեպքում հնարավոր չէ գնահատել, քանի որ այն հաշվարկվելու է ելնելով կատարված փաստացի արդյունքներից:

Հաշվետվությունում նախատեսվում են թափոնների ազդեցության մեղմմանն ուղղված միջոցառումներ, որոնց ճիշտ կառավարման արդյունքում վերջիններիս ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա կլինեն նվազագույնը:

11.1.6 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.

ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության Ինստիտուտի աշխատակիցների կողմից կատարվել է գործունեության ենթակա և կից տարածքի ուսումնասիրություն: Համաձայն պատմամշակութային հուշարձանների վրա հնարավոր ազդեցության եզրակացության՝ պատմամշակութային որևէ միավոր չի արձանագրվել, բացակայում են պատմամշակութային և բնության հուշարձանները:

Հայցվող տարածքին ամենամոտ գտնվող հնավայրերը Լեռնագոգ-1 օդապարուկը (մոտ 1 կմ) և Դալարիկ-1 քարայրն է (մոտ 1.2 կմ): Հավելված 8

11.1.7 Աղմուկ և թրթռում.

Ներկայացվող տեղանքում աղմուկի և տատանումների մակարդակը ցածր է, քանի որ բացակայում են աղմուկ առաջացնող արտադրությունները: ՀՀ-ում աղմուկի մակարդակը կանոնակարգվում է ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2002թ. մարտի 6-ի՝ «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» N2-III-11.3 Սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին N 138 և ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի 2014թ. մարտի 17-ի՝ ՀՀՇՆ 22-04-2014 «Պաշտպատություն աղմուկից» Շինարարական նորմերը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2001 թվականի հոկտեմբերի 1-ի N 82 Հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին N79-Ն հրամանների պահանջներին համապատասխան:

Ավտոմեքենաների և սարքավորումների աշխատատեղերում աղմուկի մակարդակը 90 դԲ (A) գերազանցելու դեպքում աշխատողները պետք է օգտագործեն անհատական պաշտպանական միջոցներ (գլխարկներ, ականջակալներ և այլն): Բնակավայրերի համար աղմուկի սահմանված թույլատրելի մակարդակը ցերեկային ժամերի համար կազմում է 70 դԲ (A), կամ ֆոնային մակարդակի ոչ ավել քան 3 դԲ (A) ավելացում:

Շինարարության ընթացքում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը կապված է լինելու շինարարական տեխնիկայի, սարքավորումների և տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի հետ: Արևային էլեկտրակայանի շինարարության ընթացքում բնակավայրերին

կամ առանձին բնակելի տներին, մեքենաների աղմուկի մակարդակը չի կարող հասնել, հաշվի առնելով բնակավայրերից ունեցած հեռավորությունը՝ 0,2կմ: Բացի այդ գործունեության ընթացքում աղմուկ առաջացնող շինտեխնիկայի օգտագործումը սահմանափակ է կամ քիչ հավանական, քանի որ կատարվելու են միայն հողային, բետոնապատման աշխատանքներ: Ավտոմեքենաների և սարքավորումների աշխատատեղերում աղմուկի մակարդակը 90 դԲ (A) գերազանցելու դեպքում աշխատողները պետք է օգտագործեն անհատական պաշտպանական միջոցներ (գլխարկներ, ականջակալներ և այլն):

Շինարարության ընթացքում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը կապված է լինելու շինարարական տեխնիկայի, սարքավորումների և տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի հետ: Արևային էլեկտրակայանի շինարարության ընթացքում բնակավայրերին կամ առանձին բնակելի տներին, մեքենաների աղմուկի մակարդակը չի կարող հասնել, հաշվի առնելով բնակավայրերից ունեցած հեռավորությունը՝ մոտ 0,7կմ: Բացի այդ գործունեության ընթացքում աղմուկ առաջացնող շինտեխնիկայի օգտագործումը սահմանափակ է կամ քիչ հավանական, քանի որ կատարվելու են միայն հողային, բետոնապատման աշխատանքներ: Ավտոմեքենաների և սարքավորումների աշխատատեղերում աղմուկի մակարդակը 90 դԲ (A) գերազանցելու դեպքում աշխատողները պետք է օգտագործեն անհատական պաշտպանական միջոցներ (գլխարկներ, ականջակալներ և այլն):

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը, աշխատակիցների վրա աղմուկի ազդեցությունը կրելու է կարճատև և ժամանակավոր բնույթ:

Միաժամանակ համապատասխան բնապահպանական միջոցառումների կիրառման դեպքում շինարարական աղմուկի և թրթռումների մակարդակը գործունեության և շինհրապարակին հարակից տարածքներում շատ ցածր կլինի ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նորմերից:

Շահագործման փուլում որոշակի աղմուկի ավելացում կնկատվի ենթակայանի մոտ, սակայն այն կլինի ոչ էական, քանի որ արևակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից հեռու և աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակավայրերի վրա:

Էլեկտրական և մագնիսական դաշտ. Արևակայանը և ենթակայանը նախագծվել են ՀՀ և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Միաժամանակ նկատի ունենալով բնակավայրերից ունեցած հեռավորությունը, այն չի կարող զգալի էլեկտրական և մագնիսական դաշտ ստեղծել և որևէ ազդեցություն ունենալ շրջակա միջավայրի և բավականին մեծ հեռավորության վրա գտնվող բնակավայրերի վրա:

Հաշվետվությունում նախատեսվում են աղմուկի մակարդակի մեղմանն ուղղված միջոցառումներ:

11.1.8 Արտակարգ իրավիճակներ.

Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում հնարավոր են արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ռիսկերի առաջացում՝ կապված.

- բնական աղետների(երկրաշարժ, սողանք, ջրհեղեղ և այլն) և անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների փոփոխության (քամու ուժեղացում,փոթորիկ),

- հրդեհների առաջացման, հեղուկ նյութերի արտահոսքի,
- աշխատողների վնասվածքների և շահագործվող տեխնիկայի վթարների հետ:

Համաձայն «Հայր և որդի Տիտիզյաններ» ՄՊԸ-ի կողմից կատարված ուսումնասիրությունների՝ գործունեության ենթակա տարածքում ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթներն՝ ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը և այլն, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ, տվյալ տարածքում բացակայում են:

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը և հեռավորությունը բնակավայրերից, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները կլինեն շատ ցածր:

Շահագործման փուլում արտակարգ իրավիճակ կարող է ստեղծվել.

- հնարավոր հրդեհային իրավիճակների,
- կլիմայական և այլ երևույթների (երկրաշարժ, քամի և այլն) դեպքում:

Արտակարգ իրավիճակների և անվտանգության ազդեցությունները նվազեցնելու նպատակով հաշվետվությունում նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

11.1.9 Մարդու առողջություն, աշխատանքի անվտանգություն.

Գործունեության իրականացման ընթացքում հնարավոր են մարդու առողջությանը և աշխատանքի անվտանգությանը սպառնացող վտանգներ՝ կապված.

- ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված՝ էներգետիկայի, քաղաքաշինական, առողջապահական, բնապահպանական և այլ նորմերի խախտման,
- ոչ բավարար աշխատանքային պայմանների,
- թափոնների հավաքման, կուտակման, տեղափոխման,
- օգտագործվող հեղուկ նյութերի օգտագործման, պահպանման, տեղափոխման,
- շինտեխնիկայի շահագործման,
- արտակարգ իրավիճակների առաջացման,
- շինարարության ընթացքում մարդու անվտանգությանը, առողջությանը սպառնացող այլ երևույթների հետ:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում մարդու առողջության և անվտանգության վրա անմիջական ազդեցությունը կապված է նաև էլեկտրահարման, սանիտարական իրավիճակի և այլ գործոնների հետ: Պոտենցիալ վտանգ առողջության և անվտանգության համար կարող է առաջանալ խմելու ջրի և սննդամթերքի որակի (աղտոտման) պատճառով:

Շինարարության ամբողջ ընթացքում անհրաժեշտ է ապահովել բժշկական միջոցների բավարար քանակը, ջրի և սննդամթերքի որակի, դրանց տեղափոխման հիգիենիկ պայմաններն ու անվտանգությունը:

Կայանի կառուցման փուլում պահպանվելու են մարդկանց կյանքի և առողջության ապահովման պայմանները:

Շահագործման փուլում Արևակայանի, ենթակայանի անվտանգության գոտու ապահովումը նախատեսված է ոլորտին առնչվող ՀՀ օրենքների, ՀՀ կառավարության 21 ապրիլի 2023 թվականի «Էլեկտրակայանների շահագործման անվտանգության կանոնները

հաստատելու մասին» N 583-Ն որոշման, տեխնիկական կանոնակարգերի, Առողջապահության նախարարության հրամանների պահանջներին համապատասխան:

11.1.10 Սոցիալական.

Գործունեությունն իրականացվելու է Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի Լեռնագոգ բնակավայրի վարչական տարածքում:

Արևային կայանի կառուցումը նախատեսում է որոշակի սոցիալական ազդեցություններ, կապված.

- Աշխատանքների իրականացման ընթացքում՝ արոտավայրերի, ճանապարհի հնարավոր խաթարումներ:
- Բնակչությանը պատճառվող անհանգստություն՝ մեքենաների և շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժից:
- Դրական սոցիալական ազդեցությունները կապված կլինեն տարածքում նոր ծառայությունների և ենթակառուցվածքների ստեղծման և նոր աշխատատեղերի բացման հետ:

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը և հեռավորությունը բնակավայրերից, ազդեցությունները կլինեն շատ ցածր:

Շահագործման փուլում լինելու են դրական սոցիալական ազդեցություններ, այն կնպաստի.

- Հայաստանի հանրապետությունում ներմուծվող էներգառեսուրսներից կախվածության նվազմանը, կանաչ էներգիայի զարգացմանը:
- Համայքում նոր ծառայությունների և ենթակառուցվածքների ստեղծմանը:
- Աշխատատեղերի բացմանը:
- Մարզի և համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը:

Շահագործման փուլում մոնիթորինգ իրականացնելու նպատակով ընդգրկվելու են 2-4 աշխատողներ, որոնք աշխատելու են հերթափոխային գրաֆիկով:

Ներգրավվելու են հիմնականում համայնքի բնակիչները, որոնք տարածք են հասնելու սեփական տրանսպորտային միջոցներով:

11.1.11. Լանդշաֆտ և Բարեկարգում.

Գործունեության իրականացումն առաջացնելու է լանդշաֆտի լրացուցիչ ծանրաբեռնվածություն: Սակայն այն չի ունենալու տեսողական ազդեցություն, քանի որ գործունեության տարածքը գտնվում է բնակավայրերից հեռու՝ անբարեկարգ տարածքում:

Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում, թափոնների և վտանգավոր նյութերի հեռացում, բոլոր ժամանակավոր կառույցների ապամոնտաժում, ճանապարհների կարգաբերում: Կատարվելու է փոսերի, հենասյուների եզրային մասերի լիցք՝ հողային զանգվածով:

12. Շրջակա միջավայրի, մարդու առողջության վրա վնասակար ազդեցությունների բացառմանը, նվազեցմանն ու փոխհատուցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումների ծրագիրը (Բնապահպանական կառավարման պլան)

Բնապահպանական կառավարման պլանը սահմանում է գնահատման հաշվետվությունում նշված գործունեության իրականացման հետևանքով շրջակա միջավայրի բաղադրիչների՝ օդային ավազան, հողային, ջրային ռեսուրսների, կենսաբազմազանության, արտակարգ իրավիճակների, աղմուկի մակարդակի, ինչպես նաև թափոնների կառավարման, մարդու առողջության և աշխատանքի անվտանգության հետ կապված հնարավոր ազդեցությունների մեղմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումներ:

Նախագծի և բնապահպանական միջոցառումների ճիշտ կիրառման արդյունքում՝ գործունեության իրականացման հետևանքները շրջակա միջավայրի վրա կլինեն նվազագույնը:

12.1. Օդային ավազան.

Շինարարության փուլ Օդային ավազան արտանետումների հնարավոր ազդեցությունը կրճատելու և մեղմելու նպատակով.

- արևակայանի, ենթակայանի շինարարական աշխատանքների և ճանապարհների շահագործման ընթացքում կատարվելու է գրունտի խոնավեցում, անհրաժեշտության դեպքում՝ ճանապարհների ջրցան: Ջրցանը կատարվելու է ջրցան մեքենայով՝ չոր և շոգ եղանակներին,
- գործունեության վայր շինանյութերի տեղափոխումը կկատարվի փակ ծածկ ունեցող մեքենաներով, իսկ նյութերը տեղափոխող մեքենաները կփակվեն անջրթափանց թաղանթով,
- տարածքում նյութերը կպահվեն ծածկված վիճակում՝ անջրթափանց թաղանթով կամ ժամանակավոր ծածկի տակ,
- շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցներն կօգտագործվեն միայն սարքին վիճակում, պարբերաբար կիրականացվեն ստուգումներ:

Շահագործման փուլում օդային ավազանի վրա հնարավոր ազդեցություն չի կանխատեսվում:

12.2. Հողային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Հողային ռեսուրսների աղտոտումից պահպանելու նպատակով նախատեսվում է .

- արևակայանի և ենթակայանի կառուցման փուլում հանվող հողային զանգվածը կուտակել տարածքում՝ ծածկելով անջրթափանց թաղանթով,

- հողային զանգվածի մի մասն օգտագործվելու է անմիջապես տեղում՝ հետլցման և տարածքի բարեկարգման համար,

- ճանապարհի ջրցանը և գրունտի խոնավեցումը կատարել այնպես, որպեսզի չառաջանան մակերևութային հոսքաջրեր,

- շինարարության ընթացքում կօգտագործվեն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհները,

- ավտոմեքենաները շինհրապարակից դուրս են գալու միայն մաքուր վիճակում՝ շրջակա տարածքը չաղտոտելու նպատակով,

- շինարարական նյութերը տարածք կբերվեն օգտագործումից առաջ, կտեղադրվեն հատուկ տակդիրների, իսկ շինարարական տեխնիկան կայանվելու է շինհրապարակի առանձնացված տեղերում,

- այն հատվածներում, որոնք նախատեսված են շինարարական տեխնիկայի տեխնիկական սպասարկման և կայանման համար փոխվելու է մանրախիճ,

- մեքենաներից և սարքավորումներից վառելիքի և/կամ քսայուղերի արտահոսքի դեպքում, փոված ավազը կամ մանրախիճը տեղափոխվելու է համապատասխան աղբավայր, այն փոխարինելով նորով,

- շինարարական տեխնիկայի, լիցքավորումը և սարքավորումների վերանորոգումը կատարել գործունեության տարածքից դուրս՝ հատուկ մասնագիտացված կետերում:

Շահագործման փուլում Հողային ռեսուրսների պահպանման նպատակով նախատեսվում է տարածքների մաքրում և բարեկարգում:

12.3 Ջրային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Գործունեության իրականացման շինարարության փուլում ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու կամ կանխարգելու, նպատակով նախատեսվում է.

- գործունեության իրականացման ընթացքում աշխատողների համար կմատակարարվի խմելու որակի ջուր՝ բերովի(շէրով),

- աշխատողների կենցաղային կարիքները հոգալու, ինչպես նաև հրդեհաշիջման նպատակով ենթակայանի տարածքում կտեղադրվի 2 հատ՝ 2տ տարողության ջրի բաք,

- շինհրապարակում կտեղադրվի 3 տոննա տարողության պլաստմասե տարա՝ հոսքաջրերի, անձրևաջրերի հեռացման և հավաքման նպատակով,

- ճանապարհների ջրցանն իրականացվելու է տարվա չոր եղանակներին՝ ըստ անհրաժեշտության,

- ջրցանի և փոշենստեցման, մեքենաների անիվների լվացման համար կօգտագործվի տեխնիկական որակի ջուր, որը բերվելու է ավտոցիստեռնով՝ պայմանագրային հիմունքներով, կամ օգտագործվելու է պարզարանի ջուրը,

- պարզարանում առաջացած նստվածքը կտեղափոխվի աղբավայր՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- շինհրապարակում տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների լվացումից առաջացած շինարարական հոսքաջրերը կուղղորդվեն տարածքում տեղադրված բիոզուգարան,

- շինարարական տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների սպասարկումը կատարել համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում,

- շինարարության համար անհրաժեշտ բետոնախառնուրդը բերվելու է պատրաստի վիճակում մասնագիտացված կազմակերպությունների բետոնախատնիչ մեքենաներով՝ ըստ պահանջի,

- բետոնանյութի լցվածությունն ապահովել այնպես, որպեսի բետոնանյութը տեղափոխման ժամանակ չթափվի ճանապարհներին՝ երթեկությանը չխոչընդոտելու և հողածածկը և ասֆալտածածկը չվնասելու համար:

Կեղտաջրեր. Շինարարության ընթացքում առաջացած կենցաղային և շինարարական կան հոսքաջրերի շրջակա միջավայրի աղտոտման կանխարգման նպատակով.

- կտեղադրվի 2 հատ 1x1.5 չափերի բիոզուգարան,
- բիոզուգարանի մաքրումը կատարել լիցենզիա ունեցող մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Շահագործման փուլում. Ջրային ռեսուրսների պահպանման համար նախատեսվում է.

- աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շէրով,
- աշխատողների կենցաղային և սանիտարական կարիքները կհոգան սանիտարական հանգույցից (բիոզուգարան),
- բիոզուգարանի մաքրումը կատարել մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:
- արևային կայանի պանելների մաքրում կամ լվացում չի նախատեսվում, խիստ անհրաժեշտության դեպքում այն կիրականացվի չոր եղանակով:

12.4 Կենսաբազմազանություն.

Շինարարության փուլ: Տարածում բացակայում է բուսածածկը, ուստի գործունեության իրականացման ընթացքում նախատեսվում է միայն կենդանական աշխարհին հնարավոր ազդեցություններից զերծ պահելու համար միջոցառումներ.

- շինարարական աշխատանքներն իրականացնել բացառապես ցերեկային ժամերին՝ տարածքում հնարավոր գոյություն ունեցող որոշ կենդանիների կենսակերպի վրա ազդեցությունից խուսափելու համար,

- խախտված հողային զանգվածի հնարավորինս արագ վերականգնում՝ տարածքում կենդանական աշխարհի տեղաշարժը չխաթարելու նպատակով,

- շինարարական աշխատանքներն իրականացնել միայն ցերեկային ժամերին՝ որոշ կենդանիների կենսակերպի վրա ազդեցությունից խուսափելու, բնականոն վարքին չխանգարելու համար:

Շահագործման փուլում Կենդանական աշխարհին չվնասելու համար նախատեսվում է.

- հնարավորինս նվազեցնել տարածքի գիշերային լուսավորությունը՝ կենդանիների որոշ տեսակների բնականոն վարքին չխանգարելու նպատակով,
- խախտված հողաշերտի հնարավորինս արագ վերականգնում՝ տարածքում կենդանական աշխարհի տեղաշարժը չխաթարելու նպատակով:

12.5.Թափոններ.

Շինարարության փուլում թափոնների հնարավոր ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.

-խուսափել տարածքում վտանգավոր նյութերի և մետաղական թափոնների կուտակումից,

- նյութերի մնացորդները(մետաղական մասեր, մետաղալարեր և այլն) Կապալառու կազմակերպության կողմից հավաքվելու են հատուկ տարողությունների մեջ և տեղափոխել,
- մետաղական մասերի և նյութերի մնացորդները հանձնվելու են համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին, դրանց հետագա վերամշակման և օգտագործման համար,

-շինարարական թափոնները՝ շինաղբ, բետոնի մնացորդներ, եռակցման խարամը կհավաքվեն պարկերի մեջ և կտեղափոխվեն համայնքի կողմից հատկացված վայր, քանի որ տարածաշրջանում չկան կազմակերպված սանիտարական աղբավայրեր, անհրաժեշտ քանակի դեպքում կհանձնվեն շինարարական ընկերություններին,

-ավելցուկային հողային գրունտը տեղափոխվելու է համայնքի կողմից հատկացված վայր,

- շինհրապարակում կենցաղային աղբը հավաքել համապատասխան աղբարկղերում և տեղափոխել աղբավայր՝ համայնքապետարանի համաձայնությամբ,

-շինարարության ժամանակ առաջացած աղտոտված լաթերը, պարկերը հանձնվելու են թափոնների ջերմային վնասազերծում կատարող կազմակերպություններին կամ խառնվելու են կենցաղային աղբի հետ 1/10 հարաբերակցությամբ և տեղափոխվելու են աղբավայր:

Շահագործման փուլում Ենթակայանի տարածքում հնարավոր վթարների կամ վերանորոգման ժամանակ հողային ռեսուրսների մեջ տրանսֆորմատորային յուղի արտահոսքերը կանխելու նպատակով նախատեսվում է.

- տրանսֆորմատորների տակ կառուցվելու է 1 հատ առանձին յուղընդունիչ-յուղահավաք առավելագույնը 10տ տարողությամբ, որի մեջ լցվելու է յուղ:

- հնարավոր վթարների դեպքում յուղընդունիչում հավաքված յուղը, յուղոտված լաթերը և յուղային նյութեր պարունակող այլ մասերը հեռացվելու և հանձնվելու են համապատասխան վերամշակող կազմակերպություններին,

- հալոզեններ, պոլիքլորացված դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված

տրանսֆորմատորային յուղերը հավաքվելու է համապատասխան տարրաների մեջ և հանձնվելու է մասնագիտացված վերամշակող կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կիրառվելու են spill kit կոչված ներծծիչ կտորներ, որոնք հնարավորություն են տալիս արագ ներծծելու յուղային զանգվածը,

- ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդները հանձնվելու են ասֆալտապատող ընկերություններին,

- յուղերով աղտոտված ավազը հանձնվելու է մասնագիտացված ընկերություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- սև մետաղի ջարդոնը հանձնվելու է մասնագիտացված կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Արևակայանի շահագործման ընթացքում վնասված պանելներ և այլ խոտանված մասեր առաջանալու դեպքում, դրանք կուտակվելու են տարածքում՝ փակ պահեստային շենքում՝ մինչև համապատասխան կազմակերպություններին հանձնելը: Արևային կայանի ներկրված պանելներն ունեն օգտագործման երաշխիք, համաձայն որի շարքից դուրս եկած կամ վնասված պանելները հետ են վերադարձվելու արտադրող կազմակերպությանը՝ նորով փոխարինելու նպատակով: Մնացած ժամանակաշրջանում շարքից դուրս եկած պանելները կկուտակվեն պահեստարանում՝ պայմանագրային հիմունքներով՝ մինչև դրանց արտահանման կամ վերամշակման հնարավորությունների ստեղծումը:

12.6. Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.

Շինարարության փուլ Համաձայն նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքի ուսումնասիրության արդյունքների՝ գործունեության տարածքում բացակայում են պատմամշակութային հուշարձանները: Միաժամանակ նախատեսվում է.

- շինարարական աշխատանքների ընթացքում որևէ հնագիտական շերտի կամ հուշարձանի հայտնաբերման դեպքում շինարարական աշխատանքներն անմիջապես դադարեցնել և տեղեկացնել համապատասխան պետական մարմնին (Պատմական և մշակութային հուշարձանների պահպանության վարչությանը)՝ համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության հետագա գործողությունները կազմակերպելու համար: Ուսումնասիրությունների ընթացքում շինարարական աշխատանքները հնարավոր կլինի շարունակել այլ տեղամասերում, մինչև համապատասխան թույլտվության տրամադրումը:

12.7 Աղմուկ և թրթռում.

Շինարարության փուլում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում է.

- շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին,

- տրանսպորտային միջոցները և շինարարական տեխնիկան օգտագործել միայն սարքին վիճակում,

- պարբերաբար ստուգել և կարգաբերել տեխնիկական միջոցները, տրանսպորտային միջոցների շարժիչները:

Շահագործման փուլում Արևակայանի, ենթակայանի և դրանց տարրերի անցկացման ժամանակ հաշվի առնել տարածքի կլիմայական պայմանները՝ քամու ճնշումը, սառցակեղևի շերտի հաստությունը, օդի ջերմաստիճանը, հաղորդալարերի և մետաղաճոպանների պարը, թրթռումը,

- Արևակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից հեռու և աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակավայրերի վրա:

12.8 Արտակարգ իրավիճակներ.

Շինարարության փուլ: Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ազդեցությունները մեղմելու և դրանց առաջացումը կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.

- պահպանել հրդեհանվտանգության նորմերը, նախատեսվող գործունեության վայրն ապահովվել հրդեհաշիջման վահանակով՝ 2 հատ, հակահրդեհային կրակմարիչներով, տեղադրվելու է ջրի բաք,

- աշխատակիցներին նախապատրաստել արտակարգ իրավիճակներում գործելու պայմաններին, տարածքն ապահովել առաջին օգնության ծառայությունների հետ հուսալի կապով,

- հեղուկ նյութերը տեղափոխել շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար,

- ավտոմոբիլային ճանապարհների վրա բոլոր տեսակի աշխատանքները կատարել «Ավտոմոբիլային ճանապարհների մասին» օրենքի 12 հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ դրանց տնօրինողների և շահագրգիռ այլ մարմինների հետ համաձայնեցված պայմաններով,

- մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցնել:

Շահագործման փուլում արտակարգ իրավիճակները կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.

- արևակայանն և ենթակայանն ապահովված է լինելու հրդեհաշիջման միջոցներով, տեսահսկման տեսախցիկներով, ավտոմատ կառավարման համակարգով, հրդեհաշիջման միջոցներով՝ հակահրդեհային կրակմարիչներով, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներով, ազդանշանային համակարգերով, անվտանգության նշաններով,

- արևակայանի տարածքում տեղադրվելու են փոխակերպիչներ(ինվենտորներ), տեսահսկման համակարգ,

- պարբերաբար ստուգվելու են աղետներին հակազդելու համակարգերի աշխատունակությունը,

- գործունեության տարածքում փակցվելու են արտակարգ իրավիճակների պլանը՝ ներառված անբարենպաստ պայմանների և վթարային իրավիճակներին ուղղված միջոցառումները՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով,

- անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով

նախատեսվում է, մշտական մոնիթորինգ, հերթափոխային գրաֆիկով՝ 2-4 աշխատողի միջոցով:

12.9 Մարդու առողջություն, աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն

Շինարարության փուլում աշխատողների առողջությունը, աշխատանքի ճիշտ կազմակերպումը և անվտանգությունն ապահովելու համար նախատեսվում է.

- պահպանել ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային անվտանգության նորմերը, ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրամանի պահանջները,

-կատարել աշխատողների առողջության պահպանման և անվտանգության ապահովման ռիսկերի գնահատում, էլնելով ՀՀ կառավարության N 583-Ն որոշման/մասնավորապես՝ Գլուխ 8,9, 10, 12,12 և այլ/ պահանջներից,

- շին.հրապարակն ապահովվել 1-ին բուժօգնության համար անհրաժեշտ դեղարկղիկով,

- աշխատողների համար հատկացնել ընդհանուր ծառայությունների տարածք՝ հանգստի և անձնական հիգիենայի կարիքները հոգալու համար(տնակ),

-աշխատողներին ապահովել էլեկտրապաշտպանության միջոցներով, ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցառումներ հնարավոր ռիսկերի ազդեցությունը կանխարգելելու համար, իսկ դրա անհնարինության դեպքում՝ դադարեցնել աշխատանքը,

- շինհրապարակում և հարակից տարածքում տեղադրել հնարավոր վտանգների մասին նախազգուշացնող նշաններ, տեղեկատվական, ինչպես նաև կողմնակի մարդկանց մուտքն արգելող նշաններ,

- շինհրապարակն ապահովել հակահրդեհային միջոցներով, լուսավորության արքերով՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ,

-վերահսկել աշխատող սարքավորումների պիտանելիությունը, բացառել գործնեության վայրում խոտանված սարքերի կուտակումները,

-վերահսկել մեքենաների երթերը, հաջորդականությունը, բացառել մեքենաների կուտակումները, մի քանի շինարարական տեխնիկական միջոցների աշխատանքը մեկ տեղամասում,

- նվազագույնի հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով,

- մալուխային գծերի տեղադրումը կատարել բացառելով մալուխային գծերի հավաքակցման և շահագործման գործընթացում վտանգավոր մեխանիկական լարումների և վնասվածքների առաջացումը,

- մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցնել:

Շինաշխատանքները կկատարվեն պահպանելով շինարարության ժամանակացույցը և աշխատանքի անվտանգության կանոններն՝ ըստ ՇՆԿ-3-480* նորմերի:

Շահագործման փուլում Մարդու առողջության պահպանման նպատակով նախատեսվում է.

- ապահովել առաջին բուժօգնության անհրաժեշտության դեղարկղիկով,
- կիրառվող հաղորդալարերի և մալուխների թաղանթները և մեկուսացումը պետք է համապատասխանի անցկացման եղանակին և շրջապատող միջավայրի պայմաններին,
- պահպանել լարերի ամենացածր կետից մինչև գետնին ամենափոքր հեռավորությունը (ջուր, ճանապարհ, հուն)՝ գծի տակ գտնվող մարդկանց և տրանսպորտային միջոցների անվտանգությունն ապահովվելու նպատակով,
- Էլեկտրամատակարար կազմակերպությունը պետք է ապահովի իր սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական ցանցերին անմիջականորեն միացված՝ սպառողի սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական գծերի պաշտպանությունն էլեկտրական վնասվածքներից՝ համաձայն միացման պայմանագրի,
- Արևակայանի կառուցման և շահագործման աշխատանքները պետք է կատարել ՀՀ կառավարության 21 ապրիլի 2023 թվականի «Էլեկտրակայանների շահագործման անվտանգության կանոնները հաստատելու մասին» N 583-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան:

12.10 Սոցիալական.

Շինարարության փուլում բացվելու է նոր աշխատատեղեր՝ 20 մարդ, որոնք աշխատելու են 8 ժամյա աշխատանքային գրաֆիկով:

Արևակայանին ամենամոտ գտնվող Դարալիկ բնակավայրի մոտակա տնից գտնվում է մոտ 707,1մ, հեռավորության վրա: Գործունեության իրականացումը բնակիչներից հողային տարածքների ձեռք բերման, հողերի օտարման խնդիրներ չի առաջացնելու: Նոր ճանապարհների կառուցում չի նախատեսվում, գործունեության վայր մոտենալու համար օգտագործվելու են գոյություն ունեցող գրունտային և ասֆալտապատ ճանապարհները: Գործունեության իրականացումը չի խոչընդոտելու ճանապարհին, ենթակառուցվածքներին, , քանի որ դրանք գտնվում է համապատասխան նորմատիվային հեռավորության վրա և չի խաչվելու վերջիններիս հետ:

Շահագործման փուլում ընդգրկվելու են 2-4 աշխատողներ՝ մոնիթորինգ իրականացնելու նպատակով, հերթափոխային գրաֆիկով: Գործունեությունը նպաստելու է համայնքի և բնակավայրի սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավմանը:

12.11 Լանդշաֆտ, բարեկարգում.

Շինարարության փուլ: Լանդշաֆտի վրա էական վնասակար ազդեցությունները մրեղմելու նպատակով նախատեսվում է.

- բացառել նախատեսված նախագծից դուրս կառուցապատման այլ աշխատանքները, լանդշաֆտային այլ փոփոխությունները,
- հնարավորինս պահպանել ռելիեֆի բնական ձևերը, նվազագույնի հասցնել ռելիեֆի

- խախտմանը, տարածքների վնասմանն, աղտոտմանն ուղղված գործողությունները,
- գործունեության տարածքը մաքրել թափոններից, վերականգնել լանդշաֆտը:

Բարեկարգում. շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում.

- շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո տարածքը մաքրել ավելորդ թափոններից և բերել հնարավորինս նախկին տեսքի,
- շինարարական սարքավորումներն ապամոնտաժվելու են և հեռացվում տարածքից,
- կատարվելու են գործունեության ենթակա տարածքի հարթեցման, բարեկարգման աշխատանքներ,
- մաքրվելու են պանելների մակերևույթները,
- Արևակայանի տարածքն ամբողջությամբ ցանկապատվելու է 2030x2700x25մմ չափերի 2 մ բարձրության մետաղական ցանկապատով, իսկ ենթակայանի տարածքը՝ 50x50x2.5մմ չափերի 2 բարձրության ցինկապատ մետաղալարով:

Ենթակայանի տարածքի որոշ հատվածներ բետոնապատվելու են կամ լցվելու են մանրախճով:

Ելնելով գործունեության բնույթից՝ հրդեհավտանգությունն ապահովելու նպատակով, տարածքի ազատ հատվածներում կանաչապատման աշխատանքներ չեն կատարվելու:

13. Նախատեսվող գործունեության ազդեցության մշտադիտարկման ծրագիրը / Մոնիթորինգ/.

Մոնիթորինգը՝ ԲԿՊ-ում նախանշված մեղմացնող միջոցառումների կատարման, դրանց արդյունավետությունը ստուգելու և վերահսկելու նպատակով իրականացվող գործընթաց է, գործընթացում մթնոլորտային օդում, ջրային ռեսուրսներում վնասակար նյութերի պարունակությունը վերահսկելու, ինչպես նաև թափոնների կառավարումը ճիշտ կազմակերպելու համար նախատեսված է իրականացնել մոնիթորինգ (մշտադիտարկումներ)՝ շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանը կամ մեղմանն ուղղված:

Այդ նպատակով նախատեսվում է.

- շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր ազդեցությունների մեղմանն ուղղված միջոցառումների կիրառման հսկողություն:
- Համապատասխան մասնագետների կողմից ստուգայցերի կատարում՝ շինարարարական և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանման նպատակով:
- Բնապահպանական, առողջության և աշխատանքային անվտանգության տեխնիկական

վերահսկողություն՝ ամենօրյա ռեժիմով:

- Գործունեության տարածքում շինարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ պարբերաբար կատարել մոնիթորինգ, առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ. «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշման պահանջներից՝ ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների պոպուլիացիաների հայտնաբերման և դրանց պահպանության նպատակով:
- Տրանսպորտային միջոցների երթևեկության վերահսկում՝ դաշտային տարածքներում վերջիններիս տեղաշարժը վերահսկելու նպատակով:
- Շին տեխնիկայի և մեքենաների համապատասխան տեխնիկական վիճակի պարբերաբար ստուգումների իրականացում՝ անսարք վիճակում գտնվող և արտահոսքեր ունեցող մեքենաների օգտագործումը բացառելու նպատակով:
- Անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով մշտական մոնիթորինգի իրականացում:
- Շինարարության իրականացման ժամանակացույցի պահպանման վերահսկողություն:
- Բարեկարգման աշխատանքների կատարման ապահովում, վերահսկում:

Շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունների մեղմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումների և մոնիթորինգի ճիշտ կիրառման արդյունքում գործունեության իրականացման հետևանքները շրջակա միջավայրի վրա կլինեն նվազագույն:

14. Բնապահպանական միջոցառումների կառավարման պլան

№	Արտադրական գործընթացում ազդեցության ենթակա շրջակա միջավայրի բաղադրիչները և ազդող գործոնները	Մեղմող միջոցառման անվանումը	Միջոցառման իրականացման պատասխանատու	Վերահսկող
1	<p>Շինարարությանփուլ</p> <p>Օդային ավազան</p>	<p>Օդային ավազան արտանետումները մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.</p> <p>-շինարարական աշխատանքների և ճանապարհի շահագործման ընթացքում կատարվելու է գրունտի խոնավեցում, ճանապարհի ջրցան՝ ըստ անհրաժեշտության: Ջրցանը կատարվելու է ջրցան մեքենայով՝ չոր և շոգ եղանակներին,</p> <p>- գործունեության վայր շինանյութերի տեղափոխումը կատարել փակ ծածկ ունեցող մեքենաներով, կամ նյութերը տեղափոխող մեքենաները փակել անջրթափանց թաղանթով,</p> <p>-տարածքում նուրբերը պահվելու են ծածկված վիճակում՝ անջրթափանց թաղանթով կամ ժամանակավոր ծածկի տակ,</p> <p>-շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցներն օգտագործվելու են միայն սարքին վիճակում, իրականացվելու են պարբերաբար ստուգումներ:</p> <p>Շահագործման փուլում օդային ավազանի վրա ազդեցություններ չեն նախատեսվում:</p>	Կապալառու	«ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ
2	<p>Հողային ռեսուրսներ</p>	<p>Հողային ռեսուրսների պահպանման նպատակով նախատեսվում է.</p>	Կապալառու	«ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ»

		<ul style="list-style-type: none"> - արևակայանի և ենթակայանի կառուցման փուլում հանվող հողային զանգվածը կուտակել տարածքում՝ ծածկելով անջրթափանց թաղանթով, - հողային զանգվածն օգտագործվելու է անմիջապես տեղում՝ հետլցման և տարածքի բարեկարգման համար, - ճանապարհի ջրցանը և գրունտի խոնավեցումը կատարել այնպես, որպեսզի չառաջանան մակերևութային հոսքաջրեր, - շինարարության ընթացքում կօգտագործվեն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհները, - շինարարական նյութերը տեղադրել հատուկ տակդիրների, իսկ շինարարական տեխնիկան կայանվելու է շինհրապարակի առանձնացված տեղում: - շինարարական տեխնիկայի, լիցքավորումը և սարքավորումների վերանորոգումը կատարել գործունեության տարածքից դուրս՝ հատուկ մասնագիտացված կետերում: <p>Շահագործման փուլում հողային ռեսուրսների պահպանման նպատակով նախատեսվում է.</p> <p>- հողերի մաքրում և վերականգնում:</p>		ՄՊԸ
3	Ջրային ռեսուրսներ	<p>Ջրային ռեսուրսների պահպանման նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - գործունեության իրականացման ընթացքում աշխատողների համար 	Կապալառու	«ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՄՊԸ

		<p>կմատակարարվի խմելու որակի ջուր՝ բերովի(շերով),</p> <ul style="list-style-type: none"> - աշխատողների կենցաղային կարիքները հոգալու, ինչպես նաև հրդեհաշիջման նպատակով կղեղադրվեն 2 հատ՝ 2 տոննա տարողության ջրի բաքեր, - շինհրապարակում կտեղադրվի 3 տոննա տարողության պլաստմասե տարա՝ հոսքաջրերի, անձրևաջրերի հեռացման և հավաքման նպատակով, - ջրցանի և փոշենստեցման, մեքենաների անիվների լվացման համար օգտագործել տեխնիկական որակի ջուր, որը բերվելու է ավտոցիստեռնով՝ պայմանագրային հիմունքներով, կամ օգտագործվելու է պարզարանի ջուրը, - ճանապարհների ջրցանն իրականացվելու է տարվա չոր եղանակներին՝ ըստ անհրաժեշտության, - պարզարանում առաջացած նստվածքը կտեղափոխվի աղբավայր՝ պայմանագրային հիմունքներով, - շինհրապարակում տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների լվացումից առաջացած արտադրական հոսքաջրերը կուղղորդվեն տարածքում տեղադրված բիոզուգարան, 		
--	--	---	--	--

		<p>- շինարարական տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների սպասարկումը կատարել համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում,</p> <p>- շինարարության համար անհրաժեշտ քետոնախառնուրդը բերվելու է պատրաստի վիճակում մասնագիտացված կազմակերպությունների մեքենաներով՝ ըստ պահանջի:</p> <p>Կեղտաջրեր.</p> <p>- Շինարարության ընթացքում առաջացած կենցաղային և շինարարական հոսքաջրերի հեռացման համար տեղադրել բիոզուգարան,</p> <p>-բիոզուգարանի մաքրումը կատարել մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:</p> <p>Շահագործման փուլ. Ջրային ռեսուրսների պահպանման համար նախատեսվում է.</p> <p>-աշխատողների համար խմելու ջուրը կբերվի պատրաստի վիճակում՝ շտերով,</p> <p>-աշխատողների կենցաղային և սանիտարական կարիքները կհոգան սանիտարական հանգույցից (բիոզուգարան),</p> <p>-բիոզուգարանի մաքրումը կատարվելու է մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով,</p> <p>-արևային կայանի պանելների լվացում կամ մաքրում չի նախատեսվում:</p>		
--	--	--	--	--

		Անհրաժեշտության դեպքում կիրականացվի չոր եղանակով:		
4.	Կենսաբազմազանություն	<p>Արևային կայանի կառուցման տարածքում բացակայում է բուսականությունը:</p> <p>- շինարարական աշխատանքներն իրականացնել բացառապես ցերեկային ժամերին՝ տարածքում հնարավոր գոյություն ունեցող որոշ կենդանիների կենսակերպի վրա ազդեցությունից խուսափելու համար:</p> <p>- խախտված հողային զանգվածի հնարավորինս արագ վերականգնում՝ տարածքում կենդանական աշխարհի տեղաշարժը չխաթարելու նպատակով,</p> <p>Շահագործման փուլ. Կենդանական աշխարհին չվնասելու համար նախատեսվում է.</p> <p>- հնարավորինս նվազեցնել տարածքի գիշերային լուսավորությունը՝ կենդանիների որոշ տեսակների բնականոն վարքին չխանգարելու նպատակով:</p>	Կապալառու	«ՓԱՌԻԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ
5.	Թափոններ	<p>Շինարարության փուլում առաջանալու են թափոններ, որի համար նախատեսվում է.</p> <p>- խուսափել տարածքում վտանգավոր նյութերի և մետաղական թափոնների կուտակումից,</p> <p>- նյութերի մնացորդները(մետաղական մասեր, մետաղալարեր, և այլն) հավաքվելու են հատուկ տարողությունների մեջ և աշխատանքների</p>	Կապալառու	«ՓԱՌԻԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ

	<p>ավարտից հետո կտեղափոխվեն Կապալառու կազմակերպության կողմից, կհանձնվեն համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին՝ դրանց հետագա վերամշակման և օգտագործման համար,</p> <p>- շինարարական թափոնները՝ շինադր, բետոնյա մնացորդներ, կքավաքվեն պարկերի մեջ և կտեղափոխվեն համայնքի կողմից հատկացված վայր, քանի որ տարածաշրջանում չկան կազմակերպված սանիտարական աղբավայրեր,</p> <p>- կենցաղային աղբը հավաքվելու է պոլիէթիլենային պարկերի մեջ և տեղափոխվելու է աղբավայր՝ համայնքապետարանի համաձայնությամբ,</p> <p>- շինարարության ժամանակ առաջացած աղտոտված լաթերը, պարկերը հանձնվելու են թափոնների ջերմային վնասազերծում կատարող կազմակերպություններին կամ խառնվելու են կենցաղային աղբի հետ 1/10 հարաբերակցությամբ և տեղափոխվելու են աղբավայր:</p> <p>Շահագործման փուլ</p> <p>Ենթակայանի տարածքում հնարավոր վթարների կամ վերանորոգման ժամանակ հողային ռեսուրսների մեջ տրանսֆորմատորային յուղի արտահոսքերը կանխելու նպատակով նախատեսվում է.</p> <p>- կառուցվելու է յուղընդունիչ-յուղահավաք ընդհանուր առավելագույն 10 տոննա տարողությամբ:</p>		
--	---	--	--

		<p>- հնարավոր վթարների դեպքում յուղընդունիչում հավաքված յուղը, յուղոտված լաթերը և յուղային նյութեր պարունակող այլ մասերը հեռացվելու և հանձնվելու են համապատասխան վերամշակող կազմակերպություններին,</p> <p>- հալոգեններ, դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղերը հավաքվելու է համապատասխան տարրաների մեջ և հանձնվելու է մասնագիտացված վերամշակող կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով,</p> <p>- հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կիրառվելու են spill kit կոչված ներծծիչ կտորներ, որոնք հնարավորություն են տալիս արագ ներծծելու յուղային զանգվածը,</p> <p>- ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդները հանձնվելու է ասֆալտապատող ընկերություններին,</p> <p>- յուղերով աղտոտված ավազը հանձնվելու է մասնագիտացված ընկերություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով,</p> <p>- սև մետաղի ջարդոնը հանձնվելու է մասնագիտացված կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով:</p> <p>Արևակայանի շահագործման ընթացքում առաջանալու են նաև վնասված պանելներ, որոնք</p>		
--	--	---	--	--

		կուտակվելու են տարածքում՝ փակ շենքում՝ վազոն տնակում՝ մինչև համապատասխան կազմակերպություններին հանձնելը:		
6.	Արտակարգ իրավիճակներ	<p>Արտակարգ իրավիճակները կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - պահպանել հակահրդեհային նորմերը, նախատեսվող գործունեության վայրն ապահովել հրդեհաշիջման վահանակով, հակահրդեհային, կրակմարիչներով, տեղադրվելու է 2 հատ ջրի բաքեր, - աշխատակիցներին նախապատրաստել արտակարգ իրավիճակներում գործելուն, - տարածքն ապահովել առաջին օգնության ծառայությունների հետ հուսալի կապով, - հեղուկ նյութերը կտեղափոխվեն շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և կպահվեն հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար, - մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցնել: <p>Շահագործման փուլ.</p> <p>-Արևակայանը և ենթակայանն ապահովված են լինելու հրդեհաշիջման միջոցներով, տեսահսկման տեսախցիկներով, ավտոմատ կառավարման համակարգով, հրդեհաշիջման միջոցներով՝ հակահրդեհային կրակմարիչներով, ծխի և ջերմաստիճանի սվիչներով, ազդանշանային համակարգերով, անվտանգության նշաններով, արտաքին լուսավորության հենասյուներով և տեսախսկման</p>	Կապալառու	«ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ

		<p>սարքերով, - պարբերաբար ստուգվելու են աղետների հակազդելու համակարգերի աշխատունակությունը, - գործունեության տարածքում փակցվելու են արտակարգ իրավիճակների պլանը՝ ներառված անբարենպաստ պայմանների և վթարային իրավիճակներին ուղղված միջոցառումները՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Տեխնածին վթարների, աղետների առաջացման դեպքում կիրառվելու են միջոցառումներ՝ ուղղված մարդու առողջության և անվտանգության պահպանմանը, վտանգավոր տարածքից մարդկանց տարհանմանը: - տարերային աղետների (քամու ուժգնացում, փոթորիկ, մրրիկ, երկրաշարժ, սողանք) և վթարների դեպքում անջատել էլեկտրասնուցման, էլեկտրահաղորդակցության սարքերը, ապահովել վտանգավոր տարածքից մարդկանց տարհանումը:</p>		
7.	Աղմուկ և թրթռում	<p>Շինարարության փուլում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում է. - շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին, - տրանսպորտային միջոցները և շինարարական տեխնիկան օգտագործել միայն սարքին վիճակում, - պարբերաբար ստուգել և կարգաբերել</p>	Կապալառու	«ՓԱՌԻԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ

		տեխնիկական միջոցները, տրանսպորտային միջոցների շարժիչները: Շահագործման փուլ. - արևակայանի, ենթակայանի և դրանց տարրերի իրականացման ժամանակ հաշվի առնել տարածքի կլիմայական պայմանները՝ քամու ճնշումը, սառցակեղևի շերտի հաստությունը, օդի ջերմաստիճանը, հաղորդալարերի և մետաղաձուլանների պարը, թրթռումը, - Արևակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից հեռու և աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակավայրերի վրա:		
8.	Պատմամշակութային հուշարձաններ	Շինարարական աշխատանքների ընթացքում որևէ հնագիտական շերտի հայտնաբերման դեպքում շինարարական աշխատանքներն անմիջապես դադարեցվելու են և տեղեկացվելու են համապատասխան պետական մարմնին (Պատմական և մշակութային հուշարձանների պահպանության վարչությանը)՝ համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության հետագա գործողությունները կազմակերպելու համար: Շինարարական աշխատանքները հնարավոր կլինի շարունակել միայն համապատասխան թույլտվության տրամադրման դեպքում:	Կապալառու	«ՓԱՌԻԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ
9.	Աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն, մարդու առողջություն	Գործունեության իրականացման շինարարության ընթացքում հնարավոր են աշխատողների հետ կապված վնասվածքներ, որի համար նախատեսվում է.	Կապալառու	«ՓԱՌԻԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ

		<ul style="list-style-type: none"> - պահպանել ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային անվտանգության նորմերը, ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրամանի պահանջները, - շին.հրապարակն ապահովված է լինելու 1-ին բուժօգնության համար անհրաժեշտ դեղարկղիկով, - աշխատողների համար հատկացվելու են ընդհանուր ծառայությունների տարածք՝ հանգստի և անձնական հիգիենայի կարիքները հոգալու համար(տնակ), - շինհրապարակում և հարակից տարածքում տեղադրվելու են հնարավոր վտանգների մասին նախազգուշացնող նշաններ, - շինհրապարակն ապահովել հակահրդեհային միջոցներով, լուսավորության արքերով՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ, - վերահսկել աշխատող սարքավորումների պիտանելիությունը, մեքենաների երթերը, հաջորդականությունը, բացառվելու են մեքենաների կուտակումները, - նվազագույնի հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ 		
--	--	--	--	--

		<p>ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով:</p> <p>Շահագործման փուլ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - հաղորդալարերի և մալուխների թաղանթները և մեկուսացումը պետք է համապատասխանի անցկացման եղանակին և շրջապատող միջավայրի պայմաններին, - էլեկտրամատակարար կազմակերպությունը պետք է ապահովի իր սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական ցանցերին անմիջականորեն միացված՝ սպառողի սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական գծերի պաշտպանությունն էլեկտրական վնասվածքներից՝ համաձայն միացման պայմանագրի: - առաջին բուժօգնության անհրաժեշտության դեղարկղիկով: 		
10.	Սոցիալական	<p>Շինարարության փուլում բացվելու է նոր աշխատատեղեր՝ 20 մարդու համար:</p> <p>Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը և հեռավորությունը բնակավայրերից, ազդեցությունները կլինեն շատ ցածր:</p> <p>Շահագործման փուլում ընդգրկվելու են 2-4 աշխատողներ՝ մոնիթորինգ իրականացնելու նպատակով, հերթափոխային գրաֆիկով:</p> <p>էլեկտրահաղորդման գծերի պլանային</p>	Կապալառու	«ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ

		վերանորոգման և վերակառուցման աշխատանքները պետք է կատարել ՏԿ-ի պահանջներին համապատասխան:		
11.	Բարեկարգում, լանդշաֆտ	<p>Լանդշաֆտի վրա էական վնասակար ազդեցությունները մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> -բացառել նախատեսված նախագծից դուրս կառուցապատման այլ աշխատանքները, լանդշաֆտային այլ փոփոխությունները, պահպանել ռելիեֆի բնական ձևերը, -գործունեության տարածքը մաքրել թափոններից, հնարավորինս վերականգնել լանդշաֆտը, - շինարարական սարքավորումներն ապամոնտաժվելու են և հեռացվելու են տարածքից, -կատարվելու են գործունեության ենթակա տարածքի հարթեցման, բարեկարգման աշխատանքներ, -Արևակայանի և ենթակայանի տարածքն ամբողջությամբ ցանկապատվելու է: 	Կապալառու	«ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ

15. Մոնիթորինգի (մշտադիտարկում) պլան (շինարարության և շահագործման փուլեր)

Գործողություններ Շինարարության փուլ	Մոնիթորինգի վայրը, պարբերականությունը (ժամանակամիջոցը),	Մոնիթորինգի եղանակը, ձևը	Մոնիթորինգի Պատասխանատու Վերահսկող
1. Օդային ավազան արտանետումները մեղմում՝ օդի աղտոտումը կանխելու նպատակով (փոշի, ծխազագեր)	Շինհրապարակում Ամենօրյա Շաբաթը 1 անգամ	Տեսողական ուսումնասիրություն, անհրաժեշտության դեպքում՝ չափագրում՝ համապատասխան մասնագետի կողմից	Կապալառու «ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ
2. Հողային ռեսուրսների մոնիթորինգ՝ հողի աղտոտումը կանխելու նպատակով	Շաբաթը մեկ անգամ	Շինհրապարակ, գործունեության տարածք, ճանապարհներ, հարակից տարածքներ տեսողական ուսումնասիրություն	Կապալառու «ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ
3. Շինարարական նյութերի ներկրման և թափոնների տեղափոխում, կենցաղային աղբի հեռացում	Գործունեության տարածքից, շինհրապարակից: Չպլանավորված ստուգումներ օրվա բոլոր ժամերին	Տեսողական ուսումնասիրություն	Կապալառու «ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ
4. Արտակարգ իրավիճակների և աշխատանքի անվտանգության վերահսկում	Գործունեության տարածքում, շինհրապարակում Պարբերաբար	Տեսողական ուսումնասիրություններ, անվտանգության կանոնների պահպանում	Կապալառու «ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ Համապատասխան գերատեսչությունների տեսչական մարմին
5. Աղմուկի մակարդակի տատանումներ	Շինհրապարակում պարբերաբար	Աղմկաչափ	Կապալառու
6. Մարդու առողջություն և անվտանգություն	Շինարարության ընթացքում,	Շինարարության տարածքում, հարցումների իրականացում,	Կապալառու

	պարբերաբար	համապատասխան ցուցատախտակների տեղադրում	«ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ Համապատասխան գերատեսչությունների տեսչական մարմին
7.Տարածքի բարեկարգում	Շինարարության ավարտից հետո	Տեսողական ուսումնասիրություն	Կապալառու, «ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ
Շահագործման փուլ			
1. Կենսաբազմազանության ուսումնասիրություններ՝ տարածքում կենսաբազմազանության հնարավոր փոփոխությունները դիտարկելու նպատակով:	Հինգ տարին մեկ անգամ	Մասնագիտական ուսումնասիրություն	«ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ
2. Արտակարգ իրավիճակների հսկողություն՝ վթարային իրավիճակների նվազեցման նպատակով	Արևակայանի և Ենթակայանի տարածքում համապատասխան հակահրդեհային միջոցների առկայություն: Անվտանգության համակարգերի սարքայինների վերահսկում:	Ստուգումներ Մշտական մոնիթորինգ՝ աշխատողների միջոցով:	Համապատասխան գերատեսչության տեսչական մարմին
3. Սոցիալական	Գործունեության իրականացման ընթացքում	Չխաթարել գործունեության տարածքին հարակից՝ գյուղացիներին պատկանող տարածքներում գյուղատնտեսական	«ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ

		աշխատաքների իրականացումը: Կանոնավոր սոցիալական պարտավորությունների կատարում՝ ամրագրված համայնքի հետ կնքված պայմանագրում:	
--	--	--	--

16. Հանրային քննարկումներ

Համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014 թվականի հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) Օրենքի և ՀՀ կառավարության 1325-Ն որոշմամբ սահմանված պահանջների՝ հանրային ծանուցումը և քննարկումները կատարվել են ՀՀ Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի Լեռնագոգ բնակավայրի վարչական ղեկավարի նստավայրում: «ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ-ի կողմից նախատեսվող գործունեության իրականացման հանրային քննարկումների նպատակն է հաշվի առնել բոլոր շահագրգիռ կողմերի և ազդակիր հանրության կարծիքները, առարկություններն, առաջարկություններն և դիտողությունները նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ: Հանրությունը համաձայն ընթացակարգի իր կարծիքը և առաջարկությունները կարող է ներկայացնել գրավոր՝ օրենսդրությամբ սահմանված ժամկետներում:

Հանրային քննարկմանը ներկա էին համայնքի, գործունեություն իրականացնող ընկերության ներկայացուցիչները, ազդակիր համայնքի բնակիչներ: Հանրային քննարկմանը ներկայացվել է նախատեսվող գործունեության նախագծային լուծումները և գործունեության իրականացման հետևանքով շրջակա միջավայրի բաղադրիչների և մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունները, դրանց մեղմանն ու կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումները:

Հաշվետվությունում ներառվել են հանրային քննարկման ընթացքում բարձրացված բոլոր դիտարկումները և հարցադրումները: Քննարկման արդյունքում նախագծի վերաբերյալ համայնքի ավագանու կողմից տրվել է նախնական համաձայնություն գործունեության իրականացման վերաբերյալ:

17. Բողոքների ընթացակարգ

Ընկերությունում կներդրվի բողոքների ուսումնասիրման ընթացակարգ՝ գործունեության իրականացման ընթացքում առաջացած շեղումների. օդային ավազան արտանետումների, հողային ռեսուրսների, կենսաբազմազանության պահպանման, ինչպես նաև գյուղացիների հողագործական աշխատանքներին խոչընդոտելու վերաբերյալ բողոքներին արձագանքելու, շեղումները, դրանց պատճառները բացահայտելու, ժամանակին արձագանքելու և թերությունները վերացնելու նպատակով:

18. Նախատեսվող գործունեության իրականացման նպատակահարմարությունը, հաստատված հիմնադրությային փաստաթղթերին նախատեսվող գործունեության համապատասխանության հիմնավորումները.

Համաշխարհային տնտեսության զարգացման հեռանկարներում Արևային Էներգիան օգտագործվելու է տնտեսության տարբեր բնագավառներում՝ ջեռուցման, լուսավորության, տաք ջրի, ավտոտրանսպորտի, վառելիքի արտադրության, գյուղատնտեսության և այլ ոլորտներում: Արևային և քամու վերականգնվող էներգիան այսօր աշխարհում էլեկտրաէներգիայի ամենաարագ աճող աղբյուրներն են և տեխնոլոգիապես ավելի առաջադեմ, տնտեսապես մատչելի են: Սա պայմանավորված է մի շարք դրական գործոններով, ինչպիսիք են վառելիքի ծախսերի, ջերմոցային գազերի և այլ աղտոտող թափոնների արտանետումների կրճատումը: 2011 թվականին Էներգետիկայի միջազգային գործակալության զեկույցում նշվել է, որ արևային էներգիայի տեխնոլոգիաները, ինչպիսիք են ֆոտոզալվաները, արևային տաք ջուրը և կենտրոնացված արևային էներգիան, կարող են ապահովել աշխարհի էներգիայի մեկ երրորդը մինչև 2060 թվականը, սահմանափակել կլիմայի փոփոխությունը և անցնել վերականգնվող էներգիայի: Արեգակից ստացված էներգիան կարող է առանցքային դեր ունենալ համաշխարհային տնտեսությունը ապաածխաթթվայնացնելու գործընթացում և էներգախնայողության բարելավման ոլորտում:

Համաձայն Էներգետիկ Ember վերլուծական կենտրոնի զեկույցի՝ 2022 թվականին քամու և արևի արտադրության աճը ծածկել է էլեկտրաէներգիայի համաշխարհային պահանջարկի աճի 80%-ը: Քամին և արևը 2022 թվականին հասել են համաշխարհային էլեկտրաէներգիայի արտադրության ռեկորդային 12%-ի՝ մեկ տարի առաջվա 10%-ի դիմաց:

Հայաստանում ջերմոցային գազերի արտանետման ամենամեծ մասնաբաժինը Էներգետիկայի ոլորտինն է, որը CO₂-ի ընդհանուր արտանետումների մեջ կազմում է 64%: ՀՀ-ում 1 կՎտժ էլեկտրաէներգիայի արտադրության համար առաջանում է մոտավորապես 0.4 կգ ածխածնի երկօքսիդ: Երբ տեղադրում ենք արևային կայաններ կամ իրականացնում ենք ջերմամեկուսացման աշխատանքներ, կանխում ենք ածխածնի երկօքսիդի արտանետումը մթնոլորտ: Վերականգնվող էներգետիկայի զարգացումը կարևորվում է ոչ միայն էներգետիկայի ոլորտի դիվերսիֆիկացիայի, այլ նաև ջերմոցային գազերի արտանետումների նվազման տեսանկյունից: Արևային էներգիայի օգտագործումը կնպաստի Հայաստանի հանրապետության էներգետիկ անվտանգության ավելացմանը, ապավինելով բնածին, անսպառ և հիմնականում ներմուծումից անկախ ռեսուրսին, կբարձրացնի էներգետիկ համակարգի կայունությունը, կախվածությունը ածխաջրածիններով հարուստ վառելիքից, կնվազեցնի շրջակա միջավայրի աղտոտումը:

Արևային էներգիայի օգտագործումը կնպաստի Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկ անվտանգության ավելացմանը, ապավինելով բնածին, անսպառ և հիմնականում ներմուծումից անկախ ռեսուրսին, կբարձրացնի էներգետիկ համակարգի կայունությունը, կախվածությունը ածխաջրածինների պաշարներով հարուստ վառելիքից, կնվազեցնի շրջակա միջավայրի աղտոտումը: ՀՀ կառավարությունը խթանում է արևային և այլ այլընտրանքային կայանների

կառուցման և հետագա զարգացման ներդրումային ծրագրերը՝ հատկապես չգազիֆիկացված համայնքներում: Արևային էլեկտրաէներգիայի ստացումը բավականին նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում, թե շրջակա միջավայրի պահպանման, և թե մարդկության կայուն զարգացման համար, հատկապես այն դեպքում երբ հանրապետությունը հարուստ է արևային էներգիայի գոտիներով/Globalsolaratlas.info/:

2023թ. հոկտեմբերի 26-ին ընդունված «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2021թ. հունվարի 14-ի X 48-Լ որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման համաձայն՝ վերականգնվող էներգետիկայի հզորությունը մինչև 2040թ.-ը կհասցվի 2000 ՄՎտ-ի, որից 1500 ՄՎտ-ն արևային, իսկ 500 ՄՎտ-ն հողմային էներգետիկայի հաշվին:

«ՓԱՌԻԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊ ընկերության կողմից կառուցվող արևակայանը համահունչ է ՀՀ կառավարության 2022 թվականի մարտի 24-ի «ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԵՐՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ 2022-2030 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻՆ, ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԵՐՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ 2022-2030 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՓՈՒԼԻ (2022-2024 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ) ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆ ԱՊԱՀՈՎՈՂ ԾՐԱԳԻՐ-ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՒՅՑԻՆ ՀԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» N 398-Լ որոշման պահանջներին:

Լեռնագոգ բնակավայրում իրականացված հանրային քննարկման արդյունքում նախագծի վերաբերյալ համայնքը տվել է իր նախնական համաձայնությունը, որն էլ հիմնավորում է նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության համապատասխանությունը համայնքի հեռանկարային զարգացման հիմնադրությային փաստաթղթերին, համայնքի հեռանկարային զարգացմանը:

Հաշվետվությունում ներառված՝ ԲՄԿՊ-ում և մոնիթորինգի պլանում առաջարկվող բոլոր մեղմող միջոցառումների իրականացվելու դեպքում, «ՓԱՌԻԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ ի արևային էլեկտրակայանը կարող է կառուցվել և շահագործվել առանց շրջակա միջավայրի և մարդու առողջության վրա զգալի բացասական ազդեցության: Այս միջոցառումները միտված են կլիմայի փոփոխության մեղմմանը և հարմարվողականության բարձրացմանը:

19. Փակման փուլ.

Ընկերության կողմից գործունեության հնարավոր դադարեցման դեպքում վերջինիս կողմից նախատեսվում է գործողությունների պլան, որը ներառում է.

- ✓ սարքավորումների, արևային պանելների, էլեկտրասյունների ապամոնտաժում,
- ✓ արևակայանի, ենթակայանի և մալուխագծի տարածքների կարգաբերում, նախկին տեսքի բերում:

Գործողությունները կատարվելու է համայնքի վերահսկողությամբ:

Փակման փուլի ազդեցություն. Հայաստանի Հանրապետությունում, ինչպես նաև աշխարհի զարգացած երկրներում, դեռևս գոյություն չունի արևային կայանների սարքավորումների, մասնավորապես որպես թափոնատեսակ՝ ֆոտոէլեմենտներ պարունակող պանելների և այլ ուղեկցող մասերի պահպանման, տեղակայման լուծումները:

Քանի որ արևային կայանի պանելները (батаре́йка) պատրաստվում են տարբեր ֆոտոէլեմենտներ պարունակող (ապակի, պլաստիկ) նյութերից, որոնք իրենց մեջ պարունակում են (կապար, քրոմ, կադիում, սիլիցիում և այլն), ուստի դրանց ուտիլիզացիան և վերամշակումը հանդիսանում են Հայաստանի հանրապետության համար հրատապ լուծում պահանջող խնդիր, որի լուծումը պետք է տրվի ՀՀ կառավարության կողմից մշակված համապատասխան օրենսդրության, ծրագրի հիման վրա, հաշվի առնելով առաջավոր զարգացած երկրների փորձը: Հատկապես առանց կադմիումի բարակ թաղանթով արևային մոդուլների ստեղծման աշխատանքներն արդեն հաջողությամբ ընթանում են առաջավոր զարգացած երկրներում:

Միջոցառումներ. Մինչև համապատասխան ռազմավարության մշակումը ընկերությունը նախատեսում է կիրառել հետևյալ հնարավոր տարբերակները.

- հնարավորության դեպքում վերանորոգել և կրկնակի օգտագործել վթարված մասերը,
- ֆոտոէլեմենտներ պարունակող պանելները չթաղել կամ չհավաքել աղբավայրերում, բաց վիճակում,
- վաճառել թափոնների հավաքմամբ զբաղվող այլ կազմակերպությունների՝ ներառյալ արտասահմանյան զարգացած երկրներին, որոնք ունեն նման ժամկետանց արևային թափոնների վերամշակման տեխնոլոգիաներ,
- ֆոտոէլեմենտներ պարունակող թափոնները հանձնել էլեկտրական և էլեկտրոնային սարքավորումներ հավաքող կետերին կամ կազմակերպություններին (նաև արտասահմանյան)՝ կազմակերպված թափոնների հավաքագրման նպատակով,
- թափոնները հանձնել այն երկրների կազմակերպություններին, որոնք զբաղված են արևային պանելների արտադրությամբ և որոնցից ձեռք են բերվել ֆոտոէլեկտրոնային արևային պանելները:

Գործունեության փակման կամ լուծարման նպատակով Ձեռնարկողի կողմից կատարվելու է պայմանագրերի երկկողմանի դադարեցում, ապամոնտաժվելու են բոլոր սարքավորումները, պանելները, էլեկտրահաղորդման հենասյուները, էլեկտրահաղորդման գծերը: Ենթակայանի տարածքում կապամոնտաժվեն տրանսֆորմատորները, յուղահեռացման համակարգերը և այլ սարքավորումները: Ապամոնտաժված պիտանի սարքավորումները, պանելները կվաճառվեն, իսկ խոտանը(ոչ պիտանի մետաղական մասեր, լարեր և այլն) կտեսակավորվի և կհանձնվի համապատասխան մասնագիտական կազմակերպություններին: Բետոնյա մնացորդները կհանձնվեն ճանապարհաշինարարական ընկերություններին: Տարածքը կբարեկարգվի, կբերվի նախկին տեսքի:

Գրականություն

1. Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի 2022-2026թթ. հնգամյա զարգացման ծրագիր:
- 2.«Աղմուկն աշխատեղերում, բնակելի եվ հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» N2-III-11.3 սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին N 138 և ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի 2014թ. մարտի 17-ի` ՀՀՇՆ 22-04-2014 «Պաշտպանություն աղմուկից» շինարարական նորմերը հաստատելու եվ հայաստանի հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2001 թվականի հոկտեմբերի 1-ի n 82 հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին N79-Ն հրամաններ:
- 3.Էներգետիկայի միջազգային գործակալությունը (IEA): Էներգախնայողության ցուցանիշներ. Քաղաքականության շրջանակ, Էդ. IEA, 2014 թ.:
- 4.Մ.Վ. Գոլիցին, Ա.Մ. Գոլիցին, Ն.Վ. Պրոնինա: «Էներգիայի այլընտրանքային աղբյուրներ» Էդ. Գիտություն, Մոսկվա, 2004:
- 5.Հայաստանի Հանրապետության Էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարություն արդյունաբերական մասշտաբի արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայաններ:
- 6.ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրաման:
- 7.ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի` «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկի» N430-Ն և 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության /այդ թվում` ընդերքօգտագործման/ և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N 342-Ն հրամաններ:
- 8.ՀՀ կառավարության 2020թ.հուլիսի 2-ի նիստի N87 արձանագրություն:
- 9.ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության ՀՀՇՆ 22-01-2024 «Շինարարական կլիմայաբանություն» նորմատիվային փաստաթուղթ:
- 10.ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայության պաշտոնական կայք /<https://armstat.am/>:
- 11.[https:// www.bagramyan.am/Pages/CustomPage/](https://www.bagramyan.am/Pages/CustomPage/):
- 12.<https://energyagency.am/>:
- 13.Էներգետիկ Ember վերլուծական կենտրոնի զեկույց` 2022 թ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏԱՐԱՐ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Սույն վկայականով հաստատվում է 25 հունիսի 2024 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

- 1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)**
«ՓԱՊՈՒՆԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ
- 2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ**
Մարզ Արմավիր, համայնք Բաղրամյան գյուղ Լեռնագոգ 72
- 3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՏՏԱԹՂԹԵՐԸ**
Անշարժ գույքի առուվաճառքի պայմանագիր 25.06.2024թ. թիվ 3320
- 4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ**
Կադաստրային ծածկագիրը՝ 04-045-0109-0145
Մակերեսի չափը (հա)՝ 11.5
Նպատակային նշանակությունը՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների
Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի
Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ԱԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 25062024-04-0062, գաղտնաբառ՝ BQS3ZAVARLNS

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքի միջոցով

Էջ 1/2

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ՍՈՒՍԱՆՆԱ ԱԼԱՎԵՐԴՅԱՆ

Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի ավագ ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 25062024-04-0062, գաղտնաբառ՝ BQS3ZAYARLNS

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքի միջոցով

Էջ 2/2

Կադաստրի
կոմիտեի

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՊՂԱՐԱՂԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՒԳԻՍՏՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԻԱՌԱՎԱՆ ԳՐԱՆՑԱՄԱՏՅԱՆԻՑ ՔԱՂՎԱԾԻ առ 2024-01-19

«ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ»

Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն (ՍՊԸ)

Գրանցման համար 273.110.1042677

Հիմնադրման տարի 2018

Գրանցման ամսաթիվ 2018-10-24

Գործունեության ժամկետ Անժամկետ

Կարգավիճակ Իրավաբանական անձի լուծարման գործընթացում դադարեցրած կամ գործունեության (գոյության) դադարման մասին պետական փաստական գրանցամատյանում տեղեկություններ գրառված չեն:

Իրավաբանական անձի ծածկագիր (ՁԿԴ) 51300991

Հարկ վճարողի հաշվառման համար (ՀՎՀՀ) 02685638

Սոցիալական վճարների պարտավորությունների անձնական հաշվի քարտի համար (Ապահովարդի ծածկագիր) 46712677

Էլ. փոստ nrapaz8246@gmail.com

Կայք -

Գտնվելու վայրը

Հասցե ԱՔՈՎՑԱՆ Փ. / Ե / 22Ա / 45 ԲՆ. ԿԵՆՏՐՈՆ 0001
ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հեռախոս -

Գործադիր մարմնի ղեկավար

Պաշտոն Տեսրեն

Անուն Ազգանուն ՎԱԴԻՄԻՐ ԹԱՐՔՈՒՄԱՆՅԱՆ ՌՈՒԲԵՆԻ

Անձնագրային տվյալներ AR0614672 2018-03-05 006

Հասցե ԱՎԱՆ ԱՌՈՒՋ 1 ՄԿՐԵ. / Ե / 2/11 / 63 ԲՆ. ԱՎԱՆ 0022
ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Создано с Tiny Scanner

Տեղեկություններ իրավահաջորդության / իրավանախորհրդության վերաբերյալ

Իրավանախորհրդ(ներ) գրառված չեն

Տեղեկությունների կանոնադրական կապիտալի չափի մասին

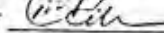
Կանոնադրական կապիտալի չափը ՀՀ դրամով՝ 12,501,000.00

Մասնակիցներ

Անուն Ազգանուն / Անվանում	Գրանցամատյանում գրառման ամսաթիվ	Բաժնեմասի չափը	Բաժնեմասի չափը ՀՀ դրամով
ԵԱՐԵՆ ՓՎՓՎՂՅԱՆ ԼԵՎՈՆԻ ԱնՆագիր ԼԻ 005679261 2017-10-10 տեղ. 011 ի կողքից ԸՈՀ 2804930548 Հասցե՝ ԴԱՓԱՆ 53 ԱՆ Փ / Տ / 30 ՍՈՒՍՔԿՈՐ ԸՈՒԷ ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ	2018-10-24	100 %	12501000

Պետական միասնական գրանցամատյանում կատարված փոփոխություններ

Գրանցման ամսաթիվ	Փոփոխություններ
2023-02-08	Իրական սեփականատերերի վերաբերյալ եոր խմբագրությամբ հայտարարագրի ընդունում
2023-11-08	Մասնակիցների տվյալների փոփոխություն Կանոնադրական կապիտալի փոփոխություն Կանոնադրության փոփոխություն (կանոնադրության լրացում/փոփոխություն) Գործադիր մարմնի ղեկավարի տվյալների փոփոխություն
2024-01-19	Գործադիր մարմնի ղեկավարի փոփոխություն

Քաղվածքը տրամադրող՝ Մերի Աղաբեկյան

Քաղվածքի տրամադրման ամսաթիվ՝ 2024-01-19

Создано с Tiny Scanner

Ձեռագիր
Ճարտարապետական առաջադրանքի
և կառուցական ծրագրի
համալրական տարբերակի
համարագրում

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐՄԱՎԻՐԻ ԱՄՐՁ
ԲԱՂՐԱՄՅԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ
ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ԹՈՒՅՆՎՈՒԹՅՈՒՆ
(ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱՆ ՀԱՏԱԿԱԳԾՄԱՅԻՆ ԱՌԱՅՈՂՈՒՄ)

N ԼԹ-0174-24 19.08.2024թ.

Օրյելտ Կառուցում, 7260 կվ հզորությամբ արևային կայան և ենթակայան,

ԿՊ ՕՊԸ (Կառուցում), Արտաստորագրողական ծրագրի և ծրագրի մասնագործող գործառնական գրավոր պայմանագրի համարագրում

(Իսկառն անունով հարկատու)

գիտելանության աստիճանը՝ III նախագծային փաստաթղթերի մշակման համար:

(Սեպտեմբեր 2024 թ. 19-ընթացիկ օրվա դրությամբ արտահայտված էություն է)

Գտնվելու վայրը՝ Մարզ՝ Արմավիր, համայնք՝ Բաղրամյան գյուղ Լեռնագոգ 72, 04-045-0109-0145

(Գտնվելու վայրը՝ թողնել անփոփոխելից) (Իսկառն) (Իրականացնողը)

Կառուցաարարող՝ Վլադիմիր Թադևոսյան, ՀՀ, Երևան, Լորդ-մարաշ, Արմենական փ., 127/1, +37477-007-003

(Կառուցաարարողը՝ կառուցողի կողմից կատարվող փոփոխությունները հարկատուի անհրաժեշտությամբ կարող են փոխանակվել կառուցողի կողմից կատարվող փոփոխություններով)

Առաջադրանքի տրամադրման հիմքը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ None None 25062024-04-0062

(Ստորագրումով հարկատուի կողմից կատարվող փոփոխությունները կարող են փոխանակվել կառուցողի կողմից կատարվող փոփոխություններով)

(Ստորագրող)

Առաջադրանքի գործողության ժամկետը

04 12 2024թ.վ. 04 09 2025թ.վ. ընդամենը

Ն Ա Մ Ա Գ Ծ Վ Ո Ղ Հ Ո Ղ Ա Մ Մ Ա Ս Ի Բ Ե Ռ Թ Ա Գ Ի Ր Ը

(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամֆոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

- 1. Հողամասը գտնվում է Ենթագետիկայը, Ենթագետիկայի, տրանսպորտը, կյանք, կրթության և սպորտի նախարարության գրավոր պայմանագրի համարագրում
- 2. (**) Հողամասի լափսերը 11.5
- 3. Հողամասի անվաճիճանը Կարգ ըկառուցապատված
- 4. (**) Տրանսպորտային պայմանները անվաճ է
- 5. (**) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ (ջրամատակարարման, կոմունալ, գազամատակարարման, տաք ջրի մատակարարման, էլեկտրամատակարարման էլեկտրոնային հաղորդակցության համակարգեր) անվաճ է
- 6. (**) Կից հողամասեր Ենթագետիկայի կողմից

7. Քնույթյան հատուկ պահպանվող և (կամ) պատմամշակութային հուշարձանների տարածքներ (պահպանական գույիներ)

չկան

(Յուրօրինակ ներկայացնել)

8. (*) Հատակագծային սահմանափակումներ

չկան

(ստեղծելով օբյեկտ պահպանման, պաշտպանելի օբյեկտներ, լիցենզիայատարողների ներկայությունների և այլ օբյեկտներ) նկատմամբ սահմանափակումները, այլ բայր՝ ներկայացնել

Ն Ա Խ Ա Գ Ց Ա Ց Ի Ն Դ Ա Հ Ա Ն Ջ Ն Ե Բ Ը

(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

9. Ճարտարապետահատակագծային պահանջները	Արևային կայան 450-400մ, 11,5 հա/7260կվ հզորությամբ արևային ենթակայանի կառուցման նախագիծ՝ պահպանելով օրենսդրական և նորմատիվների պահանջները
9.1.(*) օբյեկտի հեռավորությունը կարմիր գծից (մետր)	800
9.2.(*) հեռավորությունը հարևան հողակտորներից (օբյեկտներից) (մետր)	---
9.3.(*) թույլատրելի բարձրությունը (մետր)	---
<small>սահմանային հատվածային բարձրությունը վերագրվել շենքերի և շինությունների նախագծման ընթացքում՝ ՀՀԸ, ԲԳՁԸ 2006 -ԱՄԻԱՆԱԳՐԱԿԱՆ ՇՐՈՋԱՊՐԱԿԱՆ ՆԱԳԻՊՈՒՄՆԵՐԻՆ՝ շինարարական երկրչափ սահմանային պահանջների ապահովման (հատուկ նախնական մեթոդներ, սեյսմաբյուրեղյակ բարձրացման մեթոդաբանություն) և այլն)</small>	
9.4. կառուցապատման խտության գործակիցը (կառուցյցի, (կառուցյցների) ընդհանուր մակերեսի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին)	---
9.5. կառուցապատման տոկոսը (կառուցապատվող (անջրանցիկ) տարածքի հարաբերությունը հողամասի տարածքին՝ տոկոսներով) (%)	---
9.6 կանաչապատման տոկոսը (կանաչապատ տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով) (%)	---
9.7 այլ պահանջներ	չկան
10. Հողամասում գտնվող շենքերի ու շինությունների քանդման կամ տեղափոխման (ապամոնտաժման) պայմանները և աշխատանքների հերթակատարությունը	չկան
11. Ստորգետնյա, կիսանկուղի և առաջին հարկերի տարածքների օգտագործման պայմանները	չկան
12. (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ	
12.1 (*) ջրամատակարարում կոյուղի, տաք ջրի մատակարարում	
12.2 (*) էլեկտրամատակարարում	Պահանջներ՝ գոյություն ունեցող և նախագծվող ենթակառուցվածքների ու ցանցերի նկատմամբ
12.3. (*) գազամատակարարում	---

(Պահանջի մատակարարող կազմակերպության տեղեկագրական պահանջներ)

(Պահանջի մատակարարող կազմակերպության տեղեկագրական պահանջներ)

12.4. (*) Էլեկտրոնային հաղորդակցություն մալուխատար կոյուղու (ներառյալ դիտահորը) տեղադիրը

Փաստենթ մատակարարող կազմակերպության տեղեկության պահանջները

«Հայաստանի Էլ. Ցանցեր»ՓԲԸ

(Խանութի N 1 հասցեյաթի 57-րդ կետի 2-րդ ենթակետով սահմանված նպատակը սույնընդմեջը)

Փառուեր Էներջի ՍՊԸ-ն

ըստ գործող նորմատիվ իրավական ակտերի

(տեղեկի կազմակերպման, քրտնագման, ինժեներական պայտարանության միջոցառումները)

այո

Փանդախության պահանջման վերաբերյալ պահանջները, քանազանառում, ճարտարագրության փոքր ձևեր, քանազանառում, ցրվածք և այլն

ցինկապատ պողպատ կոնստրուկցիաներ, երկաթբետոնյա հիմքեր (Ճարտարական կրպեթը պահպանման առաջնությունները տակցները, ճակատների բուխումներ, պատպան րոններ, պատմանները վերաբերյալ)

ըստ գործող նորմատիվ իրավական ակտերի

(արտադրող կազմակերպության մալուխատար և արտադրողի պայտարանության միջոցառումները)

պահպանել հավախորդեհային անվտանգության պահանջները

Փայտեղբորային սնայտարանության սպառողնան միջոցառումները

ապահովել միջավայրի անվտանգությունը

(ըրազա միջավայրի վնասակար ազդեցությունը թաքանչու վերցումները)

Հին աշխատանքների կատարման ընթացքում շրջակա միջավայրը զերծ պահել շին, աղբի կուտակումից, մշակել շին, աշխատանքների իրականացման ժամանակացույց

(առաջարկություններ շինարարության հետ կապված անթափեպառն ազդեցության թաքանան, թաքանաթի ստեղծության և սրանազրկող անխաղաղ աշխատանքի սպառողնան վերաբերյալ)

1

Ինչպես են առաջարկաղի գործողության ժամանակ և նախադիր վնասնան վրանելը)

Լ Ի Վ Ց ՈՒ Ց Ի Չ Դ Ա Ց Մ Ա Ն Ն Ե Ր Ը

22. Նախագծային փաստաթղթերի փորձաքննությանը ներկայացվող պահանջներ

Պարզ փորձաքննություն հարկավոր է

(Հարստամի Հանրապետության տեղադրության սահմանված փորձաքննության տեսակ կամ նախադրող երաջխարհաթից՝ Իզում կատարելով հասնազանառման կրպանման սնայրն)

համաձայնեցված

(Պրազառ մալուխատար քամ ճարտանախ՝ Հանրապետության ցրնեկրպանը նախառն րան ընթացքում շտապեցող մալուխները հետ հաքիզային նախադիր նախնառան հասնաթանցում, նշքում է նաև առաջարկաղի փորողման հնալալուղեթից՝ N 1 հասցեյաթի 57-րդ կետով նախատեսված ընթացք)

23. Միջանկյալ համաձայնեցում

անցած

(Հարստամի Հանրապետության տեղադրության սահմանված ընթացք և կաթքոք)

24. Հասարակական քննարկումներ

ստացած

(Չըքում են սրգա ցրնեթի հասնաթանցման ցրնեթու սահմանված պահանջները՝ Ինչպարմանները ու քնուրան սպառողնաթան և այլ թաքանված մալուխները հետ, ինչպես նաև, N 1 հասցեյաթի 56-րդ կետով սահմանված զեպքերում ինժեներական նքանալուղեթանցի սնայրանալուղեթը յոքանսթեթոքի) հետ)

25. Համաձայնեցումների կամ Մասնագիտական եզրակացությունների ստացում

26. Փոստային բաժանորդային պահարանների տեղադրում

չկան

(Չըքում են սրգա ցրնեթի հասնաթանցման ցրնեթու սահմանված պահանջները՝ Ինչպարմանները ու քնուրան սպառողնաթան և այլ թաքանված մալուխները հետ, ինչպես նաև, N 1 հասցեյաթի 56-րդ կետով սահմանված զեպքերում ինժեներական նքանալուղեթանցի սնայրանալուղեթը յոքանսթեթոքի) հետ)

27. Այլ պայմաններ

ՀԱՄՄԱՅՆՔԻ ԴԵԿՍԱՐ՝

ՇԱՆՁ ՍՈՍՔԵԼՅԱՆ

(առաջարկություն, սնայր, ապահովող)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԵՐ

ELECTRIC NETWORKS OF ARMENIA

ЭЛЕКТРИЧЕСКИЕ СЕТИ АРМЕНИИ

№ S-110/0135-1/1-1-Հ

ՀՀ Երևան, Ա. Արմենյան փողոց 127

«10» 10 2024թ.

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
ԲԱՇԽԱՄԱՆ ՑԱՆՑԻՆ ՄԻԱՅՄԱՆ

Տրվում է
Պատճենը

«Փաուեր Էներջի» ՍՊ ընկերությանը

«Մուսալեռ» մ/ճ-ի գլխ.ճարտարագետ Ա.Ավագյանի
Էներգետիկական համակարգի օպերատոր» ՓԲԸ

Տեղադրվող կայանի միացման հասցեն

Մարզ Արմավիր, համայնք Բաղրամյան, գ. Լեռնագոգ 72

(կադ. ծածկագիր՝ 04-045-0109-0145)

Արևային կայանի անվանումը

«Սուլար Ինվեստ»

Լիցենզիայի համարը

ԼԷ N0791

Արևային կայանի հզորությունը (կՎտ)

7260

- Արևային կայանի տարածքում կառուցել համապատասխան հզորության 35/0.8 կՎ լարման ենթակայան:
- Նոր կառուցվող 35/0.8 կՎ լարման ենթակայանը միացնել՝ 63 ՄՎԱ հզորության 110/35 կՎ ենթակայանին՝ ենթակայանի 35 կՎ լարման կողմում տեղադրելով նոր 35 կՎ բջիջ և կառուցելով համապատասխան երկարության 35կՎ լարման էլեկտրահաղորդման գիծ:
- Արևային կայանը միացնել նոր կառուցվող 35/0.8կՎ լարման ենթակայանին:
- Նախատեսել և գործարկել հաճախականության բարձրացումից բաժանարար ավտոմատիկա, որի դրվածքները նոր միացվող կայանի համար պետք է հաշվարկվեն և տրամադրվեն «ԷԷՀՕ» ՓԲ ընկերության կողմից:
- Ռելեական պաշտպանությունը և ավտոմատիկան նախատեսել համաձայն ՀՀ կառավարության 2023 թվականի ապրիլի 21-ի N592-Ն որոշմամբ հաստատված՝ էլեկտրատեղակայանների սարքվածքի կանոնների՝ պաշտպանության ծավալը և կառուցվածքը համաձայնեցնելով «ՀԷՑ» ՓԲ և «ԷԷՀՕ» ՓԲ ընկերությունների հետ:
- Արևային կայանի էլեկտրական մասի նախագիծը նախապես համաձայնեցնել «ՀԷՑ» ՓԲ ընկերության տեխնիկական տնօրինության, «Հաշվարկային կենտրոն» ՓԲ ընկերության և համապատասխան այլ շահագրգիռ կազմակերպությունների հետ:
- Սահմանազատման կետում՝ Արևային կայանը բաշխման ցանցին միացնող 35 կՎ ճյուղավորման սկզբում՝ համաձայն ՀՕԿՀ-ի 25 դեկտեմբերի 2019 թվականի N522-Ն որոշմամբ հաստատված ԷՄՇ կանոնների թիվ 38 գլխի պահանջների, տեղադրել և օրինականացնել երկկողմ հաշվառք իրականացնող (Рееперс) հաշվառքի սարքեր (էլեկտրաէներգիայի հաշվիչի, հոսանքի և լարման չափիչ տրանսֆորմատորների միացությունների համախումբ):
- Արևային կայանի միացումը բաշխման ցանցին կիրականացվի՝ ՀՀ ջաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից տրված գործարկման եզրակացության, «ՀԷՑ» ՓԲ ընկերության կողմից տրված լարման կարգադրության առկայության դեպքում:

- Բաշխման ցանցին միացման աշխատանքները կատարվեն համաձայն նախագծի՝ լիցենզավորված կազմակերպության միջոցով:
- Տեխնիկական նախագիծը կատարվում է մակերևույթ միջին Արարողության լիցենզիայով ամրագրված՝ ՓՀԿ-ի կառուցման ժամանակահատվածը:

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՏՆՕՐԵՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԵՐ
ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
ԱՐՏԱՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՅԻՆ

(Signature)

N _____ « _____ » _____ թ.

Դ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ
Հ Ա Ն Ձ Ն Ա Ժ Ո Ղ Ո Վ

Էլեկտրական էներգիայի (իզորության) արտադրության

Լ Ի Ց Ե Ն Ձ Ի Ա

ԼԷ № 0791 (7 էջից)

Տրվում է «ՓԱՌԻԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» սահմանափակ
պատասխանատվությամբ ընկերությանը՝ մինչև
2046 թվականի հուլիսի 25-ը գործողության
ժամկետով,

Հայաստանի Հանրապետության հանրային
ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի
2024 թվականի հուլիսի 24-ի №251-Ա որոշմամբ
-1337-

Հայաստանի Հանրապետության
հանրային ծառայությունները կարգավորող
հանձնաժողովի նախագահ՝

Գ. Բաղդամյան

« 24 » հուլիսի 2024 թ.

ԵՐԵՎԱՆ - 2024թ.

**«ՓԱՈՒԻՐ ԷՆԵՐՋԻ» սահմանափակ պատասխանատվության
ընկերության էլեկտրական էներգիայի (իզոլության)
արտադրության ԼԷ N=0791 լիցենզիայի
ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ**

**1. ԼԻՑԵՆԶԻԱՅԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏԸ ԵՎ ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔԸ (ՎԱՅՐԸ)**

1. Սույն լիցենզիան ուժի մեջ է մտնում 2024 թվականի հուլիսի 25-ից:
2. Սույն լիցենզիան գործում է մինչև 2046 թվականի հուլիսի 25-ը, որից՝
  - 1) մինչև 2026 թվականի հուլիսի 25-ը կանոցման/ժամանակահատվածն է,
  - 2) մինչև 2046 թվականի հուլիսի 25-ը՝ էլեկտրական էներգիայի (իզոլության) արտադրության գործունեության իրականացման ժամանակահատվածը:
3. Սույն լիցենզիայի՝ սույն գլխով նախատեսված ժամանակահատվածի (ժամկետի) երկարաձգման անհրաժեշտության դեպքում «ՓԱՈՒԻՐ ԷՆԵՐՋԻ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը (այսուհետ՝ Լիցենզավորված անձ) Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի (այսուհետ՝ Հանձնաժողով) կողմից սահմանված կարգով և ժամկետներում համապատասխան հայտ է ներկայացնում Հանձնաժողով:
4. Լիցենզավորված գործունեության իրականացման աշխարհագրական տարածքը (գործունեության վայրը) Հայաստանի Հանրապետության Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի վարչական տարածքն է (գյուղ Լեռնագոգ):

**2. ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԷՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱԶՄՈՂ
ԳՈՐԾԱՌՈՒՅՑՆԵՐԸ**

5. Լիցենզավորված անձին իրավունք է տրվում և պարտավորեցվում է սույն լիցենզիայով սահմանված ժամկետում (ժամանակահատվածում) կառուցել 7260 կՎտ տեղակայվող իզոլությամբ «Փաուեր Էներջի» արևային էլեկտրակայանը (այսուհետ՝ կայան), ինչպես նաև իրավունք է տրվում արտադրել էլեկտրական

Էներգիա՝ առանց «Էներգետիկայի մասին» օրենքով (այսուհետ՝ Օրենք) սահմանված էլեկտրաէներգիայի գնման երաշխիքի:

6. Լիցենզավորված անձին, առանց Օրենքով սահմանված էլեկտրաէներգիայի գնման երաշխիքի, իրավունք է տրվում՝

- 1) մեծածախ շուկայում փանտեյ կամ արտահանել իր արտադրած էլեկտրական էներգիան (իզոլյուցիոնը)՝ շուկայի կանոնների համաձայն,
- 2) էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ շուկայում գնել էլեկտրական էներգիա (իզոլյուցիոն), եթե սեփական արտադրության էլեկտրական էներգիայով չի կարողանում կատարել իր պայմանագրային պարտավանությունները:

7. Լիցենզավորված անձն էլեկտրական էներգիան կարող է օգտագործել նաև սեփական կարիքների համար՝ շուկայի կանոնների համաձայն:

8. Կայանի կառուցման աճարտից հետո դրա փաստացի տեղակայված (դրվածքային) իզոլյուցիոնը կամրագրվի սույն լիցենզիայում:

9. Կայանի համար հանձնաժողովը սակագին չի սահմանում:

3. ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՆԵՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

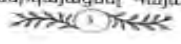
10. Լիցենզավորված անձի գործունեությունը պետք է համապատասխանի Օրենքի, այլ օրենքների, սույն լիցենզիայի, ցանցային կանոնների, առևտրային կանոնների, Հանձնաժողովի կողմից ընդունված և այլ իրավական ակտերի պահանջներին:

11. Լիցենզավորված անձի և էլեկտրաէներգետիկայի բնագավառում գործունեության լիցենզիա ունեցող այլ անձանց, ինչպես նաև սպառողների միջև կնքված պայմանագրերը պետք է համապատասխանեն Հանձնաժողովի սահմանած պայմանագրերի օրինակելի ձևերին և (կամ) պարտադիր պայմաններին:

12. Լիցենզավորված անձը շուկայի օպերատորի հաշվառման է ներկայացնում մեծածախ շուկայում կնքված, ինչպես նաև էլեկտրական էներգիայի (իզոլյուցիոն) արտահանում նախատեսող պայմանագրերը՝ համաձայն շուկայի կանոնների:

13. Լիցենզավորված անձի կողմից Կայանի կառուցումը և շահագործումն իրականացվում է համաձայն Կայանի նախագծային փաստաթղթերով նախատեսված սխեմայի՝ բացառությամբ օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերի:

14. Լիցենզավորված անձը ոչ ուշ, քան մինչև 2025 թվականի հուլիսի 25-ը պարտավոր է Հանձնաժողով ներկայացնել Կայանի կառուցման՝ օրենսդրության

«ՓԱՈՒԻՆ ԷՆԵՐԺԻ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն
(ընկերության անվանումը)

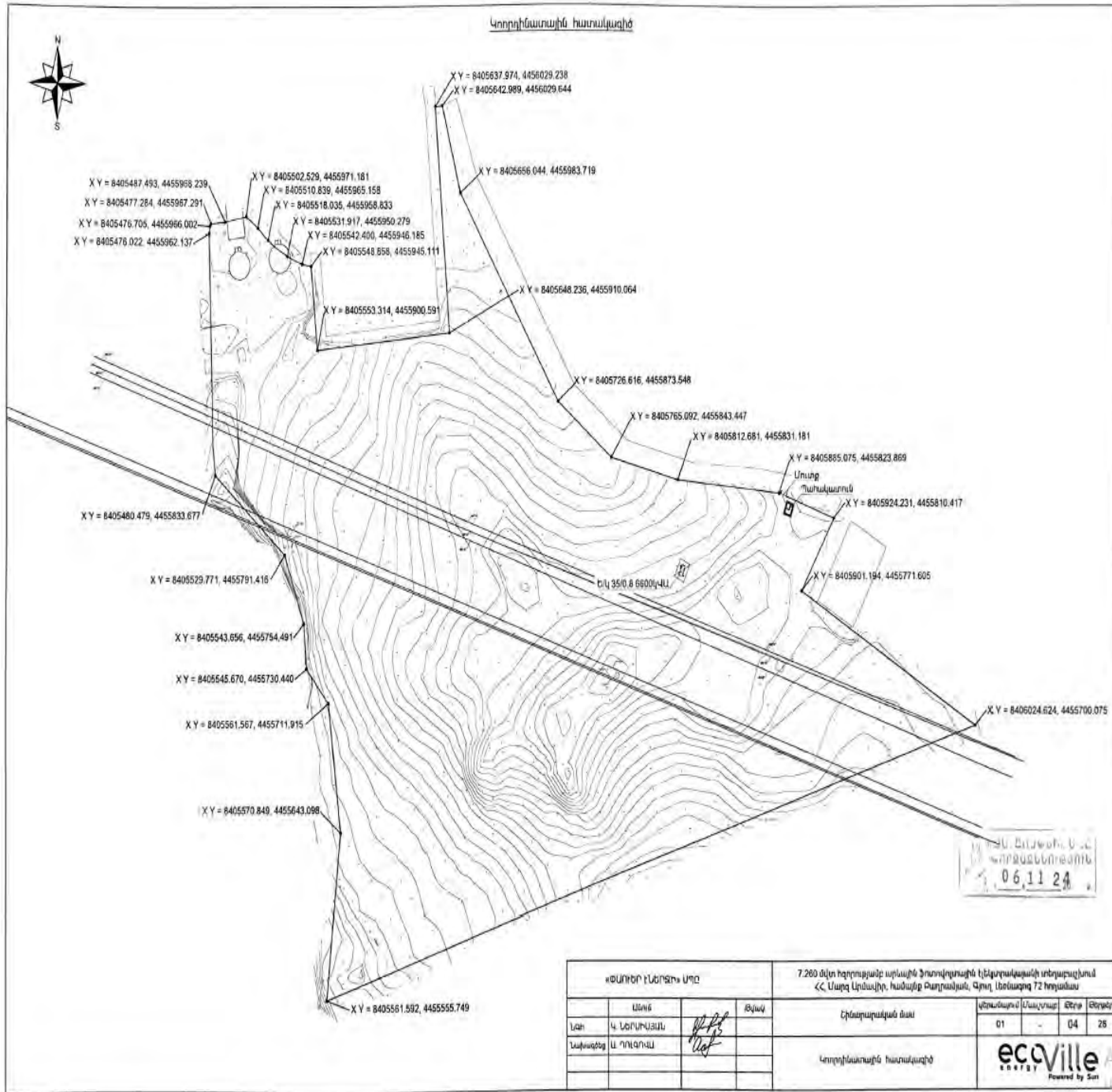
Հայաստանի Հանրապետություն, քաղաք Երևան, Արմենակյան փողոց, 127/1
(գտնվելու վայրը)

ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՎԻ ԳԼԽԱՎՈՐ ԲԱՐՏՈՒՂԱՐ՝ *Ա. ՍԱՖԱՐՅԱՆ*

7

Հավելված 5
Արևակայանի հատակագիծը՝ կորորինատներով

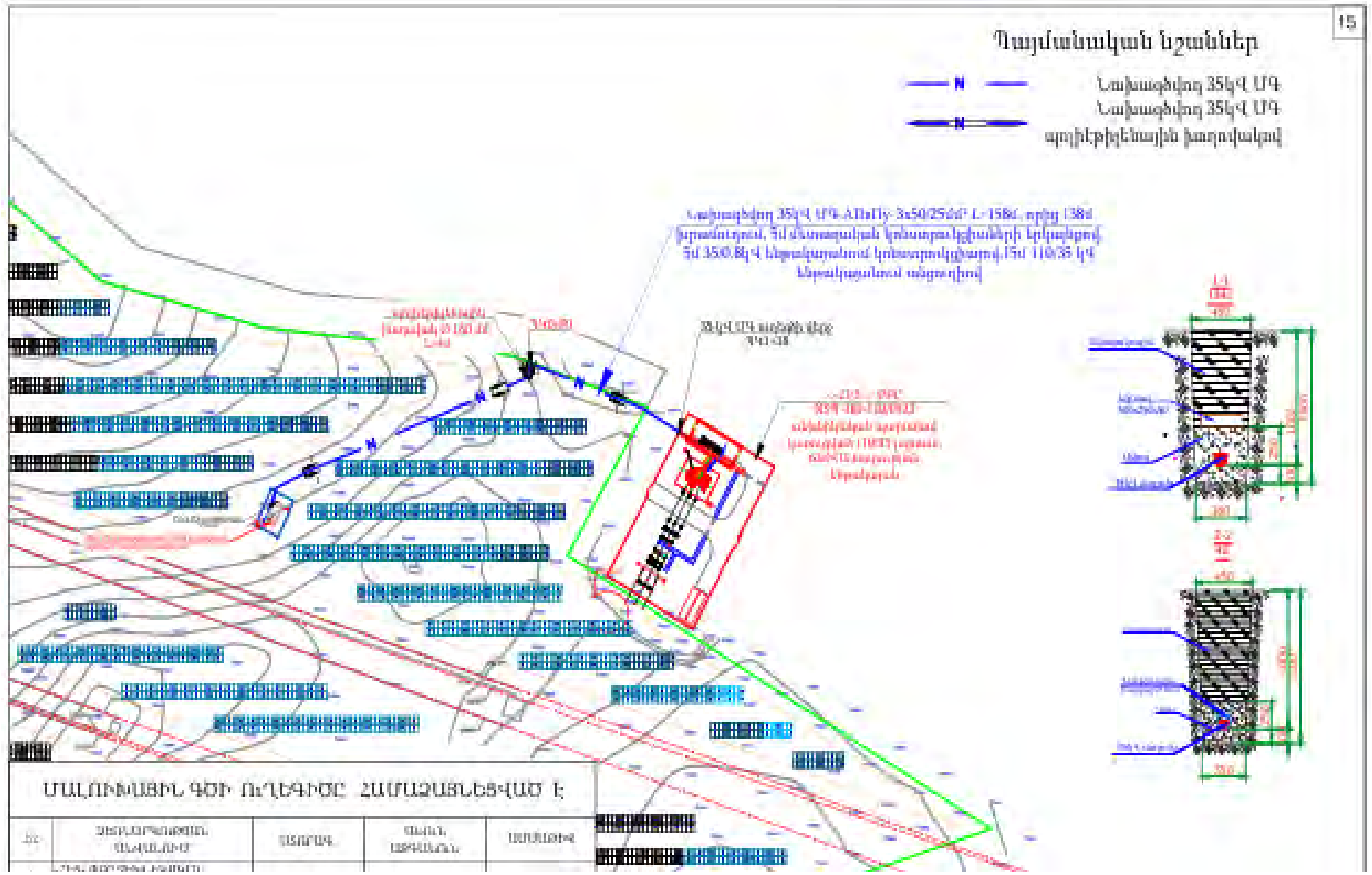

«ՅԱՆՈՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ			7.260 մլրդ հզորության արևային էներգիայի էլեկտրակայանի տեղադրվածություն ՀՀ Սյրզ Լրճակի, համայն Բարդախյան, Գյուղ Լեռնաթղ 72 հողամաս			
Անուն	Թվական	Թվական	Հրատարակման մաս	Կտրված ամս	Ձեռք	Երկրորդ
Լճի	4.10.2023	04.11.2023		01	-	04 28
Նախագծի	Ա. ՊՈՒԿՐՈՎԱ		Կորորինատային հատակագիծ	ecoville ENERGY Powered by Sun		

Մալուխազծի անցկացման կոորդինատները WGS համակարգում

Հ/հ	X կոորդինատ	Y կոորդինատ
1	8405815.9181	4455785.1520
2	8405816.3183	4455789.1817
3	8405889.5183	4455818.1786
4	8405890.6328	4455821.7745
5	8405923.0398	4455810.0700
6	8405936.5238	4455802.3987

Մալուխային գծի ուղեգիծը

Տարածքի հնագիտական և պատմամշակութային հուշարձանների վրա ազդեցության գնահատման եզրակացություն:

ՀՀ Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի Լեռնագոգ բնակավայրի տարածքում 11.5 հա «Փաուեր Սոլար» ՍՊԸ կողմից 04-045-0109-0145 ծածկագրով հողի նշանակության փոփոխման արդյունքում պատմա-մշակութային հուշարձանների վրա հնարավոր ազդեցության եզրակացություն

ՀՀ Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի Լեռնագոգ բնակավայրի տարածքում «Փաուեր Սոլար» ՍՊԸ կողմից հողի նշանակության փոփոխման համար նախատեսված տարածքն առնչվելու է Լեռնագոգ բնակավայրի վարչական տարածքի հետ: Ծրագրի իրականացման ազդեցության գոտում հայտնվող պատմա-մշակութային միավորների բացահայտման և տեղայնացման համար սկզբնական փուլում օգտվել ենք Հայաստանի Հանրապետության Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակ, Արմավիրի մարզ (ՀՀ կառավարության 3 հոկտեմբերի 2002 թվականի N 1589-Ն որոշման) փաստաթղթից, որտեղ Լեռնագոգ բնակավայրում հուշարձաններ գրանցված չեն:

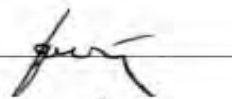
Կատարվել է նաև բուն տարածքի դաշտային հնագիտական հետազոտություն՝ կասկածելի հատվածների տեղագնմամբ և ամբողջ տարածքի օդային սանակարահանաման միջոցով, որի արդյունքում **պատմամշակութային որևէ միավոր չի արձանագրվել (նկար 1):** Հայցվող տարածքին ամենամոտ գտնվող հնավայրերը Լեռնագոգ-1 օդապարուկը (մոտ 1 կմ) և Դալարիկ-1 քարայրն է (մոտ 1.2 կմ), (քարտեզ 1, 2):

Այսպիսով, ամփոփելով ներկայացված տեղեկատվությունը կարող ենք նշել, որ ՀՀ Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի Լեռնագոգ բնակավայրի հողատեսքով որպես արոտավայր գրանցված 11.5 հա «Փաուեր Սոլար» ՍՊԸ կողմից հողի նշանակության փոփոխման համար հարցումը հնագիտական և պատմա-մշակութային առումով որևէ խոչնդոտ չունի:

Արթուր Պետրոսյան
ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության
Ինստիտուտ, Վաղ Հնագիտության բաժնի
Գիտաշխատող

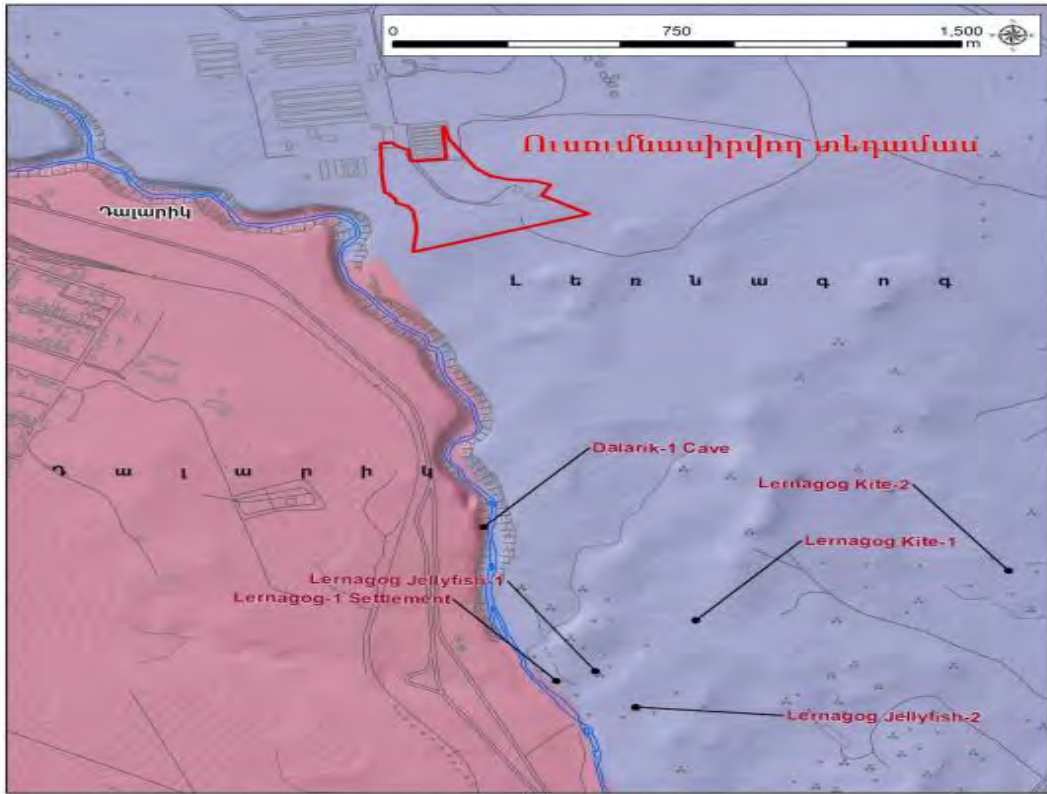
Բորիս Գասպարյան
ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության
Ինստիտուտ, Վաղ Հնագիտության բաժնի
Գիտաշխատող

Դմիտրի Առաքելյան
ՀՀ ԳԱԱ Երկրաբանության ինստիտուտ
Գիտաշխատող

Քարտեզ 1. Հայցվող տարածքը և նրա փոխհարաբերությունը շրջակայքի հնագիտական և պատմության ու մշակույթի անշարժ հուշարձանների հետ

Քարտեզ 2. Հայցվող տարածքը և նրա փոխհարաբերությունը շրջակայքի հնագիտական և պատմության ու մշակույթի անշարժ հուշարձանների հետ

Նկար 1. Տարածքի օդարուսանակարը

Հավելված 8. Արտանետումների հաշվարկ

Հողային աշխատանքներ

Հողային աշխատանքների ժամանակ առաջանում են փոշու արտանետումներ: Դրանք առաջանում են փորման-բեռնման աշխատանքների արդյունքում՝ հիմնականում հորատող, հարթեցնող և ինքնաթափ մեքենաների: Փորման-բեռնման աշխատանքները իրականացվում՝

2 ամիս x 26 օր/ամիս x 8 ժամ/օր = 416 ժամ:

Հաշվարկները կատարված են համաձայն “ВРЕМЕННОЕ МЕТОДИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ ПО РАСЧЕТУ ВЫБРОСОВ ОТ НЕОРГАНИЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ”, Минпромстрой СССР, 1987 մեթոդակարգի հետևյալ բանաձևի.

$Q \text{ Փ.Բ.} = (P1 \times P2 \times P3 \times P4 \times P5 \times G \times P6 \times B) \times 106/3600$ տ/ժամ, որտեղ (նշված մեթոդակարգի աղյուսակ 1):

P1 – փոշու ֆրակցիայի բաժնեմասն է, ընդունվում է 0.05

P2 – 0-50 մ/կմ չափերով մասնիկների բաժնեմասն է տարածվող փոշու աերոզոլում, 0.02

P3 - գործակից, որը հաշվի է առնում շինարարական տեխնիկայի աշխատանքի գոտում քամու արագությունը, 1.0,

P4- գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի խոնավությունը, 0.41

P5 - գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի խոշորությունը, 0.5

P6 - գործակից, որը հաշվի է առնում տեղանքի պայմանները, 1.0

G – հանվող հողային զանգվածը:

Արևային կայանի շինարարության ժամանակ հանվող հողի ծավալը կկազմի՝ 480,73մ³ , հաշվի առնելով հողային զանգվածների միջին տեսակարար կշիռը՝ /793,2տ/ տ:

Ժամում հանվող տեղափոխվող գրունտի քանակը կկազմի՝

$793,2\text{տ} : 416 \text{ ժամ/շին. ժամանակամիջոց} = 1,9 \text{ տ/ժամ.}:$

B - գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի թափման բարձրությունը, 0.6

$Q \text{ Փ.Բ.} = 0.05 \times 0.02 \times 1.0 \times 0.4 \times 0.5 \times 1.9 \times 1.0 \times 0.6 \times 10^6/3600 = 0.063\text{գ/վրկ, կամ՝}$

$0,063 \times 3600 \times 416 : 10^6 = 0,094 \text{ տ/շին. ժամանակամիջոց:}$

Շինարարական տեխնիկայի և ավտոտրանսպորտային միջոցների շահագործում

Շինարարական տեխնիկայի և ավտոտրանսպորտային միջոցների շահագործման ընթացքում արտանետումները առաջանում են վառելիքի այրման արդյունքում:

Հիմնականում օգտագործվում է դիզելային վառելիք:

Դիզ. վառելիքի հետ կապված արտանետումները հաշվարկվում են ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության կողմից մշակված “Ավտոտրանսպորտից մթնոլորտ արտանետվող վնասակար նյութերի քանակների որոշման” մեթոդական հրահանգի² հիման վրա:

²Մեթոդիկայում ընդունված է տրանսպորտային միջոցների դասակարգումը “Core Inventory of Emissions in Europe” (այսուհետ՝ CORINAIR)՝ “Եվրոպայում մթնոլորտային արտանետումների բազային գույքագրում” մեթոդոլոգիային համապատասխան”

Հաշվարկը իրականացվում է ըստ ծախսվող վառելիքի քանակի, տվյալ դեպքում դա ներկայացվում է դիզելային վառելիքով:

Ըստ նշված մեթոդակարգի, ավտոտրանսպորտի և շինարարական տեխնիկայի տեսակարար արտանետումները բերված են ստորև աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1. Տեսակարար արտանետումներ (գ/կգ վառելիք)

Վառելիքի տեսակը	Նյութի անվանումը						
	NO2	CH	ՑOU	CO	N2O	CO23	ՊՄ
Դիզելային վառելիք	42.3	0.243	8.16	36.4	0.122	3138	4.3

Շինարարության ընթացքում շահագործվելու են հորատող, հարթեցնող, ինքնաթափ մեքենաներ: Շինարարական տեխնիկան աշխատելու է շինարարության ընթացքում մոտ 1 ամիս (26 օր, 208 ժամ):

Հաշվի առնելով ստույգ նախագծային տվյալների բացակայությունը, հաշվարկների համար օգտագործվել են փորձագիտական գնահատականների հիման վրա ընդունված ցուցանիշները, ըստ որոնց դիզելավառելիքի քանակները հետևյալն են ընդունվել.

- շինարարական տեխնիկա՝ 0.08 տ/օր, ընդամենը՝ 0.08 տ/օր x 26 օր = 2,08 տ;

Ընդամենը՝ 2,08 տ:

Արտանետումների հաշվարկները ըստ շահագործվող տեխնիկայի տեսակի բերված են աղյուսակ 2-ում:

Ծծմբային անհիդրիդ

Ծծմբային անհիդրիդի (SO₂) արտանետումները հաշվարկվում են ելնելով այն մոտեցումից, որ վառելիքում պարունակվող ամբողջ ծծումբը լիովին վերածվում է SO₂-ի: Այդ դեպքում կիրառվում է CORINAIR գույքագրման համակարգի բանաձևը.

$ESO_2 = 2 \sum ks_b$, որտեղ՝

ks-ը վառելիքում ծծմբի միջին պարունակությունն է՝ 0.002 տ/տ

b –ն վառելիքի ծախսն է՝ 2,08 տ/շինժամ

$SO_2 = 2 \times 2,08 \times 0.002 = 0.32$ տ/ շին. ժամ կամ 0.0083 գ/վրկ:

Աղյուսակ 13. Շահագործվող տեխնիկայի և շին հրապարակի անկազմակերպ փոշու արտանետումների հաշվարկի արդյունքները

Վնասակար նյութը	Տեսակարար արտանետումները, գ/կգ	Արտանետումները	
		գ/վրկ	տ/շին. ժամանակահատված: /208ժամ/
CO (ածխածնի)	36.4	0.101	0,0756

³ Ածխածնի երկօքսիդը, ըստ ՀՀ օրենսդրության, չի հանդիսանում վնասակար նյութ և ենթակա չէ նորմավորման, համապատասխանաբար հետագա հաշվարկներում հաշվի չի առնվել:

մոնօքսիդ)			
CH (ածխաջրածիններ)	0,243	0.000675	0.000505
NO2 (ազոտի օքսիդներ, երկօքսիդի հաշվարկով)	42.3	0.117	0,087
ՊՄ (պինդ մասնիկներ)	4.3	0.0119	0,0089
Ծծմբային անհիդրիդ		0,0083	0,32
Անկազմակերպ փոշու արտանետում		0,063	0,094

Հավելված 9.

Բաղրամյան համայնքի ավագանու որոշումը

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ
ԲԱՂՐԱՄՅԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՎԱԳԱՆԻ**

Հայաստանի Հանրապետության Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնք
ՀՀ, Արմավիրի մարզ, գ.Բաղրամյան, (0233) 22250, baghramyanhamaynqapetaran@mail.ru

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

31 հոկտեմբերի 2024 թվականի N 94-Ա

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ ԲԱՂՐԱՄՅԱՆ
ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԼԵՈՆԱԳՈԳ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐՈՒՄ « ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ » ՍՊԸ -Ի
ԿՈՂՄԻՑ ԿԱՌՈՒՑՎՈՂ ՖՈՏՈՎՈԼՏԱԿԱՆԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԼՍՄԱՆԸ
ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Ղեկավարվելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասի 42-րդ կետով, «Շրջակա միջավայրի ազդեցության գնահատման և փորձաքննության» մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 11-րդ հոդվածի 1-ին կետի 1-ին մասով և ՀՀ Արմավիրի մարզի Լեոնագոգ բնակավայրում 23.09.2024թ. տեղի ունեցած հանրային քննարկումը և հաշվի առնելով համայնքի ղեկավարի առաջարկությունը.

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՎԱԳԱՆԻՆ ՈՐՈՇՈՒՄ Է՝

1. Տալ նախնական համաձայնություն ՀՀ Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի Լեոնագոգ բնակավայրում «ՓԱՈՒԵՐ ԷՆԵՐՋԻ » ՍՊԸ-ին արևային ֆոտովոլտակայան կառուցելու նպատակով աշխատանքներ իրականացնելու համար:
2. Սույն որոշումը ուժի մեջ է մտնում ընդունման պահից:

Կողմ -13

Դեմ -0

Ձեռնպահ -0

ԱՆՏՈՆՅԱՆ ԱՐՄԵՆ

ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ ՇԱՆԹ

ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ ԱՆՆՄԱՆ

ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ ՍՈՒՐԵՆ

ՂԱՎԹՅԱՆ ԱՆԱՀԻՏ

ԿԱՐՈՅԱՆ ԼԵՌՆԻԿ

ՀԱԿՈՔՅԱՆ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

ՀԱՐԹԵՆՅԱՆ ՄՀԵՐ

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ԴԱՐԵՂԻՆ

ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ ՀԱՅԿ

ՄԿՐՏՅԱՆ ՌՈՒԶԱՆՆԱ

ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ԵՂԻՇԵ

ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ՄԱՐՈՒԹ

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԴԵԿԱՎԱՐ

Շ. ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

2024 թ. հոկտեմբերի 31
գ. Բաղրամյան

Հավելված 10.

Հանրային քննարկման արձանագրություն, մասնակիցների ցանկ

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Փառեր Էներջի» ՍՊԸ Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի Լեռնագոգ բնակավայրի 72 հասցեում արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման վերաբերյալ:

23.09.2024թ.

Բաղրամյան համայնք, Լեռնագոգ բնակավայր

2024թ. սեպտեմբերի 23-ին ժամը 11:30-ին «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) ՀՀ Օրենքի, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 28 դեկտեմբերի 2023 թ. «ՀՀ Կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 19-ի N 1325-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 2343 որոշմամբ սահմանված կարգով տեղի ունեցավ «Փառեր Էներջի» ՍՊԸ Արմավիրի մարզի Բաղրամյան համայնքի Լեռնագոգ բնակավայրի 72 հասցեում արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման հանրային առաջին քննարկումը:

Բացման խոսքով հանդես եկավ Լեռնագոգ բնակավայրի վարչական ղեկավար Սարգիս Մարգարյանը, ներկայացրեց հանրային քննարկման նպատակը: Նշեց, որ համայնքը ողջունում է ցանկացած լավ նախաձեռնություն, ինչը կնպաստի համայնքի զարգացմանը: Ներկայացրեց, որ ընտրված տարածքները գյուղի նախկին գոմերի տարածքն է, գոմերը վարուց քանդված են, իսկ տարածքը այժմ ծառայում է որպես աղբավայր: Նշեց, որ ընկերությունը համայնքում ապահովում է ներդրումներ և համայնքի բնակիչների համար բացվում են նոր աշխատատեղեր:

«Նովալ» ՍՊԸ ընկերության ներկայացուցիչ Ազգանուշ Դոնոյանը ներկայացրեց, որ համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի /այսուհետ Օրենք/ արևային ֆոտովոլտային կայանը ենթակա է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության: Նշեց, որ Համայնքը ամենավաղ փուլում պետք է տեղեկացվի իր տարածքում նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ և հնարավորություն ունենա արտահայտելու իր կարծիքը, ներկայացնելու իր առաջարկությունները և գրավոր, և բանավոր: Նշեց, որ Օրենքով նախատեսված է երկու հանրային քննարկում, այս քննարկումը առաջին քննարկումն է, նշեց որ դեռևս նախագծման աշխատանքները ընթացքի մեջ են, ինչի ավարտից հետո կիրականացվի ՀՄԱԳ գործընթացը, որի ընթացքում կբացահայտվեն բոլոր ազդեցությունները շինարարության և շահագործման

փուլերում: Նշեց, որ գնահատումը իրականացվում է Հայաստանում գործող նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան: Ներկայացրեց նախատեսվող գործունեության հնարավոր ազդեցությունները: Նշեց, որ նախատեսված միջոցառումները հնարավորություն կտան շինարարության և շահագործման փուլում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները հասցնել նվազագույնի:

Ազատ Սարգսյան «Փաուեր Էներջի» ՍՊԸ ներկայացուցիչ -ներկայացրեց տեղեկատվություն նախատեսվող արևակայանի վերաբերյալ:

Համայնքի ներկայացուցիչները ողջունեցին նախատեսվող գործունեության նախատեսումը իրենց բնակավայրում:

Ներկաները հավանություն տվեցին նախագծի իրականացմանը:

Սարգիս Սարգսյանը, շնորհակալություն հայտնեց ներկաներին մասնակցության համար և եզրակացրեց հանրային քննարկումը:

Ձեռնարկողի ներկայացուցիչ Ազատ Սարգսյան

Հավելված 11.վճարման անդորրագիր

Ամերիաբանկ ՓԲԸ
 Վազգեն Սարգսյան 2
 Հեռախոս(+37410) 561111
 Ֆաքս
 Էլ փոստ info@ameriabank.am

Տպված է՝ 20/11/2024 09:15 (UTC+04:00)

Բյուջետային փոխանցում N 000271

Ամսաթիվ	19/11/2024	Նույնացուցիչ	cf0e6693-ee5-43ed-a1a7-11c6b0a40f03
Հաշիվ	1570092159200100	Գումար	
Շահառուի հաշիվ	900005000196	AMD	300,000.00
Վճարողի անվանում	«ՓՈՒԻԵՐ ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ		
Վճարողի բանկ	Ամերիաբանկ		
ՀՎՀՀ	02685638		
Տարածաշրջանի/ՅՏ կոդ	18		
Շահառուի անվանում	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննություն, ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարություն		
Ինքնազբաղ անձ	Ոչ		
Գումարը բառերով	Երեք հարյուր հազար դրամ		
Շտապ փոխանցում	Ոչ		
Նպատակ	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության համար պետական տուրք		
Ստորագրող	VLADIMIR TARJUMANYAN		
Ստորագրության կարգ	I, II		
Ամսաթիվ	19/11/2024 19:50:38.003		
Սարքի անվանում	Digipass GO քնտանիքի սարք		
Սարքի սերիալ N	3741241787		
Ստորագրություն	566594		

Կատարված է

